

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ»

Διπλωματική εργασία με θέμα :

**«Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (EUROJUST) ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ.»**

Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή :

Επιβλέπων καθηγητής : κ. Ιάκωβος Φαρσεδάκης, Ομότιμος Καθηγητής

Μέλη : - κ. Γιώργος Νικολόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής

- κ. Ευστράτιος Παπαθανασόπουλος, Λέκτορας (Εθνικό και
Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΙΩΑΝΝΑ ΧΡ. ΣΤΑΥΡΟΥΛΙΑ

A.M. : 3206M002

Περιεχόμενα.

1. Εισαγωγή.....	3
2. Η ανάπτυξη της δικαστικής συνεργασίας στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.	5
3. Προσωρινή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας (Pro-Eurojust).	10
4. Σύσταση, σύνθεση και καθήκοντα της Eurojust.	16
5. Στατιστικά και ποιοτικά στοιχεία των υποθέσεων που χειρίστηκε η Eurojust από το 2002 έως και το 2008.....	22
5α. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2002, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.	23
5β. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2003, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.	30
5γ. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2004, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.	32
5δ. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2005, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.	40
5ε. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2006, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.	45
5στ. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2007, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.	51
5ζ. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2008, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.	62
6. Συνεργασία της Eurojust με ευρωπαϊκούς οργανισμούς.....	71
6α. Συνεργασία της Eurojust με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία	

(Europol).....	71
6β. Συνεργασία της Eurojust με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (Olaf).....	78
6γ. Συνεργασία της Eurojust με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ)...	82
7. Συνεργασία της Eurojust με τρίτες χώρες.	87
7α. Συνεργασία με κράτη εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκτός Ευρώπης.	87
7β. Συνεργασία με τα υπό ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση κράτη.....	94
8. Ο ρόλος της Eurojust στην εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης (ΕΕΣ).	96
9. Η συμβολή της Eurojust στη σύσταση Κοινών Ομάδων Έρευνας (ΚΟΕ).	100
10. Προβλήματα και αδυναμίες που εντοπίζει η Eurojust κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της.	105
11. Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα - Ανταλλαγή πληροφοριών - Το Πρόγραμμα E-POC - Το Ηλεκτρονικό Σύστημα Διαχείρισης Υποθέσεων (Case Management System).	112
12. Προστασία και κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της λειτουργίας της Eurojust.	117
13. Προτάσεις – Συμπεράσματα.	129
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	133
Ηλεκτρονικές διευθύνσεις	136

1. Εισαγωγή.

Η Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας – Eurojust είναι ένας σχετικά νεοπαγής οργανισμός, που ιδρύθηκε με απόφαση του Συμβουλίου της Ευρώπης το 2002, στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σκοπό να ενισχύσει και να καταστήσει όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη την προσπάθεια των κρατών μελών να καταπολεμήσουν το οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία, που διαπράττονται στον ευρωπαϊκό χώρο με ολοένα και μεγαλύτερη συχνότητα και ένταση.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν, επιχειρείται, κατ' αρχάς, μια συνολική επισκόπηση του γενικότερου κοινωνικού και πολιτικού πλαισίου, μέσα στο οποίο δημιουργήθηκε ο οργανισμός αυτός. Στη συνέχεια, ακολουθούν η ανάπτυξη και η όσο το δυνατόν λεπτομερέστερη ανάλυση του τρόπου σύστασης της Eurojust, του έργου και των αρμοδιοτήτων της, της εξέλιξης της λειτουργίας της (με αναφορά στις υποθέσεις με τις οποίες ασχολήθηκε από το 2001 έως και το 2008, και τις εγκληματικές δραστηριότητες που καλύπτουν αυτές οι υποθέσεις), της συνεργασίας της με άλλους ευρωπαϊκούς και μη οργανισμούς, καθώς και με τρίτες χώρες, των προβλημάτων και δυσκολιών που αντιμετωπίζει καθημερινά, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της, και τέλος, του τρόπου που έχει επιλέξει προκειμένου να επεξεργάζεται και να αναλύει τον μεγάλο όγκο των προσωπικών δεδομένων και πληροφοριών που αφορούν στις υποθέσεις που διαχειρίζεται, αλλά και των προβλημάτων που ανακύπτουν από την επεξεργασία αυτή (και γενικά από τον τρόπο λειτουργίας της), και που

συχνά καταλήγουν σε αποτελέσματα διαφορετικά από τα επιθυμητά και προσδοκώμενα. Μέσα από αυτή την ανάλυση και παρουσίαση επιχειρείται η σκιαγράφηση, σε ένα γενικό βέβαια πλαίσιο, του εύρους των αρμοδιοτήτων και των δυνατοτήτων της Eurojust, καθώς και του κατά πόσο έχει κατορθώσει ο οργανισμός αυτός, μέσα στα λίγα χρόνια λειτουργίας του, να ανταποκριθεί τελικά στις προσδοκίες του Συμβουλίου και γενικότερα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που έδειξε από την αρχή να τον υποστηρίζει και να εναποθέτει σε αυτόν τις ελπίδες της για ουσιαστικότερη, αποτελεσματικότερη και πληρέστερη αντιμετώπιση των σοβαρών μορφών του οργανωμένου εγκλήματος.

2. Η ανάπτυξη της δικαστικής συνεργασίας στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η σταδιακή ανάδειξη της δικαστικής συνεργασίας των κρατών μελών σε σημαντική πολιτική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης ανατρέχει στη δεκαετία του 80' και στις προετοιμασίες για την υλοποίηση της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας στο πλαίσιο της «Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης» (1987).

Ακολούθησε η Συνθήκη του Μάαστριχτ (που τέθηκε σε ισχύ την 7-2-1992), με την οποία προστέθηκε στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα ένα νέο Κεφάλαιο, με τον τίτλο «Διατάξεις σχετικά με τη συνεργασία στους τομείς δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων». Η ρύθμιση των θεμάτων υπό τον τίτλο αυτό, που συγκροτούσαν τον λεγόμενο «Τρίτο Πυλώνα», δεν ανατέθηκε στην αποκλειστική κοινοτική αρμοδιότητα (καθώς η ποινική αρμοδιότητα της Κοινότητας είναι δοτή, κατά τη γένεσή της και περιορισμένη, κατά την έκτασή της, για λόγους συνταγματικής φύσεως), αλλά χαρακτηρίστηκε από τη διακυβερνητική, διακρατική μέθοδο στην λήψη αποφάσεων. Το νέο που σηματοδότησε για την αστυνομική και δικαστική συνεργασία η Συνθήκη του Μάαστριχτ, ήταν η σταδιακή εγκατάλειψη της εθνικής κυριαρχίας των κρατών μελών στο έδαφός τους και η παγκοσμιοποίηση του εγκληματικού φαινομένου, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας.¹

¹ Α. Καμπανάρη, Δ. Ζημιανίτης, *Δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κεκτημένο-Προβλήματα-Προοπτικές*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Η υποσημείωση συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα.

Εν συνεχεία, με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ (που τέθηκε σε ισχύ την 1-5-1999) διακηρύχθηκε ως στόχος και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παράλληλα με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Ο «Τρίτος Πυλώνας» συρρικνώθηκε, καθώς τα θέματα που σχετίζονταν με τις θεωρήσεις, το άσυλο, την μετανάστευση και άλλες πολιτικές, σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, μεταφέρθηκαν στον «Πρώτο Πυλώνα» και «κοινοτικοποιήθηκαν», ενώ η ρύθμιση εκείνων του «Τρίτου Πυλώνα» συνέχισε να τελεί υπό τη σαφή επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Επιπλέον, με ειδικό πρωτόκολλο, ενσωματώθηκε στη Συνθήκη το κεκτημένο των Συμφωνιών Schengen, στόχος των οποίων ήταν να επιτευχθεί, σταδιακά, η πλήρης κατάργηση των προσωπικών ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, και η μετατόπιση και ενδυνάμωσή τους στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ούτως ώστε να δημιουργηθεί ένας χώρος ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων, εμπορευμάτων και υπηρεσιών.²

Η πρόοδος που επιτεύχθηκε με τις Συνθήκες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ, σχετικά με τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, και την ανάπτυξη της συνεργασίας στους τομείς Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (ΔΕΥ), σε συνδυασμό με τον οργανωμένο και διεθνικό χαρακτήρα που, βαθμηδόν, προσέλαβε το έγκλημα, υπαγόρευσαν τη δημιουργία νέων θεσμών διασυνεργασίας και διαχείρισης μιας νέας αντεγκληματικής πολιτικής (Europol, Eurojust κλπ.),

Κομοτηνή, 2006, σ. 85.

² Α. Καμπανάρη, Δ. Ζημιανίτης, *Δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κεκτημένο-Προβλήματα-Προοπτικές*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2006, σ. 86.

και σχετικών δικτύων (Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο), καθώς και την πρόβλεψη νέων μηχανισμών συνεργασίας (Κοινές Ομάδες Έρευνας) και βάσεων δεδομένων (Σύστημα Πληροφοριών Schengen - SIS, βάσεις δεδομένων της Eurropol).

Ορόσημο για τη δραστηριότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (ΔΕΥ), και την υλοποίηση του στόχου της ενοποίησης της ευρωπαϊκής δικαστικής λειτουργίας αποτέλεσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε, στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, το οποίο, σε έκτακτη σύνοδό του, εστίασε στα απαιτούμενα μέτρα για την υλοποίηση του στόχου της δημιουργίας ενός «αυθεντικού χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης», και έδωσε μια σειρά μακροπρόθεσμων πολιτικών κατευθύνσεων, που αποτέλεσαν, έκτοτε, τον οδικό χάρτη της δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (ΔΕΥ). Ειδικότερα, το Συμβούλιο επεσήμανε, μεταξύ άλλων, την ανάγκη άσκησης της ελευθερίας σε συνθήκες ασφάλειας και δικαιοσύνης, διευκόλυνσης της πρόσβασης των πολιτών στη δικαιοσύνη σε όλα τα κράτη μέλη, ενιαίας εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων σε ολόκληρη την Ένωση, και ενίσχυσης της διαφάνειας και του δημοκρατικού ελέγχου, ενώ ανήγαγε σε ακρογωνιαίο λίθο της δικαστικής συνεργασίας την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων. Έμφαση δόθηκε περαιτέρω στην ενίσχυση της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και στην ανάπτυξη μέτρων πρόληψής του, ενώ συμφωνήθηκε και η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Μονάδας Δικαστικής Συνεργασίας - Eurojust, με έργο τη διευκόλυνση του συντονισμού των ποινικών ερευνών και διώξεων των

εθνικών αρχών σε υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και την απλούστευση της δικαστικής συνδρομής. Η σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που πραγματοποιήθηκε την 28^η Φεβρουαρίου 2002 υπήρξε το επιστέγασμα αυτής της απόφασης, καθώς, κατά τη διάρκειά της, εγκρίθηκε η πράξη σύστασης της ολοκληρωμένης μορφής της Eurojust.

Η ενασχόληση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με την ανάπτυξη κλασικών μηχανισμών διακρατικής, δικαστικής συνεργασίας κατά το χρονικό διάστημα 1993-1999, έλαβε, ωστόσο, μετά τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης του Άμστερνταμ και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε, νέους προσανατολισμούς, προκειμένου να ευθυγραμμιστεί με την ίδρυση των νέων θεσμών αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την ανάπτυξη στενών σχέσεων της Ένωσης με τρίτα κράτη και διεθνείς οργανισμούς στο πεδίο της συνεργασίας σε ποινικά ζητήματα, καθώς και το ζήτημα της ασφάλειας της Ένωσης και των κρατών μελών της, που έγινε πιο επείγον ζήτημα, κυρίως ύστερα από τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 στις Η.Π.Α., και της 11^{ης} Μαρτίου 2004 στην Μαδρίτη.

Προς μια αποτελεσματικότερη κοινή προσέγγιση για τα διασυνοριακά εγκλήματα, όπως η εμπορία ανθρώπων, η οργανωμένη λαθραία μετανάστευση, η τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που συνήλθε στις Βρυξέλλες στις 4 και 5 Νοεμβρίου 2004, ενέκρινε ένα νέο πρόγραμμα, γνωστό ως Πρόγραμμα της Χάγης.³ Στόχος του Προγράμματος ήταν να βελτιωθεί η κοινή ικανότητα της Ευρωπαϊκής

³ Το Πρόγραμμα της Χάγης ακολούθησε μετά την λήξη του χρόνου εφαρμογής του προγενέστερου «προγράμματος του Τάμπερε» (1999-2004), και περιλάμβανε συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις για την ανάπτυξη του χώρου ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης κατά την πενταετία 2004-2009.

Ένωσης και των κρατών μελών της να διασφαλίζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα, τα στοιχειώδη δικονομικά εχέγγυα και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, να ρυθμίζουν τα μεταναστευτικά ρεύματα και να ελέγχουν τα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, να καταπολεμούν το οργανωμένο διασυνοριακό έγκλημα, και να καταστέλλουν την τρομοκρατική απειλή, να αξιοποιούν το δυναμικό της Eurapol και της Eurojust, να προωθούν περαιτέρω την αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων, αναφορικά με αστικά και ποινικά ζητήματα, και να εξαλείφουν τα νομικά και δικαστικά εμπόδια που προκύπτουν από τις διαφορές σε αστικά και ποινικά θέματα και οι οποίες έχουν διασυνοριακές συνέπειες.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν θα εξετάσουμε αν και κατά πόσο η δημιουργία της Eurojust συνετέλεσε στην ενοποίηση της δικαστικής συνεργασίας των κρατών μελών της ΕΕ, στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των σοβαρών μορφών εγκληματικότητας, και, τελικά, στη προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εξασφαλίσει και να παράσχει στους πολίτες της έναν χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης εντός των ορίων της.

3. Προσωρινή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας (Pro-Eurojust).

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θέλοντας να επισπεύσει τις αναγκαίες διαδικασίες εφαρμογής του νέου μορφώματος της Eurojust στον ευρωπαϊκό δικαστικό χώρο, αλλά και να διασφαλίσει ότι η προετοιμασία της νομικής πράξης σύστασης της Μονάδας θα στηρίζεται σε πρακτικά δεδομένα, δημιούργησε, με την Απόφασή του της 14-12-2000⁴, την προσωρινή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας - Pro-Eurojust (Provisional Judicial Cooperation Unit), η οποία λειτούργησε στις Βρυξέλλες, για ένα περίπου έτος, από την 1^η Μαρτίου 2001 έως την 6^η Μαρτίου 2002.

Στην ουσία, η σύσταση της προσωρινής Μονάδας αποτέλεσε μια πειραματική προεικόνιση της οριστικής Μονάδας, ένα πρώτο στάδιο για την ίδρυση της οριστικής Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Δικαστικής Συνεργασίας, όπως αυτή συμφωνήθηκε στη σύνοδο κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε, τον Οκτώβριο του 1999. Άλλωστε, όπως αναφέρεται και στο άρθρο 5 της Απόφασης για τη σύσταση της Προσωρινής Μονάδας, «αυτή θα λειτουργήσει έως την ημερομηνία κατά την οποία θα λάβει ισχύ η πράξη για την ίδρυση της οριστικής Eurojust».

Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της, στην προσωρινή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας συμμετείχαν 15 εισαγγελείς, οι οποίοι αποσπάστηκαν από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανάλογα με τις δομές και το νομικό πλαίσιο του κάθε κράτους. Οι εκπρόσωποι αυτοί είχαν διαφορετικές εξουσίες και διαφορετικό καθεστώς, ανάλογα με τα

⁴ Απόφαση του Συμβουλίου της 14.12.2000 για τη δημιουργία της Προσωρινής Μονάδας Δικαστικής Συνεργασίας (L 324, 21.12.2000).

εσωτερικά νομικά τους συστήματα. Άλλωστε, στην Απόφαση περί σύστασης της προσωρινής Μονάδας δεν γινόταν συγκεκριμένη αναφορά στις εξουσίες των μελών της, αν και κατέστη σύντομα φανερό ότι η έκταση των εξουσιών ενός εθνικού μέλους επηρεάζει άμεσα και πρακτικά το έργο της διευκόλυνσης και της προώθησης των ερευνών από την Μονάδα. Έτσι, η πλειοψηφία των μελών δεν είχαν την εξουσία να προσεγγίσουν τις αρχές άλλης χώρας, ενώ δεν ήταν όλα τα μέλη εξουσιοδοτημένα να διαβιβάζουν ή να παραλαμβάνουν αιτήσεις συνδρομής. Ορισμένα μέλη είχαν πλήρεις εισαγγελικές ή δικαστικές εξουσίες, ενώ τα περισσότερα ενεργούσαν υπό διπλωματικό καθεστώς.⁵

Βασικός στόχος του νέου αυτού εγχειρήματος της προσωρινής Μονάδας ήταν η βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων εθνικών αρχών των κρατών μελών στον τομέα των ερευνών, των ποινικών διώξεων και των ανακριτικών πράξεων, σε υποθέσεις που αφορούσαν σε σοβαρές μορφές εγκλημάτων, ιδίως του οργανωμένου, εφόσον σε αυτές εμπλέκονταν δύο ή περισσότερα κράτη. Στο πλαίσιο αυτό, η προσωρινή Μονάδα μπορούσε να λαμβάνει υπόψη κάθε αίτηση προερχόμενη από εθνική αρμόδια αρχή, όπως και κάθε πληροφορία παρεχόμενη από τα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα, σύμφωνα με τις διατάξεις που θεσπίζονται στο πλαίσιο των συνθηκών (Europol, Olaf, Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο).

Στο επιχειρησιακό επίπεδο, ο ρόλος της προσωρινής Μονάδας ήταν διαμεσολαβητικός, διευκολυντικός και κυρίως συντονιστικός.⁶ Επιπλέον, τα

⁵ Έκθεση Προσωρινής Μονάδας Δικαστικής Συνεργασίας (Pro-Eurojust) για το 2001, ΠοινΔικ 5/2002, σ. 485.

⁶ Βλ. Έκθεση της Προσωρινής Μονάδας Δικαστικής Συνεργασίας (Pro-Eurojust) για το 2001, ΠοινΔικ 5/2002, σ. 486 : Ο συντονισμός εκλαμβάνεται από τα μέλη της Μονάδας ως αρκετά συγκεκριμένη έννοια, η οποία συνεπάγεται τη λήψη ενεργών μέτρων (ή ενίοτε την αποχή από Η υποσημείωση συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα.

εθνικά μέλη της Μονάδας μπορούσαν να οργανώνουν αποστολές σε κράτη μέλη που εμπλέκονταν σε συγκεκριμένες υποθέσεις, και να προσφέρουν την πρακτική εμπειρία τους, αλλά και υποστήριξη στη διαχείριση συγκεκριμένων υποθέσεων και επιχειρήσεων.

Σε ό,τι αφορά στην λειτουργία της προσωρινής Μονάδας, ο σχεδιασμός της στηρίχθηκε στο θεσμό των Συνδέσμων και στο συντονισμό των ενεργειών της μέσα από ένα κεντρικό σημείο διαβούλευσης και δράσης.⁷ Πρόκειται για δύο στοιχεία που είχαν, ήδη, δοκιμαστεί στο χώρο της διεθνούς συνεργασίας, με κλασσικό παράδειγμα μιας τέτοιας μορφής διεθνούς συνεργασίας, σήμερα, την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol).

Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της, παραπέμφθηκαν στην προσωρινή Μονάδα περισσότερες από 180 υποθέσεις, από τις οποίες ολοκληρώθηκαν οι 61. Από τις χώρες που υπέβαλαν τα περισσότερα αιτήματα δικαστικής συνδρομής, τις πρώτες θέσεις κατείχαν η Ιταλία, το Βέλγιο και η Γαλλία, ενώ οι χώρες που δέχθηκαν τα περισσότερα αιτήματα ήταν η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ολλανδία. Αναφορικά με τα είδη εγκλημάτων που απασχόλησαν την προσωρινή Μονάδα, τις πρώτες θέσεις κατείχαν η τρομοκρατία, η ληστεία, η απάτη και η παράνομη μετανάστευση. Η Μονάδα επικέντρωσε το ενδιαφέρον της στις επιχειρησιακές υποθέσεις, την ανάπτυξη επιχειρησιακής στρατηγικής, τη συμμετοχή στις διαπραγματεύσεις της ομάδας εργασίας για την οριστική

τη λήψη μέτρων) πριν από έρευνα ή δίωξη, ή κατά τη διάρκειά τους. Η συνεργασία, από την άλλη, αποτελεί ευρύτερη έννοια, που περιλαμβάνει είτε την παροχή αμοιβαίας συνδρομής, όπως στην περίπτωση της συλλογής αποδείξεων, είτε την παροχή διευκολύνσεως, όπως στον εντοπισμό πιθανών επαφών, είτε την παροχή γνώμων σχετικά με τα δικονομικά και ουσιαστικά δίκαια των κρατών μελών, στο πλαίσιο της έρευνας και της δίωξης αδικημάτων.

⁷ Ε. Στεργιούλης, *Eurojust : Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Δικαστικής Συνεργασίας*, ΠοινΔικ 3/2001, σ. 299.

Eurojust, την ευρύτερη ενημέρωση και προβολή σχετικά με τη Eurojust, και την παγίωση θεμάτων εσωτερικής οργάνωσης. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε, εξ' αρχής, και στην οργάνωση συντονιστικών συνεδριάσεων, στις οποίες παρέστησαν δικαστές, εισαγγελείς και αξιωματικοί της αστυνομίας από πολλά κράτη μέλη, και οι οποίες κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών μορφών εγκληματικής δραστηριότητας. Μέσω της νέας αυτής προσέγγισης εξασφαλίστηκε η δυνατότητα συνάντησης των αρμοδίων δικαστικών οργάνων, και συζήτησης υποθέσεων αμοιβαίου ενδιαφέροντος, με ανταλλαγή πληροφοριών και στοιχείων για υποθέσεις στις οποίες αυτά εμπλέκονταν.

Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της, η προσωρινή Μονάδα διατήρησε καλές σχέσεις με άλλους ευρωπαϊκούς οργανισμούς, όπως είναι το Συμβούλιο, η Επιτροπή, η Europol, η Olaf (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι δικαστικοί σύνδεσμοι, και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ).⁸ Η προσωρινή Μονάδα στηρίχθηκε στην υποδομή του Συμβουλίου και διατήρησε διαρκή επαφή με τη Γενική Γραμματεία του, μέσω της οποίας διοχετεύτηκαν συμβουλές και επιλύθηκαν υφιστάμενα πρακτικά προβλήματα. Η Επιτροπή συμμετείχε πλήρως στις εργασίες της προσωρινής Μονάδας, καθώς και σε συνεδριάσεις της, προκειμένου να ενημερώνεται αναφορικά με τον τρέχοντα αριθμό υποθέσεων σε σχέση με άλλους οργανισμούς και υποψήφιες προς ένταξη χώρες. Η ανάπτυξη πραγματικής συνεργασίας μεταξύ της Eurojust και της Europol αποτέλεσε βασικό παράγοντα για την μελλοντική επιτυχία της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος.

⁸ Έκθεση της Προσωρινής Μονάδας Δικαστικής Συνεργασίας (Pro-Eurojust) για το 2001, ΠοινΔικ 5/2002, σσ. 489-490.

Στο πλαίσιο αυτό, προγραμματίστηκε στις Βρυξέλλες, τον Οκτώβριο του 2001, μια συνάντηση αντιπροσωπείας της Europol και μελών της προσωρινής Μονάδας, με σκοπό την προετοιμασία των προσεχών διαπραγματεύσεων για την επίτευξη συμφωνίας, βάσει των συμπερασμάτων του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (ΔΕΥ) της 20^{ης} Σεπτεμβρίου 2001. Επιπλέον, διεξήχθησαν ορισμένες προκαταρκτικές συνεδριάσεις μεταξύ της προσωρινής Μονάδας και της Olaf, ώστε να εξευρεθούν τρόποι συνεργασίας και διοργάνωσης των επιχειρησιακών εργασιών μεταξύ των δύο οργανισμών. Μέλη της προσωρινής Μονάδας συναντήθηκαν και με δικαστικούς συνδέσμους από διάφορες χώρες (Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Η.Π.Α.), προκειμένου να συζητήσουν την περαιτέρω συνεργασία τους, και να ανταλλάξουν εμπειρίες σχετικά με την αμοιβαία δικαστική συνδρομή. Τέλος, τα μέλη της Μονάδας ανέπτυξαν στενές επαφές με τα σημεία επαφής του ΕΔΔ στις αντίστοιχες χώρες, ενώ συμμετείχαν και σε συνεδριάσεις του, όπου είχαν την ευκαιρία να ενημερώσουν για το έργο της Μονάδας και να συζητήσουν για τις σχέσεις και τη συνεργασία της μελλοντικής Eurojust και του ΕΔΔ.

Γίνεται αντιληπτό, απ' όλα τα παραπάνω, ότι η προστιθέμενη αξία της προσωρινής Μονάδας συνίστατο στο γεγονός ότι για πρώτη φορά συγκεντρώθηκαν σε ένα συλλογικό όργανο, με κεντρική δομή, εθνικοί δικαστικοί υπάλληλοι όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (οι οποίοι ήταν άμεσοι συνομιλητές με τα κράτη από τα οποία προέρχονταν), προκειμένου να εξετάσουν, να συντονίσουν και να συνεργαστούν σε τρέχουσες υποθέσεις που τους απασχολούσαν. Οι γνώσεις και η πείρα των εθνικών της μελών, κατέστησαν την προσωρινή

Μονάδα ικανή να εντοπίσει τα νομικά ή και τεχνικά εμπόδια στη δικαστική συνεργασία, καθώς και στη διατύπωση, αποστολή και ικανοποίηση αιτημάτων αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, που δυσχέραιναν το έργο των εθνικών αρχών κατά του σοβαρού οργανωμένου εγκλήματος, και να προτείνει αποτελεσματικές λύσεις.

4. Σύσταση, σύνθεση και καθήκοντα της Eurojust.

Η Eurojust είναι οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης με νομική προσωπικότητα (άρθρο 1), που χρηματοδοτείται από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με εξαίρεση τις αμοιβές των εθνικών μελών και των βοηθών τους, που καταβάλλονται από τα κράτη μέλη στα οποία ανήκουν. Αναφορικά με τη σύνθεσή της, η Μονάδα απαρτίζεται από ένα εθνικό μέλος, που αποσπάται από κάθε κράτος μέλος, σύμφωνα με την έννομη τάξη του, και που μπορεί να επικουρείται από έναν ή περισσότερους βοηθούς (άρθρο 2). Η ίδρυση της Μονάδας αποτελεί ένα σημαντικό βήμα στην προσπάθεια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ενισχύσουν, σε θεσμικό επίπεδο, τον αγώνα τους για την καταπολέμηση διαφόρων μορφών σοβαρού εγκλήματος, ιδίως του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Συνοπτικά, ο ρόλος της Eurojust συνίσταται στην προώθηση και το συντονισμό των ερευνών και διώξεων, με στόχο τόσο τη διευκόλυνση αυτών, όσο και την αποφυγή της διεξαγωγής ζημιογόνων, διπλών ανακριτικών πράξεων, και της αλληλοεπικάλυψης αυτών, διαδικασίες που είναι δυνατόν να δυσχεράνουν ή να θέσουν σε κίνδυνο τα αποτελέσματα των διώξεων και των ερευνών.

Το πεδίο αρμοδιότητας της Μονάδας καλύπτει, όπως θα δούμε αναλυτικά στη συνέχεια, όλες τις δραστηριότητες της λεγόμενης βαριάς εγκληματικότητας. Πρόκειται για υποθέσεις που συνδέονται με δύο ή περισσότερα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η Μονάδα μπορεί να παρέχει, επίσης, υποστήριξη σε έρευνες και διώξεις για υποθέσεις που αφορούν στα κράτη μέλη και τρίτες

χώρες, ή ακόμα και στα κράτη μέλη και την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση (π.χ. σε περιπτώσεις εγκλημάτων κατά των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας).

Προκειμένου να είναι όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη στην επίτευξη των στόχων της, η Eurojust μπορεί να εργάζεται, είτε διαμέσου ενός, είτε περισσότερων εθνικών της μελών⁹, ή να λειτουργεί ως συλλογικό όργανο¹⁰ (άρθρο 5). Ως συλλογικό όργανο λειτουργεί όταν το ζητούν ένα ή περισσότερα εμπλεκόμενα εθνικά μέλη, καθώς και σε περιπτώσεις όπου οι έρευνες ή οι διώξεις έχουν επιπτώσεις για την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση, ή αφορούν και σε άλλα κράτη μέλη, εκτός των άμεσα ενεχομένων (άρθρο 5 παρ. 1 β'). Με τη σύνθεση αυτή, μπορεί να παρέχει τεχνική υποστήριξη, η οποία δύναται να περιλαμβάνει μετάφραση, διερμηνεία, και διοργάνωση συντονιστικών συναντήσεων. Σύμφωνα με το άρθρο 7 της Απόφασης για τη σύστασή της, η Eurojust έχει, ως Συλλογικό Όργανο, περισσότερο διευρυμένες αρμοδιότητες, καθώς μπορεί να ζητήσει από τις εθνικές αρχές να διενεργήσουν ορισμένες πράξεις. Αντίθετα, ο κύκλος των αιτημάτων που μπορούν να απευθύνουν στις εθνικές αρχές, μεμονωμένα, τα εθνικά μέλη της Μονάδας είναι στενότερος.

Η Eurojust συνεργάζεται με πολλούς άλλους φορείς και οργανισμούς στο χώρο της δικαιοσύνης, εθνικούς και διεθνείς. Βασικός συνομιλητής της είναι οι αρμόδιες εθνικές αρχές, δηλαδή οι εισαγγελείς των κρατών μελών. Είναι οι εθνικές αρχές που μεταφέρουν τα σχετικά τους αιτήματα στο εθνικό τους μέλος, το οποίο, με τη σειρά του, έρχεται σε επαφή με τα

⁹ Για τα καθήκοντα των εθνικών μελών της Eurojust βλ. άρθρο 6 της Απόφασης του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ της 28.2.2002 για τη σύσταση της Eurojust.

¹⁰ Για τα καθήκοντα του Συλλογικού Οργάνου της Eurojust βλ. άρθρο 7 της Απόφασης του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ της 28.2.2002 για τη σύσταση της Eurojust.

εθνικά μέλη των άλλων εμπλεκόμενων κρατών μελών, και είναι οι εθνικές αρχές που παρέχουν στο εθνικό τους μέλος τις πληροφορίες που χρειάζεται για να επιτελέσει το έργο του. Έτσι, το εύρος, αλλά και η ποσότητα του υλικού που επεξεργάζεται η Μονάδα, εξαρτάται, στον μεγαλύτερο ίσως βαθμό, από τη δραστηριοποίηση και την προθυμία των εθνικών εισαγγελικών αρχών.

Σημαντική είναι, όπως θα διαπιστώσουμε στο αντίστοιχο κεφάλαιο, και η σχέση της Μονάδας με άλλους ευρωπαϊκούς οργανισμούς, όπως η Europol και η Olaf. Η Europol αποτελεί όργανο ευρωπαϊκής συνεργασίας σε αστυνομικό επίπεδο, και η σημασία της για την λειτουργία της Μονάδας έγκειται στο ότι μπορεί να της παράσχει αναλυτικά στοιχεία και πληροφορίες για τα διάφορα είδη εγκληματικότητας. Η Olaf εξειδικεύεται σε θέματα οικονομικής κατάχρησης σε βάρος των συμφερόντων της Κοινότητας, και έχει τη δυνατότητα να διεξάγει διοικητικές έρευνες, οπουδήποτε εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες μπορούν να παράσχουν υλικό για να ξεκινήσει η διερεύνηση συναφών ποινικών υποθέσεων. Συμπληρωματική είναι η σχέση μεταξύ Eurojust και Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου (ΕΔΔ), ενός κοινοτικού θεσμού επιτάχυνσης της διμερούς δικαστικής συνεργασίας. Παρά την αρχική αμοιβαία καχυποψία και τους φόβους για ανταγωνιστική σχέση, τα δύο όργανα έχουν διαφορετικές αρμοδιότητες και μόνο συμπληρωματικούς ρόλους. Πέρα από τους οργανισμούς αυτούς, αυτονόητη είναι η ανάγκη συνεργασίας της Μονάδας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹¹, που μαζί με τις

¹¹ Σύμφωνα με τα άρθρα 29 και 36, παρ. 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η εμπλοκή της Επιτροπής στις εργασίες της Eurojust περιορίζεται σε γενικά ζητήματα και τομείς των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής, γεγονός που αποκλείει οποιαδήποτε ανάμιξη στο έργο του Η υποσημείωση συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα.

εθνικές κυβερνήσεις την χρηματοδοτεί, αλλά και με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο οποίο η Μονάδα είναι τελικά υπόλογη.¹²

Η Eurojust μπορεί να αναλαμβάνει δράση ανταποκρινόμενη σε κάθε αίτημα που υποβάλλεται από αρμόδια αρχή κράτους μέλους, ή σε πληροφορίες που παρέχει κάθε αρμόδια πηγή, βάσει διατάξεων που έχουν εγκριθεί στο πλαίσιο Συνθηκών. Για την επίτευξη των στόχων της, η Μονάδα μπορεί να δημιουργεί και να λειτουργεί τις δικές της βάσεις δεδομένων. Με άλλα λόγια, μπορεί να επεξεργάζεται προσωπικά δεδομένα με αυτοματοποιημένα, ή μη αυτοματοποιημένα μέσα, ή μέσω οργανωμένων αρχείων ατομικών φακέλων, με τρόπο που θα αναλυθεί παρακάτω, στο αντίστοιχο κεφάλαιο. Για την προστασία δε των προσωπικών δεδομένων έχουν θεσπιστεί συγκεκριμένοι κανόνες.

Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, ευρωπαϊκοί και διεθνείς οργανισμοί και όργανα μπορούν να ανταλλάσσουν κάθε απαιτούμενη πληροφορία με τη Eurojust. Τα εθνικά μέλη της Eurojust μπορούν να ανταλλάσσουν μεταξύ τους, ή με τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, ή άλλους συνεργάτες, κάθε απαιτούμενη πληροφορία, χωρίς να απαιτείται σχετική άδεια. Η Απόφαση για τη σύσταση της Eurojust προβλέπει, επίσης, την πρόσβαση των εθνικών της μελών σε πληροφορίες του εθνικού ποινικού μητρώου, ή οποιουδήποτε άλλου μητρώου των κρατών μελών, όπως προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο για τους λοιπούς δικαστές.

Το συντονιστικό έργο της Eurojust συνίσταται στη διευκόλυνση της

συντονισμού ερευνών και διώξεων, όπου η Επιτροπή μπορεί να κληθεί να προσφέρει μόνο την εμπειρία της.

¹² Για το ρόλο της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου βλ. άρθρα 11 και 32 αντίστοιχα της Απόφασης του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ της 28.2.2002 για τη σύσταση της Eurojust.

εκτέλεσης των διεθνών αιτημάτων δικαστικής συνδρομής, στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης της εγκληματικής δράσης, καθώς και στην παροχή υποστήριξης κατά τις διαδικασίες έκδοσης (και αργότερα ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης), όπου και λειτουργεί ως συμβουλευτικό κέντρο για την παροχή αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο συντονισμός πραγματοποιείται τόσο σε επιχειρησιακό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο στρατηγικής. Οι επιχειρησιακές συντονιστικές συναντήσεις διοργανώνονται με πρωτοβουλία των εθνικών μελών της Μονάδας που εμπλέκονται σε μια συγκεκριμένη υπόθεση. Χάρη σε αυτές τις συναντήσεις, οι εθνικές αρχές (εισαγγελείς, ανακριτές, αστυνομικοί) έχουν τη δυνατότητα να συζητήσουν με εκπροσώπους άλλων φορέων, να ανταλλάξουν πληροφορίες, εμπειρίες και τεχνογνωσία, και να καταστρώσουν συντονισμένα τη δράση τους σε μια ορισμένη υπόθεση. Αυτή η ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειρίας, τούς επιτρέπει να διαμορφώσουν μια συνολική εικόνα της κατάστασης, με απώτερο στόχο όχι την αποσπασματική έρευνα και δίωξη σε εθνικό επίπεδο, αλλά την παρακολούθηση της εγκληματικής διαδρομής, την εξάρθρωση του δικτύου, και τελικά του συνόλου της εγκληματικής οργάνωσης. Αναλυτική αναφορά στις υποθέσεις για τις οποίες διοργανώθηκαν τέτοιες συναντήσεις θα γίνει στο αντίστοιχο κεφάλαιο.

Τέλος, οι στρατηγικές συναντήσεις διοργανώνονται από το Συλλογικό Όργανο της Μονάδας, με ένα διαφορετικό σκεπτικό. Συνήθως, το Συλλογικό Όργανο επιλέγει ένα συγκεκριμένο θέμα, για παράδειγμα ένα πολύπλοκο εγκληματικό φαινόμενο που απαιτεί ιδιόζουσες γνώσεις, και

προσκαλεί ειδικούς και εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη για να ανταλλάξουν τις εμπειρίες και την τεχνογνωσία τους σχετικά με αυτό το θέμα. Μέσω των συναντήσεων αυτών, αφενός κάμπτονται τα γλωσσικά και τεχνικά εμπόδια, και αφετέρου, οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των περισσότερων νομικών συστημάτων υποχωρούν μπροστά στη θέληση και αποφασιστικότητα των εμπλεκομένων να αντιμετωπίσουν, από κοινού, το οργανωμένο έγκλημα.

5. Στατιστικά και ποιοτικά στοιχεία των υποθέσεων που χειρίστηκε η Eurojust από το 2002 έως και το 2008.

Η Eurojust, ήδη κατά τη γένεσή της, έρχεται να λειτουργήσει σε ένα πεδίο καταγεγραμμένων σοβαρών εγκλημάτων. Η Απόφαση του Συμβουλίου για τη σύστασή της ορίζει, στο άρθρο 4, ότι το πεδίο γενικής αρμοδιότητας της Μονάδας καλύπτει : α) τις μορφές εγκληματικότητας και τις αξιόποινες πράξεις για τις οποίες η Eurapol έχει αρμοδιότητα δράσης, κατ' εφαρμογή του άρθρου 2 της Σύμβασης Eurapol της 26^{ης} Ιουλίου 1995¹³, β) τα εγκλήματα στον τομέα της πληροφορικής, την απάτη και τη δωροδοκία, καθώς και οποιοδήποτε ποινικό αδίκημα σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το ξέπλυμα προϊόντων του εγκλήματος, τα εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος, τη συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, κατά την έννοια της Κοινής Δράσης 98/733/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 21^{ης} Δεκεμβρίου 1998, και γ) άλλες αξιόποινες πράξεις, οι οποίες τελέστηκαν σε συνάρτηση με τις μορφές εγκληματικότητας και τις αξιόποινες πράξεις που αναφέρονται στα ανωτέρω α' και β' στοιχεία. Για τις άλλες μορφές αξιόποινων πράξεων,

¹³ Για τις αρμοδιότητες της Eurapol βλ. Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι, *Συντονιστικά όργανα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος στην ΕΕ : Από τον αστυνομικό (Eurapol) στον δικαστικό (Eurojust) συντονισμό*, ΠοινΔικ 2/2003, σ. 169 : Η αρμοδιότητα της Eurapol καλύπτει αξιόποινες πράξεις όπως η τρομοκρατία, η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, των δραστηριοτήτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της διακίνησης πυρηνικών και ραδιενεργών ουσιών, των κυκλωμάτων λαθρομεταναστευσης, της εμπορίας ανθρώπων και του εμπορίου κλαπέντων οχημάτων. Με απόφαση του Συμβουλίου της 6-12-2001, η Eurapol έχει στο πεδίο αρμοδιότητάς της και την αντιμετώπιση όλως των σοβαρών μορφών διεθνούς εγκληματικότητας, που απαριθμούνται στο παράρτημα της σύμβασης, οι οποίες είναι ακόμη ευρύτερες των ήδη αναφερθέντων, καλύπτοντας την καταστροφή του περιβάλλοντος, την εμπορία απειλούμενων ειδών ζώων και φυτών, καθώς και μια ολόκληρη ομάδα εγκλημάτων κατά της ζωής, σωματικής ακεραιότητας, ελευθερίας και περιουσίας ή δημόσιων αγαθών.

πέρα από αυτές που μνημονεύονται στην παρ. 1 του άρθρου 4, η Eurojust μπορεί συμπληρωματικά, σύμφωνα με τους στόχους της, και κατόπιν αιτήσεως αρμόδιας αρχής κράτους μέλους, να συμπράττει σε έρευνες ή διώξεις (άρθρο 4 παρ. 2).

5α. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2002, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.

Στις 10 Δεκεμβρίου 2002, το Συλλογικό Όργανο της Eurojust, αποτελούμενο από 15 εθνικά μέλη, το καθένα από τα οποία αποσπάστηκε από το κράτος μέλος του, σύμφωνα με την έννομη τάξη του κάθε κράτους, ξεκίνησε τις εργασίες του στη Χάγη της Ολλανδίας. Ορισμένα κράτη μέλη όρισαν βοηθούς, για να επικουρούν τα εθνικά τους μέλη, οι οποίοι εργάστηκαν είτε μαζί με τα εθνικά μέλη στη Χάγη, είτε από το κράτος μέλος προέλευσής τους.

Κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους λειτουργίας της, οι δραστηριότητες της Eurojust σχετικά με την διεκπεραίωση επιχειρησιακών υποθέσεων ήταν περιορισμένης έκτασης, καθώς το Συλλογικό Όργανο ήταν υποχρεωμένο να αφιερώνει σημαντικό χρόνο σε θέματα διοικητικής φύσεως. Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπισε το Συλλογικό Όργανο ήταν το ποικίλο φάσμα των εργασιών με τις οποίες έπρεπε να ασχοληθεί, να εγκρίνει και να διεκπεραιώσει. Έτσι, παρά τον ενθουσιασμό και την προθυμία των εθνικών μελών, η συνεργασία τους ως ομάδας αποδείχθηκε εξαιρετικά βραδεία.

Σημαντική εξέλιξη στον επιχειρησιακό σχεδιασμό της Eurojust

αποτέλεσε η σύσταση, από το Συλλογικό Όργανο, πέντε επιτροπών (Επιτροπή Διαχείρισης Υποθέσεων, Επιτροπή Επικοινωνίας, Επιτροπή Στρατηγικής, Επιτροπή Διοίκησης και Επιτροπή Αξιολόγησης). Οι επιτροπές αυτές έδωσαν τη δυνατότητα σε μικρές ομάδες των εθνικών μελών να επεξεργαστούν συγκεκριμένες ομάδες θεμάτων, και να διατυπώσουν προτάσεις για την λήψη τελικών αποφάσεων από το σύνολο του Συλλογικού Οργάνου. Αυτή η νέα δομή επέτρεψε στα εθνικά μέλη να χρησιμοποιήσουν το χρόνο και τους πόρους που διέθεταν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, και να επιταχύνουν τις διαδικασίες στην λήψη αποφάσεων και στην ανάληψη δράσης.¹⁴

Ο συνολικός αριθμός των υποθέσεων που ενέγραψε η Μονάδα το 2002 αυξήθηκε, αλλά όχι αρκετά, σε σχέση με το βαθμό ανάπτυξής της. Αυτό οφείλεται, κυρίως, σε διαδικαστικά θέματα, όπως η αβεβαιότητα σχετικά με την εγκατάστασή της στη Χάγη, και ο χρόνος που καταναλώθηκε στην επίτευξη συμφωνίας για τον εσωτερικό κανονισμό και την καθιέρωση της διοικητικής της υποδομής. Συνολικά, παραπέμφθηκαν στο Συλλογικό Όργανο 220 επιχειρησιακές υποθέσεις¹⁵, οι οποίες κάλυπταν ένα ευρύ φάσμα εγκληματικών δραστηριοτήτων, όπως η τρομοκρατία, η εμπορία ανθρώπων, το λαθρεμπόριο αλκοόλ, η παιδική πορνογραφία στο διαδίκτυο, η απάτη πολλαπλής συμμετοχής στον τομέα του Φ.Π.Α., και άλλες σοβαρές μορφές απάτης (όπως η απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας), το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, και η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών.

¹⁴ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2002, σ. 6.

¹⁵ Για όλα τα στοιχεία που ακολουθούν σχετικά με τη φύση των υποθέσεων βλ. Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2002, σσ. 8-14.

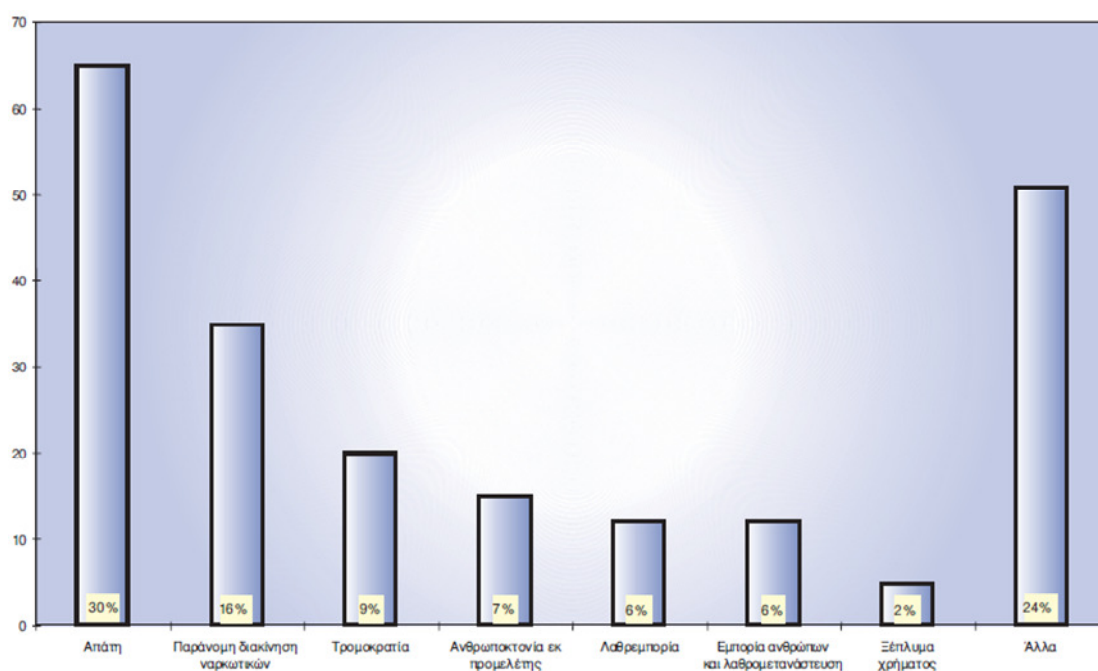
Οι περισσότερες υποθέσεις επιλύθηκαν στο πλαίσιο συνεδριάσεων των εθνικών μελών, που εκπροσωπούσαν τις χώρες που εμπλέκονταν στις υποθέσεις αυτές, ενώ οι πιο δύσκολες και περίπλοκες υποθέσεις αντιμετωπίστηκαν με την οργάνωση συναντήσεων, είτε στις εγκαταστάσεις της Eurojust, είτε ακόμα και σε ένα από τα εμπλεκόμενα κράτη μέλη. Όπως ήταν αναμενόμενο, η Eurojust έλαβε περισσότερες αιτήσεις για συνδρομή σε θέματα συνεργασίας, παρά για το συντονισμό ερευνών και διώξεων.

Σε μια Ευρώπη με παγκοσμιοποιημένη οικονομία, και ειδικότερα σε μια Ευρωπαϊκή Ένωση με κοινό νόμισμα και χωρίς εσωτερικά σύνορα, τα αδικήματα που σχετίζονται με τον χρηματοοικονομικό τομέα είναι επόμενο να διενεργούνται εύκολα, εκμεταλλευόμενα την ελευθερία στη διακίνηση των αγαθών και των χρημάτων. Στο πλαίσιο αυτό, η πλειοψηφία των υποθέσεων που χειρίστηκε η Μονάδα κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους λειτουργίας της, αφορούσαν στο έγκλημα της απάτης. Το γεγονός αυτό οφείλεται, εν μέρει, στον μεγάλο αριθμό ερευνών και διώξεων που διεξάγονται για υποθέσεις απάτης διασυνοριακού χαρακτήρα, και εν μέρει στους διαφορετικούς ορισμούς και την ευρεία έννοια της απάτης, που ισχύει στα νομικά συστήματα των κρατών μελών. Οι υποθέσεις αυτές αντιστοιχούν στο 30% του συνόλου των υποθέσεων που παραπέμφθηκαν στην Μονάδα το χρόνο αυτό, και περιλαμβάνουν μορφές απάτης όπως η φοροδιαφυγή, η απάτη στον τομέα της πληροφορικής, η απάτη με αντικείμενο προκαταβολές, η υπεξαίρεση εταιρικών περιουσιακών στοιχείων, η απάτη στον τομέα του Φ.Π.Α., καθώς και απάτες σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Ακολουθούν, σε ποσοστά επί του συνόλου των υποθέσεων,

υποθέσεις που σχετίζονται με την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών (16%), την τρομοκρατία (9%), την ανθρωποκτονία εκ προμελέτης (7%), την λαθρεμπορία (6%), την εμπορία ανθρώπων και την λαθρομετανάστευση (6%), το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος (2%), και άλλες μορφές εγκληματικής δραστηριότητας (24%).

Πίνακας 1 : Κύριες κατηγορίες εγκλημάτων κατά το έτος 2002

Υπό την πίεση των επιθέσεων τρομοκρατίας¹⁶ στις Η.Π.Α., το

¹⁶ Για τον ορισμό της τρομοκρατίας βλ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Ο ορισμός της τρομοκρατίας*, ΠοινΔικ 1/2002, σσ. 59-70 : Στα σύγχρονα δημοκρατικά κράτη το ενδιαφέρον για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας δεν επεκτείνεται σε όλες τις μορφές της, αλλά μόνο σε εκείνη που στρέφεται εναντίον του δημοκρατικά οργανωμένου κράτους και των θεσμών του. Ειδικότερα, η τρομοκρατική δράση : α) Εμφανίζεται, κατά κανόνα, με τη μορφή συγκεκριμένων κατηγοριών εγκλημάτων του κοινού ποινικού δικαίου (ανθρωποκτονίες, σωματικές βλάβες, απαγωγή ομήρων, κατοχή όπλων και εκρηκτικών, φθορές). β) Στρέφεται συχνά εναντίον συγκεκριμένων στόχων-συμβόλων (πολιτικά πρόσωπα), χωρίς να αποκλείεται προσβολή και κοινών στόχων. γ) Τα τελούμενα εγκλήματα είναι πάντα προσχεδιασμένα. δ) Η τέλεσή τους σχεδιάζεται από ομάδες που έχουν όλα τα στοιχεία των «εγκληματικών οργανώσεων». Η έννοια του «τρομοκρατικού εγκλήματος» έχει ουσιαστικά τους περισσότερους από τους όρους που χαρακτηρίζουν και το «οργανωμένο έγκλημα», εκτός από τα βασικά για το δεύτερο χαρακτηριστικά της χρήσης εμπορικών ή επιχειρησιακών δομών και της επιδίωξης κέρδους. Οι τρομοκρατικές οργανώσεις δεν περιορίζονται στην τέλεση των επιμέρους εγκληματικών πράξεων, αλλά με τις διεθνείς διασυνδέσεις που έχουν, τα ειδικά εκπαιδευμένα μέλη, τον οπλισμό και το πρόγραμμά τους διαθέτουν την υποδομή και τη δυναμική να προσβάλουν σοβαρά το υπάρχον πολιτικοκοινωνικό σύστημα. Έτσι, η Η υποσημείωση συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα.

Σεπτέμβριο του 2001, η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο, στις 19-9-2001, Πρόταση για τον προσδιορισμό της νομοτυπικής μορφής της τρομοκρατίας, τις απειλούμενες γι' αυτήν κυρώσεις και τα υποκείμενα της τρομοκρατικής δράσης, η οποία υιοθετήθηκε τελικά από το Συμβούλιο στις 7-12-2001. Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης, η ανάγκη ενός κοινού ορισμού για την τρομοκρατία σχετίζεται, αφενός, με την αυξημένη επικινδυνότητα της σύγχρονης τρομοκρατίας έναντι αυτής των προηγούμενων χρόνων και, αφετέρου, με τις σημαντικές μεταβολές που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια στην οργάνωση και τη δράση των τρομοκρατικών οργανώσεων. Όπως σημειώνεται στην Αιτιολογική Έκθεση «Η τρομοκρατία προκύπτει ολοένα και περισσότερο από δραστηριότητες δικτύων που δρουν σε διεθνές επίπεδο, τα οποία έχουν την έδρα τους σε πολλές χώρες, εκμεταλλεύονται τα νομικά κενά που προκύπτουν από τα γεωγραφικά όρια των ανακρίσεων και επωφελούνται, ενίοτε, σημαντικής οικονομικής και τεχνικής υποστήριξης. Οι τρομοκράτες μπορούν να επωφεληθούν από οποιαδήποτε διαφορά νομικής μεταχείρισης στα διάφορα κράτη μέλη». Με βάση τα στοιχεία αυτά, και με δεδομένο ότι δεν υπάρχουν σύνορα στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ότι το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων είναι

ύπαρξη και η δράση των οργανώσεων αυτών στοιχειοθετεί μια διαρκή απειλή για το πολιτικό και κοινωνικό σύστημα της χώρας. Το κρίσιμο αντικειμενικό μέγεθος για τον χαρακτηρισμό κοινών εγκληματικών πράξεων ως τρομοκρατικών συνίσταται στο ότι οι πράξεις αυτές «εκ της φύσεως ή των συνθηκών τους είναι δυνατόν να προσβάλουν σοβαρά χώρα ή διεθνή οργανισμό». Με την οριοθέτηση αυτή προσδίδεται ασφαλώς αυξημένο άδικο στις συγκεκριμένες συμπεριφορές, καθώς τρομοκρατικά εγκλήματα θεωρούνται μόνο οι πράξεις που έχουν τη δυναμική να οδηγήσουν σε κατάλυση, αλλοίωση ή αδρανοποίηση του πολιτεύματος, ή σε προσβολή της διεθνούς υπόστασης του κράτους ή διεθνούς οργανισμού. Η πραγματική απαξία της τρομοκρατικής δράσης δεν βρίσκεται στις μεμονωμένες εγκληματικές πράξεις, αλλά στην ύπαρξη και τη δράση των ίδιων των οργανώσεων, που με το πρόγραμμά τους αμφισβητούν την ύπαρξη του κράτους, και προσβάλλουν, έτσι, όχι βέβαια την κρατική υπόσταση, αλλά ασφαλώς τη δημόσια τάξη.

πλέον κατοχυρωμένο, θεωρήθηκε αναγκαίο να ληφθούν νέα μέτρα καταπολέμησης της τρομοκρατίας, με την ανάπτυξη ιδιαίτερων μηχανισμών αστυνομικής και δικαστικής προστασίας, ένας από τους οποίους ήταν και η σύσταση της Eurojust. Και, παρά το γεγονός ότι η βελτίωση της δράσης της Eurojust στο πεδίο αυτό ήταν ένα από τα κύρια ενδιαφέροντά της, εντούτοις, ο αριθμός υποθέσεων τρομοκρατίας που διαχειρίστηκε το 2002 δεν ήταν τόσο υψηλός, όσο οι υποθέσεις που αφορούσαν σε άλλες σοβαρές μορφές εγκλημάτων. Η πολυπλοκότητα, ωστόσο, των υποθέσεων τρομοκρατίας, αλλά και η σημασία της καθιέρωσης δικτύων που θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση αυτής της μορφής οργανωμένου, διασυνοριακού εγκλήματος, καθιστούν την καταπολέμησή της κορυφαία προτεραιότητα για την Μονάδα.

Παρόμοιες εκτιμήσεις ισχύουν και για την εμπορία ανθρώπων¹⁷ και την λαθρομετανάστευση, παρά το γεγονός ότι μόνο το 6% των υποθέσεων που διαχειρίστηκε η Μονάδα το 2002 αντιπροσώπευε αυτές τις μορφές εγκληματικής δραστηριότητας. Το θέμα είχε βαρύνουσα σημασία, καθώς η

¹⁷ Για την έννοια της εμπορίας ανθρώπων βλ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Οργανωμένο έγκλημα και τρομοκρατία-Σύγχρονες εξελίξεις στην ευρωπαϊκή και ελληνική έννομη τάξη*, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, σσ. 211-222 : Στην έννοια της εμπορίας ανθρώπων εντάσσεται κάθε μορφή εκμετάλλευσης του σώματος άλλων ατόμων, η οποία μπορεί να συνίσταται σε εκμετάλλευση της εργασίας, στην αφαίρεση οργάνων του σώματός τους ή στη σεξουαλική τους εκμετάλλευση. Ως βασική αιτία αναφέρεται συνήθως η μαζική κίνηση εξαθλιωμένων ατόμων σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης από χώρες του τρίτου κόσμου ή της ανατολικής Ευρώπης, που κατέρρευσε οικονομικά, ή από χώρες όπου επικρατούν συνθήκες πολέμου, με αποτέλεσμα πολύ συχνά τα συγκεκριμένα άτομα, και κυρίως οι γυναίκες και τα παιδιά, να γίνονται θύματα κάθε είδους εκμετάλλευσης. Στη γιγάντωση, εξάλλου, του φαινομένου καθοριστικό ρόλο έχει παίξει το γεγονός ότι η εμπορία ανθρώπων αποτελεί σήμερα μορφή του οργανωμένου εγκλήματος, στα πλαίσια του οποίου τελείται με μαζικό και ιδιαίτερα βίαιο τρόπο, ενώ σημαντική θεωρείται και η μεγάλη εξάπλωση του διαδικτύου, μέσω του οποίου διακινείται, με πολύ μεγάλη ευκολία, πορνογραφικό υλικό, και διευκολύνονται πράξεις εμπορίας και σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανθρώπων. Στην Απόφαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου, της 19-7-2002, για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, ως «εμπορία» ορίζεται η στρατολόγηση, μεταφορά, μεταβίβαση, υπόθαλψη και εν συνεχεία παραλαβή, η ανταλλαγή και η μεταβίβαση του ελέγχου επάνω σε κάποιο πρόσωπο, η οποία γίνεται με χρήση εξαναγκαστικών ή απατηλών μέσων ή με κατάχρηση της εξουσίας ή της ευπαθούς θέσης του θύματος, ή με πληρωμές ή οφέλη, ώστε να επιτευχθεί η συναίνεση άλλου προσώπου που ασκεί έλεγχο στο θύμα.

επιδίωξη επίλυσής του αποτέλεσε πρόκληση, όχι μόνο για την Μονάδα, άλλα για τα περισσότερα κράτη μέλη, και τους διεθνείς οργανισμούς που αναπτύσσουν δραστηριότητα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι, υπό την πίεση της μεγάλης έκτασης του φαινομένου, έχουν προχωρήσει τα τελευταία χρόνια στη διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων για την αντιμετώπισή του.

Σε σύγκριση με τις πολυμερείς¹⁸ υποθέσεις, το ποσοστό των διμερών υποθέσεων (70% επί του συνόλου των υποβαλλόμενων υποθέσεων) που κατέγραψε η Μονάδα, ήταν πολύ υψηλό. Στόχος της Eurojust, για τα επόμενα χρόνια, είναι να αναπτύξει αποτελεσματικότερη δράση στο πεδίο των πολυμερών υποθέσεων, δεδομένου ότι υποθέσεις τέτοιου είδους είναι πιο σημαντικές στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της.

Οι χώρες που υπέβαλαν τα περισσότερα αιτήματα συνδρομής κατά τη διάρκεια του 2002 ήταν η Ιταλία, η Γερμανία, η Σουηδία και η Ισπανία, ενώ οι χώρες των οποίων η συνδρομή ζητήθηκε περισσότερο ήταν η Ισπανία, οι Κάτω Χώρες, το Βέλγιο και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η εμπειρία κατέδειξε ότι η υποστήριξη ενός κράτους μέλους προς το εθνικό του μέλος στη Eurojust μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στον αριθμό των υποθέσεων που παραπέμπονται στην Μονάδα.

¹⁸ Βλ. Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005, σ. 28 : Η Eurojust διακρίνει τις υποθέσεις που της διαβιβάζονται σε διμερείς, όταν εμπλέκονται δύο χώρες, και σε πολυμερείς, όταν εμπλέκονται περισσότερες από δύο χώρες. Αυτό δεν σημαίνει πως μια διμερής υπόθεση είναι πάντα πιο απλή από μια πολυμερή, ούτε και πως μια διμερής υπόθεση αφορά πάντοτε μόνο δύο χώρες. Πολλές φορές, στην πορεία μιας τέτοιας υπόθεσης εμπλέκονται και άλλες χώρες.

5β. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2003, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.

Το 2003 αποτέλεσε έτος σημαντικής προόδου για την παγίωση του οργανισμού και την ανάπτυξη του έργου του εντός και εκτός των ορίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εντούτοις, οι δυνατότητες της Μονάδας δεν αξιοποιήθηκαν πλήρως. Πολλές σημαντικές πολυμερείς υποθέσεις αντιμετωπίστηκαν μεμονωμένα από τις αρχές των κρατών μελών, χωρίς να διαβιβαστούν στο Συλλογικό Όργανο, αρκετά κράτη μέλη δεν κατόρθωσαν να εφαρμόσουν εμπρόθεσμα την Απόφαση για τη σύσταση της Eurojust, ενώ η δράση ορισμένων εθνικών μελών ήταν περιορισμένη, καθώς δεν προβλεπόταν σε διατάξεις σαφείς και ρητά ενσωματωμένες στο εθνικό τους δίκαιο.

Ο αριθμός των υποθέσεων¹⁹ που παραπέμφθηκαν στο Συλλογικό Όργανο ήταν κατά 50% μεγαλύτερος σε σχέση με το 2002, γεγονός που καταδεικνύει ότι οι εθνικές δικαστικές αρχές εμπιστεύονται την Μονάδα και τις δυνατότητές της ολοένα και περισσότερο. Παρά το ότι η μεγαλύτερη αύξηση διαπιστώθηκε στις διμερείς υποθέσεις (222, σε σχέση με 144 που ήταν το 2002), η αύξηση του αριθμού των πολυμερών υποθέσεων, που διαβιβάστηκαν στην Μονάδα, ήταν επίσης σημαντική (27 το 2002, και 47 το 2003). Είναι ενδεικτικό ότι πάνω από τις μισές συντονιστικές συνεδριάσεις που οργάνωσε η Eurojust αφορούσαν σε τρία τουλάχιστον κράτη. Οι χώρες που υπέβαλαν τα περισσότερα αιτήματα συνδρομής ήταν

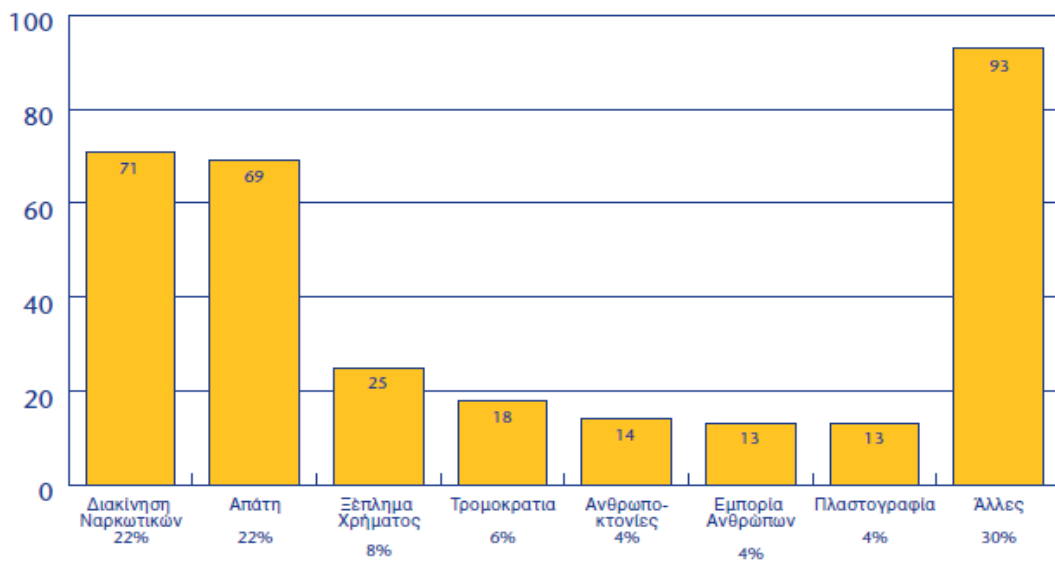
¹⁹ Για όλα τα στοιχεία που ακολουθούν σχετικά με τη φύση των υποθέσεων βλ. Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2003, σσ. 29-33.

η Δανία, η Γερμανία, η Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ από τις χώρες που δέχτηκαν τα περισσότερα αιτήματα, τις πρώτες θέσεις κατείχαν η Ισπανία, η Γερμανία, η Ολλανδία και η Ιταλία.

Οι υποθέσεις που σχετίζονται με την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και την απάτη αποτέλεσαν την πλειοψηφία των υποθέσεων, με τις οποίες ασχολήθηκε το Συλλογικό Όργανο, με ποσοστό 22% επί του συνόλου των υποθέσεων και για τις δύο μορφές εγκλήματος. Οι υποθέσεις αυτές αυξήθηκαν σημαντικά, στην περίπτωση, δε, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, ο αριθμός τους διπλασιάστηκε σε σχέση με τις υποθέσεις που είχαν διαβιβαστεί στην Μονάδα το 2002. Οι υποθέσεις απάτης αφορούσαν, όπως και το 2002, σε διαφορετικά είδη απάτης, όπως η φορολογική απάτη, η υπεξαίρεση, οι επενδυτικές και ασφαλιστικές απάτες, η απάτη σε χρονομερίσματα, και η απάτη πιστωτικών καρτών. Δεν αφορούσαν, όμως, στην απάτη σχετικά με τον Φ.Π.Α., ούτε σε απάτες εναντίον των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Ακολούθησαν, με μικρότερα ποσοστά, υποθέσεις που αφορούσαν στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος (8%), την τρομοκρατία (6%), την ανθρωποκτονία (4%), την εμπορία ανθρώπων (4%) την πλαστογραφία (4%), και άλλες μορφές εγκλημάτων (30%). Στην ετήσια έκθεση της Eurojust για το 2003 αναφέρονται επίσης, για πρώτη φορά, υποθέσεις που αφορούσαν στο λαθρεμπόριο όπλων και τη θαλάσσια ρύπανση.

Πίνακας 2 : Κύριες κατηγορίες εγκλημάτων κατά το έτος 2003

5γ. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2004, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τον Μάιο του 2004, επέφερε μεγάλες αλλαγές σε όλα τα κοινοτικά όργανα. Η Eurojust δεν μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση. Τα 10 νέα κράτη μέλη διόρισαν τα εθνικά τους μέλη στην Μονάδα κατά τη διάρκεια του έτους, και έτσι το διευρυμένο, πλέον, Συλλογικό Όργανο συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 4 Μαΐου, με τη συμμετοχή και των 25 εθνικών μελών. Έκτοτε, όλα τα νέα μέλη, με εξαίρεση το εθνικό μέλος της Μάλτας, συμμετείχαν στις συνεδριάσεις του Συλλογικού Οργάνου, σε τακτική βάση. Εντούτοις, η Απόφαση για τη σύσταση της Eurojust δεν εφαρμόστηκε αμέσως σε όλα τα νέα κράτη μέλη, και αυτό εξηγεί τον λόγο για τον οποίο μόνο έξι από αυτά ζήτησαν τη συνδρομή της Μονάδας σε υποθέσεις τους.

Τον Οκτώβριο του 2004, το Συλλογικό Όργανο προχώρησε σε μια πιο ευέλικτη και πρακτική ρύθμιση στον επιχειρησιακό τομέα, δημιουργώντας

21 ομάδες, τα μέλη των οποίων προέρχονταν από τα εθνικά μέλη και τους βοηθούς τους, που είχαν την μόνιμη έδρα τους στη Χάγη. Οι περισσότερες ομάδες ήταν εξειδικευμένες σε συγκεκριμένα είδη εγκλήματος, ενώ άλλες είχαν διοικητικές ή στρατηγικές ευθύνες. Με τον τρόπο αυτό, το Συλλογικό Όργανο μπόρεσε να αξιοποιήσει την ατομική πείρα και εξειδίκευση των εθνικών μελών και των βοηθών τους, και να χειριστεί καλύτερα τα σύνθετα ζητήματα, αποφεύγοντας την επίπονη και χρονοβόρα διαδικασία παραπομπής όλων των υποθέσεων και στα 25 εθνικά μέλη.²⁰ Αυτή η οργανωτική δομή εφαρμόστηκε και έγινε λειτουργική στις αρχές του 2005.

Το 2004, στη Eurojust παρατέμφθηκαν 381 υποθέσεις.²¹ Ο αριθμός αυτός αντιπροσωπεύει μια αύξηση της τάξης του 27%, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Η αύξηση αυτή οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αντανακλά, δε, τη βελτίωση της συνεργασίας της Μονάδας με τις εθνικές αρχές των κρατών μελών, πολλές εκ των οποίων εμφανίστηκαν πιο πρόθυμες να συνεργαστούν μαζί της, και έδειξαν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στις ικανότητές της στο συντονισμό των διασυνοριακών ερευνών και διώξεων. Υπήρξαν, βέβαια, και σημαντικές αποκλίσεις, τόσο στον αριθμό των υποθέσεων που διαβιβάστηκαν στα εθνικά μέλη της Μονάδας από τις χώρες τους, όσο και στις χώρες των οποίων ζητήθηκε η συνδρομή. Θα περίμενε κανείς ότι τα πιο πολυπληθή κράτη μέλη θα πραγματοποιούσαν περισσότερες παραπομπές υποθέσεων, και σε πολλές περιπτώσεις έτσι συνέβη (για παράδειγμα, η Γερμανία, η Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία έκαναν πολλές

²⁰ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2004, σ. 9.

²¹ Για όλα τα στοιχεία που ακολουθούν σχετικά με τη φύση των υποθέσεων βλ. Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2004, σσ. 22-30.

παραπομπές). Το μέγεθος, όμως, του πληθυσμού αποτελεί έναν μόνο παράγοντα, που επηρεάζει τον αριθμό των διαβιβαζομένων υποθέσεων στην Μονάδα. Ο βαθμός εφαρμογής της Απόφασης για τη σύσταση της Eurojust στα κράτη μέλη αποτελεί, επίσης, έναν σημαντικό παράγοντα. Γι' αυτό, χώρες που είχαν ενσωματώσει την Απόφαση στην εθνική τους νομοθεσία, όπως η Σουηδία και η Πορτογαλία, είχαν έναν υψηλό αριθμό παραπομπών, αναλογικά με τον σχετικά μικρό πληθυσμό τους.

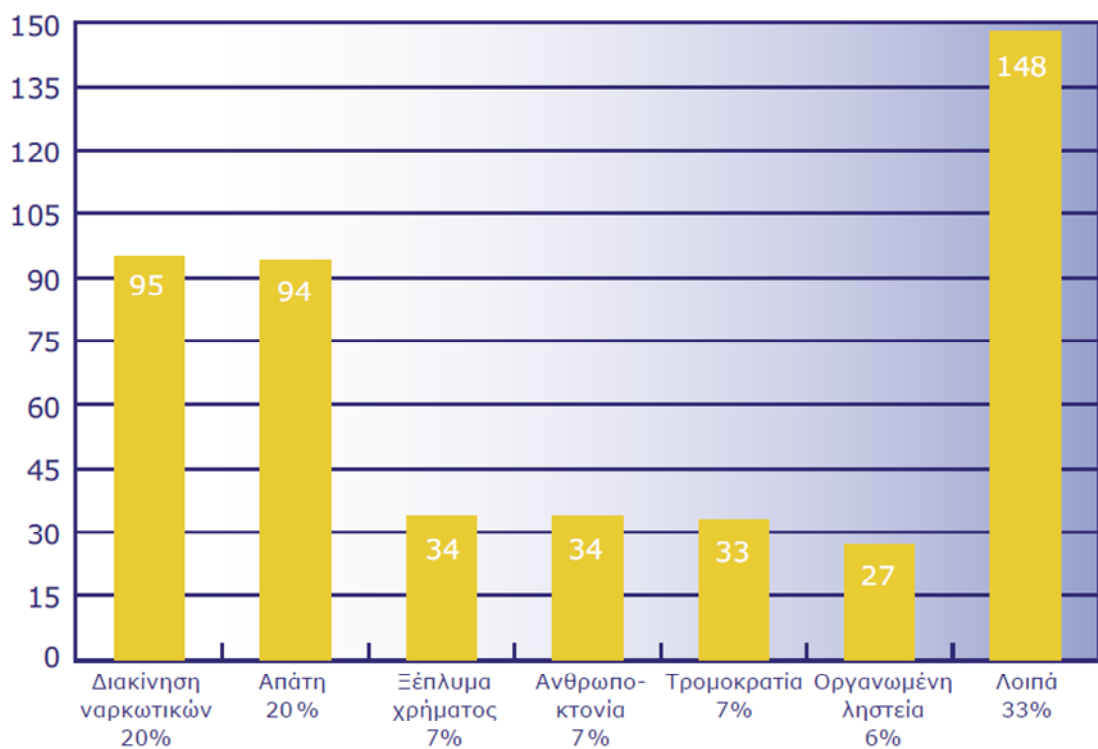
Το 2004 καταγράφηκε σημαντική αύξηση του αριθμού των διμερών υποθέσεων, που έφτασαν τις 272 (συγκριτικά με τις 222 που ήταν το 2003), αλλά και υπερδιπλασιασμός του αριθμού των πολυμερών υποθέσεων, στις οποίες εμπλέκονταν πάνω από τρεις χώρες (31 το 2003, και 65 το 2004). Το γεγονός αυτό, και ειδικά ο υπερδιπλασιασμός των πολυμερών υποθέσεων, καταδεικνύουν τη σημαντική βελτίωση της συνεργασίας της Eurojust με τις εθνικές αρχές, και τονίζουν την αυξανόμενη εμπιστοσύνη που άρχισαν να δείχνουν πλέον τα κράτη μέλη στο έργο και τις δυνατότητές της.

Σε γενικές γραμμές, οι κύριες κατηγορίες εγκλημάτων που απασχόλησαν την Μονάδα το 2004 δεν διέφεραν πολύ συγκριτικά με τον προηγούμενο χρόνο. Υπήρξαν, όμως, κάποιες σημαντικές αλλαγές στα ποσοστά, συγκριτικά με τα προηγούμενα χρόνια, όπως για παράδειγμα στον αριθμό των υποθέσεων τρομοκρατίας, ο οποίος, κατά τη διάρκεια του 2004, σχεδόν διπλασιάστηκε.

Πιο αναλυτικά, στη Eurojust παραπέμφθηκαν 95 υποθέσεις που αφορούσαν στη διακίνηση ναρκωτικών, 94 που αφορούσαν στην απάτη, 34 υποθέσεις για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, 34 υποθέσεις

ανθρωποκτονίας, 33 υποθέσεις τρομοκρατίας, 27 υποθέσεις οργανωμένης ληστείας, και 148 υποθέσεις άλλων αδικημάτων. Ο αριθμός των συντονιστικών συναντήσεων αυξήθηκε σημαντικά, από 26 το 2003, σε 52 το 2004. Οι κατηγορίες εγκλημάτων που χειρίστηκε η Μονάδα, στα πλαίσια των συναντήσεων αυτών, αφορούσαν στην τρομοκρατία, τη διακίνηση ναρκωτικών, την απάτη (συμπεριλαμβανομένης της απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας), την εμπορία ανθρώπων και την λαθρομετανάστευση.

Πίνακας 3 : Κύριες κατηγορίες εγκλημάτων κατά το έτος 2004

Οι υποθέσεις που αφορούσαν στη διακίνηση ναρκωτικών (20% επί του συνόλου των υποθέσεων) εξακολούθησαν και το 2004 να απασχολούν σε μεγάλο βαθμό την Μονάδα, και να αποτελούν, μαζί με τις υποθέσεις για απάτη, την πλειοψηφία των υποθέσεων που χειρίστηκε. Τον Νοέμβριο του ίδιου έτους, η Μονάδα διοργάνωσε την πρώτη στρατηγική της συνάντηση

με θέμα τη διακίνηση ναρκωτικών, στόχος της οποίας ήταν να εντοπιστούν τα προβλήματα και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι εισαγγελείς και οι ανακριτές στο καθημερινό τους έργο, και να δοθούν στους διεθνείς οργανισμούς, όπως η Eurojust και η Europol, τα μέσα για την επίλυση αυτών των προβλημάτων. Στη συνάντηση συμμετείχαν ειδικευμένοι ανακριτές και εισαγγελείς από όλα τα κράτη μέλη, καθώς και εκπρόσωποι από τη Ρουμανία, τη Europol, την Interpol και την Υπηρεσία Αντιμετώπισης Διακίνησης Ναρκωτικών (DEA) των Η.Π.Α. Οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν στα νομικά και δικαστικά εμπόδια που ανακύπτουν κατά το σχεδιασμό των τεχνικών και των μεθόδων για την καταπολέμηση της διεθνούς διακίνησης ναρκωτικών, όπως οι ελεγχόμενες παραδόσεις και η υποκλοπή τηλεφωνικών συνδιαλέξεων.

Ο αυξανόμενος όγκος υποθέσεων απάτης, ειδικά στον τομέα του Φ.Π.Α., και η επίδρασή τους σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, απασχόλησαν έντονα την Μονάδα κατά τη διάρκεια του 2004. Ενδεικτικό αυτής της πραγματικότητας αποτελεί το γεγονός ότι οι υποθέσεις που αφορούσαν στην απάτη στον τομέα του Φ.Π.Α., στις επενδυτικές απάτες, στη φοροδιαφυγή, και σε άλλες μορφές απάτης, αποτέλεσαν τη δεύτερη μεγαλύτερη κατηγορία υποθέσεων που παραπέμφθηκαν στην Μονάδα (20% επί του συνόλου των υποθέσεων) τη χρονιά αυτή.

Εντούτοις, ενώ η απάτη στον τομέα του Φ.Π.Α. συνιστά μια από τις πιο σοβαρές, αλλά και πιο δημοφιλείς μορφές οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος, οι δικαστικές αρχές συχνά στερούνται της κατάλληλης τεχνογνωσίας για τον αποτελεσματικό χειρισμό τους, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται και να καθυστερεί η αμοιβαία δικαστική

συνδρομή και συνεργασία. Στο πλαίσιο των προβληματισμών αυτών, η Eurojust διοργάνωσε το Δεκέμβριο μια στρατηγική συνάντηση, με στόχο τη συζήτηση των προβλημάτων, όχι μόνο με τις άμεσα εμπλεκόμενες δικαστικές αρχές, αλλά και με διοικητικούς φορείς, κυρίως με τις φορολογικές και τελωνειακές αρχές των κρατών μελών, οι οποίες έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στον τομέα αυτό. Στη συνάντηση συμμετείχαν εκπρόσωποι από όλα τα κράτη μέλη, τη Ρουμανία, τη Νορβηγία, την Ελβετία, την Olaf και τη Europol.

Ένα επίσης πολύ σημαντικό πεδίο δράσης της Eurojust αποτελεί και η αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Το 2004, ο αριθμός των υποθέσεων σχετικά με τρομοκρατικές ενέργειες σχεδόν διπλασιάστηκε, και από 18 που ήταν το 2003, έφτασε τις 33. Μετά τις τραγικές βομβιστικές επιθέσεις στην Μαδρίτη, τον Μάρτιο του 2004, το Συλλογικό Όργανο ανταποκρίθηκε στην αυξημένη ζήτηση για διευκόλυνση και αποτελεσματικότερο χειρισμό των αιτημάτων παροχής συνδρομής, δημιουργώντας την Ομάδα για την Καταστολή της Τρομοκρατίας, με ειδικευμένα στον τομέα αυτό εθνικά μέλη, η οποία ασχολήθηκε αποκλειστικά με θέματα τρομοκρατίας. Οι πέντε βασικοί στόχοι της Ομάδας, ήταν : 1) Η οργάνωση και προετοιμασία όλων των στρατηγικών συναντήσεων με θέμα την τρομοκρατία, και η υποστήριξη των επιχειρησιακών συντονιστικών συναντήσεων για τέτοιες υποθέσεις, 2) η εδραίωση τακτικών επαφών με εθνικούς ανταποκριτές σε θέματα τρομοκρατίας, με δικαστές και εισαγγελείς, οι οποίοι εξειδικεύονται στον τομέα της τρομοκρατίας, ή είναι επικεφαλής σημαντικών υποθέσεων τρομοκρατίας, με τη Europol, τον συντονιστή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταστολή της τρομοκρατίας, τις μυστικές υπηρεσίες, και άλλους

ενδιαφερόμενους φορείς, 3) η τακτική ενημέρωση των διαθέσιμων εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών νομικών εγγράφων σχετικά με την τρομοκρατία, 4) η έναρξη μιας μελέτης εφαρμοσιμότητας, βάσει των δεδομένων που συλλέγονται στο πλαίσιο των συντονιστικών συναντήσεων, που διεξάγονται στις εγκαταστάσεις της Μονάδας, και 5) η επαλήθευση της πρακτικής χρήσης και της αξίας των υφισταμένων μέτρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΗΕ στον εν λόγω τομέα.

Τον Ιούνιο του 2004, η Μονάδα διοργάνωσε μια στρατηγική συνάντηση με θέμα την τρομοκρατία. Σημείο εκκίνησης της συνάντησης ήταν η Απόφαση 2003/48 του Συμβουλίου ΔΕΥ σχετικά με την εφαρμογή ειδικών μέτρων αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, η οποία ορίζει, στο άρθρο 3, την υποχρέωση των κρατών μελών να εξασφαλίσουν ότι οι πληροφορίες σε αυτόν τον τομέα κοινοποιούνται στη Eurojust. Μεταξύ άλλων, συζητήθηκαν θέματα που αφορούσαν στη συμμετοχή της Μονάδας στην αντιμετώπιση του φαινομένου, όπως τα νομικά εμπόδια που συναντούν τα κράτη μέλη στη διαβίβαση πληροφοριών στην Μονάδα, το είδος των πληροφοριών που θα πρέπει να λαμβάνει η Μονάδα (δικαστικές ή αστυνομικές), η ποσότητα των πληροφοριών, η χρονική περίοδος ή το στάδιο κατά το οποίο θα πρέπει οι πληροφορίες να διαβιβάζονται σε αυτήν, καθώς και η ασφάλεια και προστασία δεδομένων, που θα πρέπει να απαιτείται από την Μονάδα, όσον αφορά στις πληροφορίες που της διαβιβάζονται. Ειδικά για τις πληροφορίες που διαβιβάζονται στο Συλλογικό Όργανο από τους εθνικούς ανταποκριτές και τις αρμόδιες για θέματα τρομοκρατίας εθνικές αρχές, η Eurojust εξέδωσε μια σειρά οδηγιών, όπου ανέφερε, μεταξύ

άλλων, ότι οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να προέρχονται μόνο από τις δικαστικές αρχές, να είναι δηλαδή αποτέλεσμα των δικαστικών ερευνών και διώξεων, και όχι δεδομένα των μυστικών αστυνομικών υπηρεσιών, ήτοι πληροφορίες που συγκεντρώνονται κατά τη διάρκεια συλλήψεων, ερευνών και ανακρίσεων, και ότι θα πρέπει να αφορούν μόνο σε συγκεκριμένα πρόσωπα, ομάδες και οργανώσεις, καθώς και σε συγκεκριμένες τρομοκρατικές αξιόποινες πράξεις (σύμφωνα πάντα με τις θέσεις και τις αποφάσεις του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας).

Στους στόχους, που η Μονάδα καθόρισε για τα επόμενα χρόνια, περιλαμβάνονταν η διευκόλυνση στην ανάπτυξη επαφών μεταξύ των αρμοδίων αρχών, η ταχύτερη ικανοποίηση αιτημάτων για αμοιβαία δικαστική συνδρομή, η διευκόλυνση της εφαρμογής της αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, ο καλύτερος συντονισμός των ερευνών, η δημιουργία συστημάτων για το χειρισμό των πληροφοριών, και μιας βάσης δεδομένων, και η ανάπτυξη στενής συνεργασίας με τη Europol. Η σημαντική αύξηση στις υποθέσεις τρομοκρατίας που παραπέμφθηκαν στη Eurojust το 2004 καταδεικνύει ότι οι εθνικές αρχές αρχίζουν να κατανοούν σταδιακά το εύρος των δυνατοτήτων και την πολύτιμη βοήθεια που μπορεί να τους προσφέρει η Μονάδα στο δύσκολο και πολύπλοκο έργο τους ενάντια στην τρομοκρατία.

5δ. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2005, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.

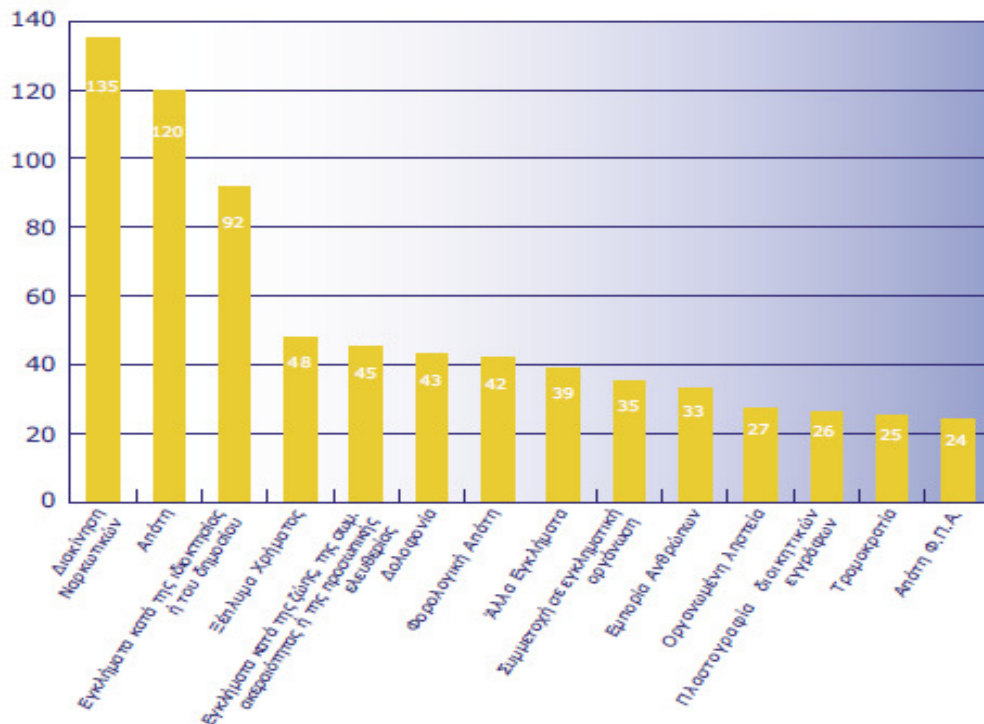
Το 2005, ο αριθμός των υποθέσεων²² που παραπέμφθηκαν στο Συλλογικό Όργανο της Eurojust αυξήθηκε σημαντικά κατά 54%, συγκριτικά με τον αντίστοιχο του 2004, φτάνοντας συνολικά τις 588, γεγονός που καταδεικνύει την ολοένα και μεγαλύτερη εμπιστοσύνη των ανακριτικών και διωκτικών αρχών στην ικανότητα της Μονάδας να δίνει προστιθέμενη αξία στο έργο τους, αλλά και μια αυξανόμενη προθυμία των ευρωπαϊκών κρατών να συνεργαστούν τόσο με την Μονάδα, όσο και μεταξύ τους, προκειμένου να αντιμετωπίσουν το διασυνοριακό έγκλημα. Επιπλέον, αυξήθηκαν σημαντικά και οι υποθέσεις που παραπέμφθηκαν στη Eurojust σε ένα πρώιμο στάδιο διεθνών ερευνών.

Συνολικά, η Μονάδα καταχώρησε 36 διαφορετικούς τύπους εγκληματικών ενεργειών, με τα εγκλήματα της διακίνησης ναρκωτικών και της απάτης να καλύπτουν και πάλι το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών. Πιο αναλυτικά, στο Συλλογικό Όργανο παραπέμφθηκαν 135 υποθέσεις διακίνησης ναρκωτικών, 120 υποθέσεις απάτης, 92 υποθέσεις για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της δημόσιας περιουσίας, 48 υποθέσεις ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, 45 υποθέσεις εγκλημάτων κατά της ζωής, 43 υποθέσεις ανθρωποκτονίας, 42 υποθέσεις φορολογικής απάτης, 35 υποθέσεις συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, 33 υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων, 27 υποθέσεις οργανωμένης ληστείας, 26 υποθέσεις πλαστογραφίας, 25 υποθέσεις τρομοκρατίας, 21 υποθέσεις

²² Για όλα τα στοιχεία που ακολουθούν σχετικά με τη φύση των υποθέσεων βλ. Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005, σσ. 28-46.

απάτης Φ.Π.Α., και 39 υποθέσεις που αφορούσαν σε άλλες εγκληματικές δραστηριότητες.

Πίνακας 4 : Κύριες κατηγορίες εγκλημάτων κατά το έτος 2005

Αύξηση σημειώθηκε τόσο στο ποσοστό των διμερών υποθέσεων, αυτών δηλαδή που αφορούν δύο χώρες (78% επί του συνόλου), όσο και στον αριθμό των συντονιστικών συναντήσεων για συγκεκριμένες υποθέσεις (40% περισσότερες σε σχέση με το 2004). Στις 73 συντονιστικές συναντήσεις, που διοργανώθηκαν ή υποστηρίχθηκαν από τη Eurojust, συμμετείχαν από 3 έως 14 χώρες, και οι υποθέσεις αφορούσαν, κυρίως, στη διακίνηση ναρκωτικών (22), την απάτη και το ξέπλυμα χρήματος (20), την τρομοκρατία (10), και την εμπορία ανθρώπων (9). Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του 2005, η Μονάδα ενίσχυσε την προσπάθεια στρατηγικής ενάντια στις κύριες μορφές σοβαρού οργανωμένου εγκλήματος, διοργανώνοντας 7 στρατηγικές συναντήσεις (έναντι των 5 που είχαν πραγματοποιηθεί το 2004). Οι στόχοι των συναντήσεων αυτών ήταν : 1)

Να δοθούν πληροφορίες σχετικά με πρακτικά εισαγγελικά προβλήματα σε ειδικούς τομείς του οργανωμένου εγκλήματος, και να δημιουργηθεί ένα φόρουμ, όπου οι εφαρμοστές του νόμου, οι οποίοι αντιμετωπίζουν τέτοια προβλήματα καθημερινά στη δουλειά τους, θα μπορούν να τα συζητούν κατ' ευθείαν με τους Ευρωπαίους ομολόγους τους, 2) να δημιουργηθούν δίκτυα μεταξύ των εισαγγελικών και ανακριτικών αρχών, που εργάζονται σε αυτόν τον τομέα, και να αναπτυχθεί μεγαλύτερη εμπιστοσύνη ανάμεσά τους, γεγονός που θα εξασφαλίσει καλύτερη, ταχύτερη και αμεσότερη συνεργασία ανάμεσα στα ευρωπαϊκά κράτη, και 3) να εντοπισθούν νέες πιθανές υποθέσεις, που απαιτούν συνεργασία και συντονισμό, και να παραπεμφθούν στη Eurojust.

Τον Μάρτιο του 2005, η Μονάδα διοργάνωσε, για δεύτερη φορά στη δικαστική ιστορία της Ευρώπης, μια στρατηγική συνάντηση για την τρομοκρατία, με τη συμμετοχή 25 εθνικών ανταποκριτών. Η συνάντηση περιελάμβανε, μεταξύ άλλων, συζήτηση για την εφαρμογή της Απόφασης του Συμβουλίου της 19^{ης} Δεκεμβρίου 2002 (ορισμός των εθνικών ανταποκριτών κατά της τρομοκρατίας και ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στις αρμόδιες εθνικές αρχές, τη Eurojust και τη Europol), καθώς και για το νέο σχέδιο της Απόφασης του Συμβουλίου, το οποίο θα διευρύνει σημαντικά το πεδίο εφαρμογής της ισχύουσας Απόφασης, και ενημέρωση σχετικά με τρία σχέδια που εκτελέστηκαν με στενή συνεργασία μεταξύ της Μονάδας και της Europol, και αφορούσαν στη δημιουργία ενός γλωσσάριου/οδηγού για τις τρομοκρατικές ομάδες, στη χρήση πολυμέσων σε όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας, και στη στρατολόγηση τρομοκρατών.

Η Ομάδα Καταστολής της Τρομοκρατίας της Eurojust, για την οποία έγινε λόγος παραπάνω, συνέχισε, και κατά τη διάρκεια του 2005, τις προσπάθειές της για ακόμη καλύτερο συντονισμό και συνεργασία με τις αρμόδιες σε θέματα τρομοκρατίας εθνικές αρχές και τη Europol. Στους στόχους της Ομάδας περιλαμβάνονταν, μεταξύ άλλων, η καθιέρωση ενός κέντρου εμπειρογνομόνων σχετικά με την τρομοκρατία, μέσα στη Eurojust, η ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών, μέσω τακτικών επαφών με τους ορισθέντες για θέματα τρομοκρατίας εθνικούς ανταποκριτές, η σύσταση μιας γενικής νομικής βάσης δεδομένων για έγγραφα που σχετίζονται με την τρομοκρατία, ο προσδιορισμός μιας καλύτερης προσέγγισης στην λήψη και το χειρισμό πληροφοριών, που απορρέουν από αξιόπιστες πηγές, η διατήρηση επαφών με τις αρμόδιες ομάδες εργασίας, και η συμμετοχή στις συναντήσεις που διοργανώνονται στις Βρυξέλλες, πάνω σε αυτά τα θέματα.

Κατά τη διάρκεια του έτους, η Ομάδα συγκάλεσε δύο σημαντικές συναντήσεις. Η πρώτη πραγματοποιήθηκε το Φεβρουάριο, με τη συμμετοχή των Η.Π.Α., Βελγίου, Καναδά, Γαλλίας, Γερμανίας, Ιταλίας, Ολλανδίας, Ισπανίας και Ηνωμένου Βασιλείου, και είχε σαν στόχο την παροχή πληροφοριών και τη συνεργασία των χωρών αυτών σε υποθέσεις τρομοκρατίας από εξτρεμιστές Ισλαμιστές, που σχετίζονταν με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Βόρεια Αφρική (είναι, δε, χαρακτηριστικό ότι, ενώ το ποσοστό των υποθέσεων τρομοκρατίας μειώθηκε το 2005 σε σύγκριση με το 2004, από 7% σε 5%, εντούτοις, η ποιότητα των συναντήσεων πολυμερούς επιχειρησιακού συντονισμού για θέματα ισλαμικού εξτρεμισμού βελτιώθηκε σημαντικά). Η δεύτερη συνάντηση

έλαβε χώρα τον Μάρτιο, και στόχευε στην πλήρη συμμόρφωση των κρατών μελών με την Απόφαση του Συμβουλίου της 19^{ης} Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών πάνω σε θέματα τρομοκρατίας. Αφορμή για τη συνάντηση αυτή αποτέλεσε και πάλι το γεγονός ότι λίγα μόνο κράτη μέλη αντάλλασσαν τακτικά και σε οργανωμένο πλαίσιο πληροφορίες πάνω σε τέτοια θέματα, ενώ, για την πλειοψηφία των κρατών μελών, η ανταλλαγή τέτοιων πληροφοριών γινόταν σπάνια ή και καθόλου.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι η Μονάδα χαιρέτισε, με ιδιαίτερη ικανοποίηση, την Απόφαση του Συμβουλίου 2005/671/ΔΕΥ της 20^{ης} Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών και τη συνεργασία σε υποθέσεις τρομοκρατίας, η οποία αντικατέστησε την Απόφαση του Συμβουλίου 2003/48/ΔΕΥ της 19^{ης} Οκτωβρίου 2002 για την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων στα πλαίσια της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας ενάντια στην τρομοκρατία. Η προστιθέμενη αξία αυτού του νέου νομικού κειμένου έγκειται στο ότι διευρύνει σημαντικά το είδος των πληροφοριών που πρέπει να μεταβιβάζονται στη Eurojust, σε όλα τα στάδια των ποινικών διαδικασιών, και σε όλα τα άτομα, τις ομάδες και τις οργανώσεις που ανακρίνονται, διώκονται ή καταδικάζονται για αδικήματα τρομοκρατίας.

Στρατηγικές συναντήσεις διοργανώθηκαν επίσης, για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης (τη σύνδεσή του με τις διαδικασίες έκδοσης, την ανάγκη έγκαιρης εφαρμογής του, τις αιτίες άρνησης εκτέλεσής του, την πρακτική εμπειρία για την αποστολή του και τα προβλήματα σχετικά με την παράδοση), την παραχάραξη του ευρώ

(δεδομένου ότι, ενώ στα κράτη μέλη πληθαίνουν τέτοιες υποθέσεις, ο αριθμός υποθέσεων που παραπέμπονται στη Eurojust παραμένει σταθερός), τη διακίνηση ναρκωτικών (τη διακίνηση μέσω διαδικτύου, τη δικαστική αξιοποίηση των αποδεικτικών μέσων και τις ελεγχόμενες υποθέσεις παράδοσης), την εμπορία ανθρώπων, και την παράνομη μετανάστευση, καθώς και για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Το 2005, το Συλλογικό Όργανο ενήργησε για πρώτη φορά σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 7, παρ. α' της Απόφασης για τη σύσταση της Eurojust, σε δύο περιπτώσεις. Στην πρώτη περίπτωση, ζήτησε από τις ισπανικές αρχές να διενεργήσουν έρευνες, ή ακόμα και να ασκήσουν ποινικές διώξεις, για μια υπόθεση απάτης, δεδομένου ότι το Ηνωμένο Βασίλειο, η δεύτερη χώρα που συμμετείχε, δεν είχε δικαιοδοσία να προχωρήσει σε ποινικές διώξεις σχετικά με την υπόθεση. Στη δεύτερη περίπτωση, ζήτησε από τις αρμόδιες γαλλικές και ισπανικές αρχές να συμφωνήσουν πως οι ισπανικές δικαστικές αρχές ήταν σε πλεονεκτικότερη θέση, προκειμένου να χειριστούν τις διαδικασίες που σχετίζονταν με την υπόθεση του ναυαγίου του Prestige.

5ε. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2006, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.

Το 2006, καταχωρήθηκαν στο Συλλογικό Όργανο 771 υποθέσεις²³, αριθμός που αντιπροσωπεύει μια αύξηση 31% σε σύγκριση με αυτές του προηγούμενου έτους. Η αυξητική αυτή τάση, που ακολουθεί τη θετική τάση

²³ Για όλα τα στοιχεία που ακολουθούν σχετικά με τη φύση των υποθέσεων βλ. Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2006, σσ. 24-39.

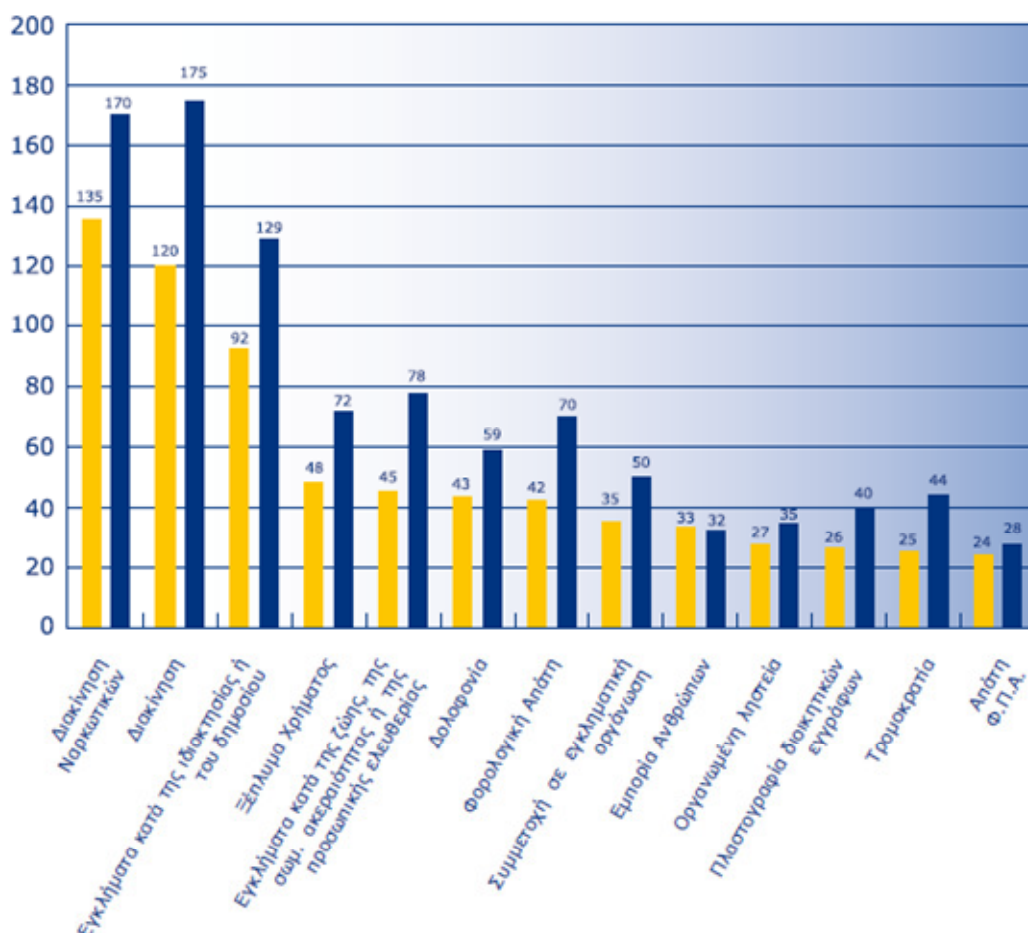
των προηγούμενων ετών, αποδεικνύει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλο και περισσότερη ενημέρωση για το έργο και τις υπηρεσίες που παρέχονται από την Μονάδα, καθώς και ότι δείχνουν πλέον μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στην ικανότητά της να παρέχει ουσιαστική βοήθεια στην επίλυση προβλημάτων, και να οργανώνει συντονισμένες και αποτελεσματικές ανακριτικές και διωκτικές δραστηριότητες για την αντιμετώπιση του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος. Η δομή των ειδικευμένων ομάδων, οι οποίες ασχολούνται με τις προπαρασκευαστικές εργασίες σε θέματα πολιτικής και πρακτικής, συνέχισε να λειτουργεί και το 2006.²⁴

Γενικά, αυξήθηκαν οι παραπομπές όλων των ειδών των εγκληματικών ενεργειών, και ιδιαίτερα της τρομοκρατίας και του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, ενώ τα αδικήματα της διακίνησης ναρκωτικών και της απάτης εξακολούθησαν να συγκεντρώνουν το υψηλότερο ποσοστό εγκληματικών ενεργειών που παραπέμπονται στη Eurojust. Πιο αναλυτικά, στην Μονάδα παραπέμφθηκαν 170 υποθέσεις διακίνησης ναρκωτικών, 129 υποθέσεις εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας και της δημόσιας περιουσίας, 78 υποθέσεις εγκλημάτων κατά της ζωής, 72 υποθέσεις ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, 70 υποθέσεις φορολογικής απάτης, 59 υποθέσεις ανθρωποκτονίας, 50 υποθέσεις συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, 44 υποθέσεις τρομοκρατίας, 40 υποθέσεις πλαστογραφίας, 35 υποθέσεις οργανωμένης ληστείας, 32 υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων, και 28

²⁴ Βλ. Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2006, σ. 11 : Οι ομάδες αυτές είναι οι εξής : Ομάδα για το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο και τους Δικαστές-Συνδέσμους, Ομάδα για θέματα της Προεδρίας, Ομάδα για θέματα διοίκησης, Ομάδα για τις εξωτερικές σχέσεις, Ομάδα για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, Ομάδα για τις Βρυξέλλες, Ομάδα για την εμπορία ανθρώπων, Ομάδα για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης και το Ευρωπαϊκό Ένταλμα συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων, Ομάδα για την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία καταπολέμησης της απάτης (Olaf), Ομάδα για τη Europol, Ομάδα για την απάτη και το οικονομικό έγκλημα, Ομάδα για την τρομοκρατία, και Ομάδα για τη στρατηγική διαχείρισης υποθέσεων και απόδοσης.

υποθέσεις απάτης Φ.Π.Α.

Πίνακας 5 : Κύριες κατηγορίες εγκλημάτων κατά το έτος 2006 (συγκριτικά με το έτος 2005)

Την αυξητική τάση του αριθμού των υποθέσεων ακολούθησε και ο αριθμός των συναντήσεων, σε ποσοστό 25%. Συνολικά, 70 συναντήσεις συντονισμού οργανώθηκαν από τη Eurojust στις εγκαταστάσεις της, και 21 πραγματοποιήθηκαν σε κράτη μέλη. Στις περισσότερες από αυτές τις συναντήσεις αναμείχθηκαν από 3 έως 14 χώρες, ενώ σε 30 συναντήσεις συμμετείχαν η Europol, η Interpol, τρίτες χώρες, που έχουν συνάψει συμφωνία με την Μονάδα (Ρουμανία, Νορβηγία), και άλλες τρίτες χώρες (Η.Π.Α., Βουλγαρία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Σερβία, Μαυροβούνιο, Ουκρανία, Ελβετία, Μαρόκο, Αλγερία, Ρωσία, Κροατία). Τέλος, κάθε κράτος μέλος

συμμετείχε σε δύο τουλάχιστον συναντήσεις συντονισμού. Οι υποθέσεις αφορούσαν σε αδικήματα απάτης (30), διακίνησης ναρκωτικών (21), ξεπλύματος χρήματος (19), τρομοκρατίας (9), και εμπορίας ανθρώπων (7).

Στο πεδίο της τρομοκρατίας, η Ομάδα Καταστολής της Τρομοκρατίας της Eurojust εξακολούθησε να εργάζεται πάνω στην επίτευξη των στόχων που είχε θέσει τα προηγούμενα έτη, με βασικότερο όλων την καθιέρωση ενός κέντρου εμπειρογνομόνων σε θέματα τρομοκρατίας. Το 2006, η Μονάδα διοργάνωσε μια συνάντηση στρατηγικής, με τη συμμετοχή και των 25 εθνικών εκπροσώπων, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης συζητήθηκε η εφαρμογή της νέας Απόφασης του Συμβουλίου 2005/671/ΔΕΥ της 20^{ης} Σεπτεμβρίου 2005 (κυρίως θέματα σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών και τη συνεργασία των κρατών μελών σε υποθέσεις τρομοκρατίας), η οποία διευρύνει σημαντικά το είδος των πληροφοριών που πρέπει να διαβιβάζονται στην Μονάδα και ενισχύει την προσπάθειά της για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Το γεγονός, βέβαια, ότι η νέα Απόφαση (που τέθηκε σε ισχύ τον Ιούνιο του 2006) δεν εφαρμόστηκε άμεσα από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς έπρεπε πρώτα να προσαρμοστεί στα διαφορετικά νομικά τους συστήματα, δημιούργησε στην Μονάδα αρκετά προβλήματα κατά τη διαδικασία ανταλλαγής πληροφοριών σχετικών με την τρομοκρατία. Εκτός από τη στρατηγική συνάντηση, η Eurojust διοργάνωσε, επίσης, και δύο τακτικές συναντήσεις, που αφορούσαν σε πιο πρακτικά ζητήματα, ένα από τα οποία ήταν η ανταλλαγή πληροφοριών για τα ευρωπαϊκά δίκτυα που υποστηρίζουν άτομα που εισέρχονται και απέρχονται από το Ιράκ, με πρόθεση να διαπράξουν τρομοκρατικές ενέργειες.

Η καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών αποτελεί, αναμφισβήτητα, μία από τις πρώτες προτεραιότητες της Eurojust. Το 2006, η Μονάδα διερεύνησε 170 τέτοιες υποθέσεις. Τα κράτη μέλη που αναμείχθηκαν περισσότερο στις υποθέσεις αυτές ήταν η Ιταλία, η Γερμανία, η Σουηδία, η Πορτογαλία, η Σλοβενία, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Στους στόχους της Ομάδας Καταστολής της Διακίνησης Ναρκωτικών και σχετικών εγκλημάτων, για τα επόμενα χρόνια, περιλαμβάνονται η συλλογή και διαχείριση εξειδικευμένων γνώσεων σχετικά με το θέμα, η βελτίωση της ποιότητας ανταλλαγής πληροφοριών, η ανάλυση των υποθέσεων διακίνησης ναρκωτικών που παραπέμπονται στην Μονάδα, η δημιουργία τακτικών επαφών με υπηρεσίες επιβολής του νόμου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και η συνεργασία με τη Europol και τη Frontex (Οργανισμός Διαχείρισης Εξωτερικών Συνόρων).

Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκέντρωσε το Σύστημα Διαχείρισης Υποθέσεων, κατά τη διάρκεια του 2006 η Eurojust συμμετείχε σε 62 υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων, από τις οποίες οι 32 ανοίχτηκαν το 2006, ενώ οι υπόλοιπες 30 είχαν καταχωρηθεί τα προηγούμενα χρόνια, αλλά η επεξεργασία τους συνεχίστηκε και το 2006. Για τουλάχιστον 13 από τις υποθέσεις αυτές, οι έρευνες της Μονάδας κατέδειξαν ότι υπεύθυνες ήταν ομάδες οργανωμένου εγκλήματος από την Αλβανία και την ανατολική Ευρώπη, ενώ τα θύματα ήταν κυρίως υπήκοοι χωρών της ανατολικής Ευρώπης, και σε μικρότερο ποσοστό Ασιάτες. Τα κράτη μέλη που ενεπλάκησαν περισσότερο σε υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων ήταν η Γερμανία, η Αυστρία, η Ολλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιταλία, η Λετονία, η Γαλλία, η Ελλάδα και η Λιθουανία, και από τις χώρες εκτός της

Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ρουμανία και η Νορβηγία.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ξεκινήσει μια σημαντική προσπάθεια ενάντια στη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ή αλλιώς ξέπλυμα βρώμικου χρήματος²⁵), τον οποίο εντάσσει στη συνολικότερη πολιτική της κατά του οργανωμένου εγκλήματος εντός των ορίων της. Ενδεικτικό της έκτασης του αγώνα αυτού είναι το γεγονός ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δήλωσε, στα συμπεράσματα της συνόδου κορυφής του Τάμπερε, πως το αδίκημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος αποτελεί το θεμελιώδες στοιχείο του οργανωμένου εγκλήματος, πως απαιτείται η εκκρίζωσή του, όπου εμφανίζεται, και πως θα πρέπει να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα για τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των κερδών που προέρχονται από αυτό το είδος εγκληματικής δραστηριότητας. Η ίδρυση της Eurojust αποτελεί ένα από τα μέτρα αυτά.

Ήδη, από την αρχή της λειτουργίας της, η Μονάδα ασχολήθηκε με αρκετές υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ενώ έχει πραγματοποιήσει και στρατηγικές συναντήσεις για το αντικείμενο αυτό, με τη συμμετοχή εισαγγελέων και δικαστών από όλη την Ευρώπη. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του 2001, όταν ακόμη η

²⁵ Λ. Πατσαβέλλας, *Οι νομοθετικές και επιχειρησιακές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες – Οι νεότερες εξελίξεις*, Ποινικά Χρονικά ΝΣΤ/2006, σσ. 367-380 : Η έννοια του οργανωμένου εγκλήματος στο χρηματοοικονομικό τομέα καλύπτει ένα ευρύ φάσμα παράνομων δραστηριοτήτων, όπως η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, η χρηματοοικονομική απάτη και η παραχάραξη του ευρώ που διαπράττεται από εγκληματικές οργανώσεις. Ειδικά για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, βάση για την προσπάθεια καταπολέμησής του αποτέλεσε η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990. Ακολούθησαν τρεις Οδηγίες (1991/308/ΕΟΚ, 2001/97/ΕΚ, και 2005/60/ΕΚ), οι οποίες συμπληρώθηκαν από την Κοινή Δράση της 3^{ης} Δεκεμβρίου 1998 για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος, η οποία αναφέρεται στην ανάγκη για αποτελεσματικότερη συνεργασία στο συγκεκριμένο τομέα μεταξύ των κρατών μελών, και την Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2001.

Μονάδα λειτουργούσε ως «Pro-Eurojust», είχαν, ήδη, παραπεμφθεί σε αυτήν υποθέσεις που αφορούσαν στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Το ίδιο συμβαίνει και στις επόμενες ετήσιες εκθέσεις, όπου οι υποθέσεις που αφορούν στο αδίκημα αυτό καταλαμβάνουν ένα σημαντικό ποσοστό στον πίνακα υποθέσεων κάθε έτους, πράγμα που δείχνει ένα αυξημένο ενδιαφέρον από την πλευρά των δικαστικών αρχών των κρατών μελών για ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο για το αδίκημα αυτό.

Κατά τη διάρκεια του 2006, η Eurojust επεδίωξε μεγαλύτερη συμμετοχή στην καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Η Ομάδα Απάτης και Οικονομικού Εγκλήματος της Μονάδας αποτελεί σημαντικό εργαλείο παρακολούθησης και ανάλυσης των τάσεων και των εξελίξεων στο χώρο αυτό. Σε επιχειρησιακό επίπεδο, το Συλλογικό Όργανο ενέγραψε 72 νέες υποθέσεις, από τις οποίες οι 22 συνδέονταν αποκλειστικά με αυτό το είδος εγκληματικής δραστηριότητας, ενώ οι υπόλοιπες σχετίζονταν και με άλλες μορφές εγκλήματος. Οι χώρες που ενεπλάκησαν στις περισσότερες από αυτές τις υποθέσεις ήταν η Γαλλία, η Ιταλία, η Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ μικρότερη συμμετοχή είχαν το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα και η Ισπανία.

5στ. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2007, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.

Το 2007 αποτέλεσε σημαντικό ορόσημο για την Μονάδα, καθώς σε

έναν μόνο χρόνο ξεπεράστηκε το φράγμα των 1.000 υποθέσεων²⁶ που παραπέμφθηκαν σε αυτή. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι η Eurojust σημείωσε πρόοδο στο επιχειρησιακό της έργο, στις σχέσεις της με τις εθνικές αρχές και τις τρίτες χώρες, καθώς και στην ενδυνάμωση της συνεργασίας της με άλλους ευρωπαϊκούς, και όχι, μόνο οργανισμούς.

Αναφορικά με τους στόχους της Eurojust, όπως αυτοί προβλέπονται από το άρθρο 3 της Απόφασης για τη σύστασή της, αξίζει να παρατηρήσουμε ότι για την πλειοψηφία των υποθέσεων (περίπου 800), τα κράτη μέλη ζήτησαν την απλή υποστήριξη της Μονάδας στις έρευνες και διώξεις των αρμοδίων αρχών τους. Ακολουθούν, με μικρή διαφορά (700), οι υποθέσεις για τις οποίες ζητήθηκε από την Μονάδα να συνδράμει στη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών, διευκολύνοντας ιδίως την υλοποίηση της διεθνούς δικαστικής συνδρομής και την εκτέλεση αιτήσεων έκδοσης, ενώ μόνο σε 300 υποθέσεις η Eurojust παρενέβη στο συντονισμό των ερευνών και διώξεων των κρατών μελών.

Κατά τη διάρκεια του 2007, τα εθνικά μέλη της Μονάδας έκαναν χρήση του άρθρου 6 (α) της Απόφασης για τη σύστασή της, εκδίδοντας τρεις συστάσεις σε αντίστοιχες υποθέσεις. Η πρώτη σύσταση σχετιζόταν με μια υπόθεση απάτης. Το εθνικό μέλος της Πορτογαλίας συνέστησε στις πορτογαλικές αρχές να αποδεχτούν πως ήταν σε πλεονεκτικότερη θέση να ασκήσουν ποινική δίωξη σε μια υπόθεση που εστάλη από τις γαλλικές αρχές (περίπτωση ii του άρθρου 6α). Η δεύτερη σύσταση αφορούσε σε μια βρετανική υπόθεση ανθρωποκτονίας, παραχάραξης και απάτης, όπου το

²⁶ Για όλα τα στοιχεία που ακολουθούν σχετικά με τη φύση των υποθέσεων βλ. Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2007, σσ. 9-10, και 13-33.

εθνικό μέλος της Ισπανίας ζήτησε από τις ισπανικές αρχές να προβούν σε έρευνες και διώξεις για συγκεκριμένες πράξεις (περίπτωση i του άρθρου 6 α). Η τρίτη σύσταση σχετιζόταν με μια ισπανική υπόθεση παιδικής πορνογραφίας μέσω διαδικτύου. Στην υπόθεση αυτή, το εθνικό μέλος της Πορτογαλίας ζήτησε από τις πορτογαλικές αρχές τη διεξαγωγή ερευνών και διώξεων για πραγματικά περιστατικά (περίπτωση i του άρθρου 6α).

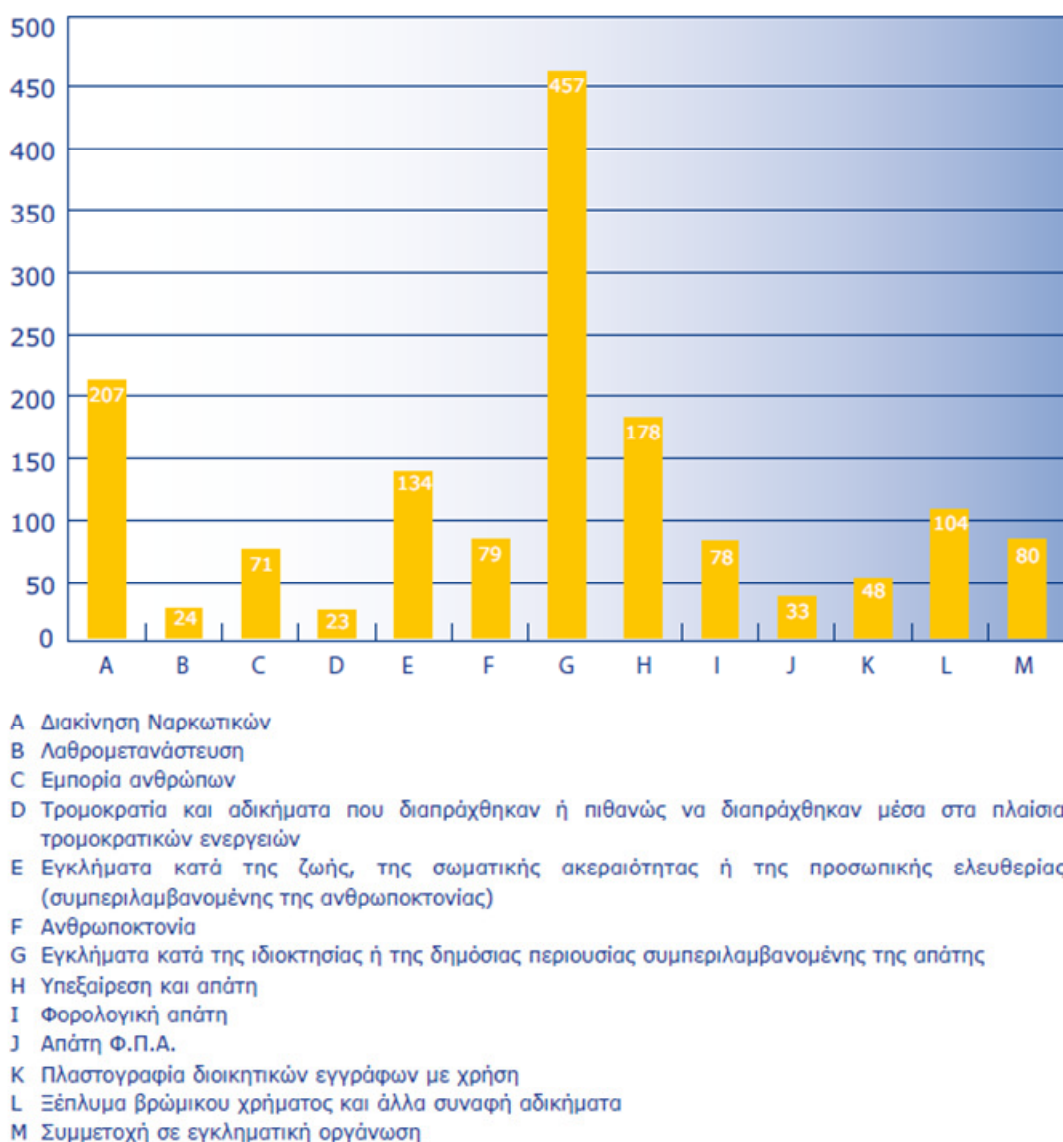
Συνολικά, το Συλλογικό Όργανο καταχώρησε 1.085 νέες παραπομπές υποθέσεων, αριθμός που δηλώνει αύξηση κατά 314 υποθέσεις, ή κατά 41%, συγκριτικά με το 2006. Από αυτές, 263 υποθέσεις παραπέμφθηκαν προς ενίσχυση και βελτίωση του συντονισμού των ανακρίσεων και διώξεων ανάμεσα στα κράτη μέλη, 688 υποθέσεις προς βελτίωση της συνεργασίας, και 815 υποθέσεις προς γενικότερη υποστήριξη των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών. Αξίζει να σημειωθεί ότι 1.065 υποθέσεις σχετίζονταν με επιχειρησιακά ζητήματα, ενώ μόνο 20 υποθέσεις παραπέμφθηκαν με στόχο την παροχή υποστήριξης και εμπειρίας σε γενικά θέματα και νομικά και πρακτικά ζητήματα, και όχι το επιχειρησιακό έργο της Μονάδας.

Ο αριθμός των συντονιστικών συναντήσεων δεν αυξήθηκε, συγκριτικά με το 2006. Η Eurojust διοργάνωσε και υποστήριξε 91 συντονιστικές συναντήσεις, εκ των οποίων 74 πραγματοποιήθηκαν στην έδρα της και 17 σε διάφορα κράτη μέλη. Από τις συναντήσεις αυτές, οι 50 ήταν πολυμερείς, με τη συμμετοχή εισαγγελέων, δικαστών και ανακριτών από κράτη εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι συζήτησαν και αποφάσισαν για δράσεις συντονισμού και συνεργασίας σε συγκεκριμένες υποθέσεις. Οι υποθέσεις που απαιτούσαν συντονιστικές συναντήσεις

σχετίζονταν κυρίως με τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της δημόσιας περιουσίας (30 υποθέσεις), τη διακίνηση ναρκωτικών (24 υποθέσεις), το ξέπλυμα χρήματος (17 υποθέσεις), τα εγκλήματα κατά της ζωής (5 υποθέσεις), την εμπορία ανθρώπων (5 υποθέσεις), και την τρομοκρατία (4 υποθέσεις).

Όσον αφορά στα είδη των εγκλημάτων, η Eurojust κατέγραψε 49 διαφορετικά είδη εγκληματικής δραστηριότητας στις υποθέσεις που της παραπέμφθηκαν το 2007. Από τις υποθέσεις αυτές, όπως και το 2006, η διακίνηση ναρκωτικών και τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και των δημοσίων αγαθών, συμπεριλαμβανομένης της απάτης, αποτέλεσαν το μεγαλύτερο ποσοστό, ενώ αυξήθηκαν σημαντικά οι παραπομπές υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων και ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Πιο συγκεκριμένα, στην Μονάδα παραπέμφθηκαν 457 υποθέσεις εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας και της δημόσιας περιουσίας, συμπεριλαμβανομένης της απάτης, 207 υποθέσεις διακίνησης ναρκωτικών, 178 υποθέσεις υπεξαίρεσης και απάτης, 134 υποθέσεις εγκλημάτων κατά της ζωής, 104 υποθέσεις ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, 80 υποθέσεις συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, 79 υποθέσεις ανθρωποκτονίας, 78 υποθέσεις φορολογικής απάτης, 71 υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων, 48 υποθέσεις πλαστογραφίας, 33 υποθέσεις απάτης Φ.Π.Α., 24 υποθέσεις λαθρομετανάστευσης, και 23 υποθέσεις τρομοκρατίας.

Πίνακας 6 : Κύριες κατηγορίες εγκλημάτων κατά το έτος 2007

Η τρομοκρατία αποτελεί σοβαρή απειλή για τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, και την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Με δεδομένο το γεγονός ότι οι περισσότερες τρομοκρατικές οργανώσεις δρουν σε διάφορες χώρες, σε όλο τον κόσμο, το έργο και η προσπάθεια της Eurojust να συντονίσει τις διασυνοριακές έρευνες, αποκτούν ακόμη μεγαλύτερη αξία. Το 2007, η Μονάδα κατέγραψε 34 νέες επιχειρησιακές υποθέσεις, 10 δηλαδή λιγότερες σε σχέση με το 2006. Από αυτές, 23 αφορούσαν σε τρομοκρατικές ενέργειες και αδικήματα που διαπράχθηκαν

ή είναι πιθανό να διαπραχθούν μέσα στο πλαίσιο των τρομοκρατικών ενεργειών, 5 αφορούσαν στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και 6 σε άλλες μορφές τρομοκρατίας. Παρακολουθώντας τις νέες τάσεις σε όλες τις μορφές της τρομοκρατίας, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της τρομοκρατίας μέσω διαδικτύου, της χημικής και βιολογικής τρομοκρατίας, η Μονάδα προσέθεσε στους στόχους της και την ενίσχυση της τεχνογνωσίας σε τέτοια θέματα. Στο πλαίσιο των συναντήσεων, η Eurojust οργάνωσε μια στρατηγική συνάντηση, με τη συμμετοχή όλων των κρατών μελών και εισαγγελέων-συνδέσμων της Νορβηγίας και των Η.Π.Α., καθώς και μια τακτική συνάντηση, με τη συμμετοχή 19 κρατών μελών, τρίτων χωρών και της Europol, με θέμα μια εθνικιστική τρομοκρατική ομάδα, και στόχο τη δημιουργία μιας κοινής πλατφόρμας για τους εισαγγελείς και τους ειδικούς που χειρίζονταν υποθέσεις σχετικές με την ομάδα αυτή.

Η παραχάραξη αποτελεί μείζον παγκόσμιο οικονομικό πρόβλημα, που απαιτεί εντατική διεθνή συνεργασία. Ειδικά για την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη, η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί μια σειρά σημαντικών μέτρων, όπως το σύστημα ανταλλαγής και συγκέντρωσης πληροφοριών, τη βελτίωση της διαδικασίας απόσυρσης των πλαστών χαρτονομισμάτων και νομισμάτων, και τη συνεργασία με τρίτες χώρες. Ο αριθμός των υποθέσεων παραχάραξης που χειρίστηκε η Μονάδα το 2007 σημείωσε αύξηση. Πιο συγκεκριμένα, η Μονάδα ενέγραψε 94 νέες υποθέσεις παραχάραξης, ενώ το 2006 είχαν εγγραφεί στο Σύστημα Διαχείρισης Υποθέσεων 67 τέτοιες υποθέσεις. Από αυτές, 48 υποθέσεις αφορούσαν στην πλαστογραφία διοικητικών εγγράφων, 38 στην

πλαστογραφία χαρτονομισμάτων και άλλων μέσων πληρωμής, και 8 στην παραχάραξη και πειρατεία προϊόντων. Οι υποθέσεις αυτές συνδέονταν με άλλες μορφές εγκλημάτων, και κυρίως με τα οικονομικά εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της δημόσιας περιουσίας, την υπεξαίρεση και την απάτη, την ληστεία, τη συμμετοχή σε εγκληματικές οργανώσεις, και την παράνομη διακίνηση λαθρομεταναστών.

Η διαχείριση υποθέσεων διακίνησης ναρκωτικών ακολούθησε τη γενική αύξηση του όγκου εργασιών της Eurojust. Το 2007 εγγράφηκαν στην Μονάδα 207 νέες υποθέσεις διακίνησης ναρκωτικών, σε σύγκριση με 67 που είχαν εγγραφεί το 2006. Η Γαλλία και η Γερμανία ενέγραψαν την πλειοψηφία των υποθέσεων αυτών, ενώ τα εθνικά γραφεία της Ισπανίας και της Ολλανδίας δέχθηκαν τα περισσότερα αιτήματα συνδρομής. Κατά τη διάρκεια του έτους, η Eurojust πραγματοποίησε 24 συντονιστικές συναντήσεις, έδρασε γρήγορα και αποτελεσματικά σε συγκεκριμένες διασυνοριακές υποθέσεις, δημιούργησε μια νομική βάση δεδομένων με νομικά εργαλεία που αφορούν στη διακίνηση ναρκωτικών, και ενδυνάμωσε τη συνεργασία της με τη Europol, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (EMCDDA), και τη Frontex.

Η εμπορία ανθρώπων δεν είναι απλώς ένα έγκλημα που στοχεύει στη γενετήσια εκμετάλλευση και στην εκμετάλλευση της εργασίας των ανθρώπων, ιδίως των γυναικών και των παιδιών. Αποτελεί θεμελιώδη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 2007 παραπéμφθηκαν στη Eurojust 71 υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων, σημειώθηκε δηλαδή μια αύξηση 150% σε σχέση με το 2006 (29 υποθέσεις). Επιπλέον, καταγράφηκαν 24 υποθέσεις λαθρομετανάστευσης, έναντι 14 που είχαν

καταγραφεί το 2006. Η Μονάδα οργάνωσε συναντήσεις συντονισμού και για τις δύο εγκληματικές δραστηριότητες.

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος διαπράττεται, τις περισσότερες φορές, μέσω διασυνοριακών συναλλαγών. Για την καταπολέμησή του απαιτείται συσχετισμός ανάμεσα στις εγκληματικές ενέργειες που διαπράττονται στα διάφορα κράτη μέλη, καθώς και ουσιαστική διεθνής συνεργασία και συντονισμός των αρμοδίων δικαστικών αρχών των κρατών μελών, σε θέματα όπως η ανταλλαγή πληροφοριών και η συλλογή στοιχείων (ποινικά μητρώα, καταδίκες, εκκρεμείς κατηγορίες). Το 2007, η Eurojust κατέγραψε 104 νέες υποθέσεις για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, αριθμός που αντιστοιχεί σε αύξηση 44% συγκριτικά με το 2006. Επιπλέον, οργάνωσε 17 συναντήσεις συντονισμού, με τη συμμετοχή 22 κρατών μελών, και τρίτων χωρών, όπως οι Η.Π.Α., η Ελβετία και η Ουκρανία.

Το κράτος μέλος που ενεπλάκη περισσότερο σε τέτοιες υποθέσεις ήταν η Ισπανία, κυρίως λόγω της γεωγραφικής της θέσης, της παρουσίας πολλών οργανωμένων εγκληματικών ομάδων, και της πληθώρας τραπεζικών υπηρεσιών που παρέχει. Μάλιστα, με πρωτοβουλία της ισπανικής κυβέρνησης, η Μονάδα διοργάνωσε μια τακτική συνάντηση για τις καλύτερες πρακτικές που μπορούν να εφαρμοστούν στις ανακριτικές έρευνες που αφορούν στο ξέπλυμα χρήματος στην ισπανική Κόστα Ντελ Σολ. Οι εκπρόσωποι των 14 κρατών μελών, που συμμετείχαν στη συνάντηση, επεσήμαναν, μεταξύ άλλων, ότι η πλειοψηφία των ενεργειών, που σχετίζονται με αυτή την μορφή εγκληματικής δράσης, πραγματοποιούνται στις μεσογειακές ακτές και στα Κανάρια νησιά, καθώς και ότι οι ενέργειες αυτές σχετίζονται, συνήθως, με τη διακίνηση

ναρκωτικών, και διαπράττονται από επαγγελματίες δράστες.

Όσον αφορά στα εγκλήματα της υπεξαίρεσης και της απάτης, η Eurojust καταγράφει κάθε χρόνο μεγάλο αριθμό τέτοιων υποθέσεων. Το 2007 εγγράφηκαν συνολικά 178 υποθέσεις υπεξαίρεσης και απάτης, σημειώνοντας αύξηση 44%, σε σύγκριση με το 2006. Από αυτές, τα 2/3 περίπου αφορούσαν σε φορολογικές απάτες και απάτες Φ.Π.Α. (78 και 33 υποθέσεις αντίστοιχα), 26 υποθέσεις αφορούσαν σε υπεξαιρέσεις εις βάρος εταιρικής περιουσίας, 19 υποθέσεις αφορούσαν σε απάτες μέσω διαδικτύου, και 18 υποθέσεις αφορούσαν σε απάτες προκαταβεβλημένης αμοιβής. Η συνεργασία και ο συντονισμός των υποθέσεων υπεξαίρεσης και απάτης, κατά τη διάρκεια του έτους, υποστηρίχθηκαν από τη Eurojust με 14 συντονιστικές συναντήσεις.

Από το πρώτο έτος λειτουργίας της η Eurojust έχει παίξει ενεργό ρόλο στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας που σχετίζεται με παιδιά, ακόμα και όταν τα εγκλήματα αυτά φαίνεται να μην διαπράττονται με οργανωμένο τρόπο. Η προστασία των παιδιών είναι επιβεβλημένη και στις περιπτώσεις που αυτά είναι μάρτυρες σε μια έρευνα ή σε μια δίκη. Οι πληροφορίες που μπορούν να προσφέρουν, με αυτές τις ιδιότητες, σε μια έρευνα, αποτελούν συχνά το θεμέλιο των ποινικών διώξεων. Για τον λόγο αυτό, τα παιδιά είναι εξαιρετικά ευάλωτα, και είναι σημαντικό να προστατεύονται από απειλές, βία ή οποιαδήποτε άλλη μορφή εκφοβισμού, ειδικά όταν συνδέονται με υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος.²⁷

Η Eurojust άρχισε να ασχολείται με υποθέσεις που αφορούν σε παιδιά το 2004 (3 υποθέσεις). 5 τέτοιες υποθέσεις παραπέμφθηκαν στην Μονάδα

²⁷ Βλ. Προστασία των παιδιών στη Eurojust (Child protection at Eurojust), www.eurojust.europa.eu/childprotect.htm.

το 2005, 8 το 2006, και 20 το 2007. Οι χώρες που υπέβαλαν τα περισσότερα αιτήματα δικαστικής συνδρομής, κατά τη διάρκεια των ετών αυτών, ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ρουμανία, και η Ιταλία, ενώ από τις αιτούμενες χώρες, τις πρώτες θέσεις κατείχαν η Ιταλία, η Γαλλία και η Ολλανδία. Στις υποθέσεις αυτές ενεπλάκησαν και τρίτες χώρες, όπως οι Η.Π.Α. (σε 4 υποθέσεις), η Νορβηγία (σε 3 υποθέσεις), η Αργεντινή, η Βραζιλία, το Μεξικό, η Ουκρανία, η Αυστραλία, ο Καναδάς κ.α., καθώς και ευρωπαϊκοί και διεθνείς οργανισμοί, όπως η Europol (σε 2 υποθέσεις), και η IberRed (Iberoamerican Network of International Legal Cooperation), ένας διεθνής οργανισμός, στον οποίο συμμετέχουν, κυρίως, χώρες της Λατινικής Αμερικής, όπως η Αργεντινή, η Χιλή κ.α. (σε 1 υπόθεση). Οι βασικές κατηγορίες εγκλημάτων που απασχόλησαν την Μονάδα ήταν η σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση παιδιών, σε ποσοστό 33% (27 υποθέσεις), η παιδική πορνογραφία, σε ποσοστό 22% (18 υποθέσεις), η εμπορία παιδιών («trafficking»), σε ποσοστό 15% (12 υποθέσεις), η απαγωγή από γονείς, σε ποσοστό 11% (9 υποθέσεις), τα εγκλήματα σε βάρος της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας και της ελευθερίας παιδιών (ανθρωποκτονίες και σοβαρές σωματικές βλάβες), σε ποσοστό 11% (9 υποθέσεις), η απαγωγή από άλλους, σε ποσοστό 7% (6 υποθέσεις), και μία υπόθεση σχετικά με διατροφή.²⁸

Το 2007 υπήρξε χρονιά σημαντικών εξελίξεων στο πεδίο της προστασίας των παιδιών, καθώς η Μονάδα όρισε, για πρώτη φορά, ένα Σημείο Επαφής για ζητήματα προστασίας ανηλίκων, στο οποίο ανατέθηκαν τα ακόλουθα καθήκοντα : 1) Να αντιπροσωπεύει τη Eurojust

²⁸ Βλ. Προστασία των παιδιών στη Eurojust (Child protection at Eurojust), www.eurojust.europa.eu/childprotect.htm.

σε συναντήσεις που αφορούν στην προστασία των παιδιών και να διασφαλίζει ότι η Μονάδα θα έχει πρόσβαση σε υποθέσεις που αφορούν σε παιδιά, 2) να παρακολουθεί το έργο των εθνικών αρχών και των αρμόδιων οργανισμών στο πεδίο της προστασίας των παιδιών, 3) να συμβουλεύει τα εθνικά μέλη της Μονάδας σχετικά με τα νομικά εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιούν όταν διεξάγουν έρευνες που σχετίζονται με παιδιά (π.χ. τη βάση δεδομένων της Interpol για τα παιδιά που εξαφανίζονται), 4) να έχει μια διαρκή και ενημερωμένη στατιστική εικόνα όλων των υποθέσεων της Μονάδας στις οποίες εμπλέκονται παιδιά, και 5) να παρέχει υποστήριξη στα εθνικά γραφεία της Μονάδας αναφορικά με την κατηγοριοποίηση των διαφορετικών τύπων εγκλημάτων που σχετίζονται με παιδιά.²⁹

Κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, το Συλλογικό Όργανο χειρίστηκε δύο υποθέσεις βάσει του άρθρου 7, σε συνδυασμό με το άρθρο 5 παρ. 1β' (i) της Απόφασης για τη σύσταση της Eurojust. Στην πρώτη υπόθεση, ζήτησε από τις γαλλικές και τις ισπανικές αρχές να δεχθούν ότι η Γερμανία ήταν σε πλεονεκτικότερη θέση να ασχοληθεί με τις έρευνες και τις διώξεις για συγκεκριμένα αδικήματα, που φερόταν να έχει διαπράξει ένας Γερμανός υπήκοος. Η δεύτερη υπόθεση αφορούσε σε φορολογικά αδικήματα Φ.Π.Α. «γαϊτανάκι», που είχαν διαπραχθεί σε διάφορα κράτη μέλη και κατέληγαν σε ξέπλυμα κεφαλαίων, μέσω τραπεζικών λογαριασμών, στις ολλανδικές Αντίλλες και στο Ντουμπάι. Η υπόθεση είχε καταγραφεί αρχικά από το εθνικό γραφείο του Ηνωμένου Βασιλείου, στην πορεία, όμως απεδείχθη ότι σε αυτήν εμπλέκονταν συνολικά 18 κράτη μέλη. Έτσι, μετατράπηκε σε

²⁹ Βλ. Προστασία των παιδιών στη Eurojust (Child protection at Eurojust), www.eurojust.europa.eu/childprotect.htm.

υπόθεση του Συλλογικού Οργάνου, βάσει του άρθρου 5 παρ. 1β' (i). Για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή της, το Συλλογικό Όργανο πραγματοποίησε μια συντονιστική συνάντηση, με τη συμμετοχή εκπροσώπων από τα 18 εμπλεκόμενα κράτη μέλη, την Ελβετία και τη Europol. Οι παριστάμενοι στη συνάντηση αυτή είχαν την ευκαιρία να ανταλλάξουν πληροφορίες για τις έρευνες και τις διώξεις που βρίσκονταν σε εξέλιξη τόσο εντός, όσο και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και να συμφωνήσουν σε μια κοινή και συντονισμένη προσέγγιση συνεργασίας σε μελλοντικές έρευνες και διώξεις.³⁰

5ζ. Υποθέσεις που χειρίστηκε η Eurojust το έτος 2008, σύμφωνα με την αντίστοιχη ετήσια έκθεση.

Στις αρχές του 2008, 14 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέλαβαν την πρωτοβουλία να υποβάλουν νομοθετικές προτάσεις για την ενίσχυση της Eurojust. Ημερομηνία-ορόσημο για την εξέλιξη και τη βελτίωση της Μονάδας στον επιχειρησιακό τομέα αποτέλεσε η 16^η Δεκεμβρίου, ημερομηνία κατά την οποία το Συμβούλιο υιοθέτησε την νέα Απόφαση για την ενίσχυση της Eurojust, τροποποιώντας την Απόφαση Σύστασης της Μονάδας, που ίσχυε από τις 28 Φεβρουαρίου του 2002. Στις βασικές επιδιώξεις της νέας Απόφασης περιλαμβάνονταν η δημιουργία μιας κοινής βάσης για τα όρια των εξουσιών των εθνικών μελών, η σύσταση ενός μηχανισμού για το συντονισμό των επειγόντων ζητημάτων, η βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών μέσω της Μονάδας, και η

³⁰ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2007, σ. 39.

ενίσχυση της συνεργασίας των εθνικών μελών με τα σημεία επαφής του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου (ΕΔΔ), με τρίτες χώρες, καθώς και με άλλους οργανισμούς και δίκτυα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κατά τη διάρκεια του έτους, ο αριθμός των υποθέσεων³¹ που παραπέμφθηκαν στη Eurojust αυξήθηκε κατά 108 υποθέσεις, άλλως κατά 10%, σε σύγκριση με το 2007, φτάνοντας συνολικά τις 1.193. Από τις υποθέσεις αυτές, 1.153 σχετίζονταν με επιχειρησιακά ζητήματα, ενώ 40 υποθέσεις εγγράφηκαν με στόχο την παροχή υποστήριξης και ειδικής γνώσης σε γενικά θέματα, σχετιζόμενα με τα διαφορετικά νομικά συστήματα, σε ερωτήσεις δικαστικής φύσης, και σε πρακτικά ζητήματα, που δεν αφορούσαν στο επιχειρησιακό έργο της Μονάδας. Επιπλέον, η πλειοψηφία των υποθέσεων, σε ποσοστό 84%, απαιτούσαν την απλή εμπλοκή της Μονάδας, ενώ μόνο το 16% απαιτούσε μεγαλύτερο βαθμό εμπλοκής της.

Σημαντική αύξηση σημειώθηκε και στον αριθμό των συντονιστικών συναντήσεων που οργάνωσε η Μονάδα, από 91 που ήταν το 2007, σε 132 το 2008. Οι υποθέσεις που απαιτούσαν συντονιστικές συναντήσεις σχετίζονταν κυρίως με τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και δημόσιας περιουσίας (53), τη διακίνηση ναρκωτικών (40), το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος (18), τα εγκλήματα κατά της ζωής (11), την εμπορία ανθρώπων (8), και την τρομοκρατία (6).

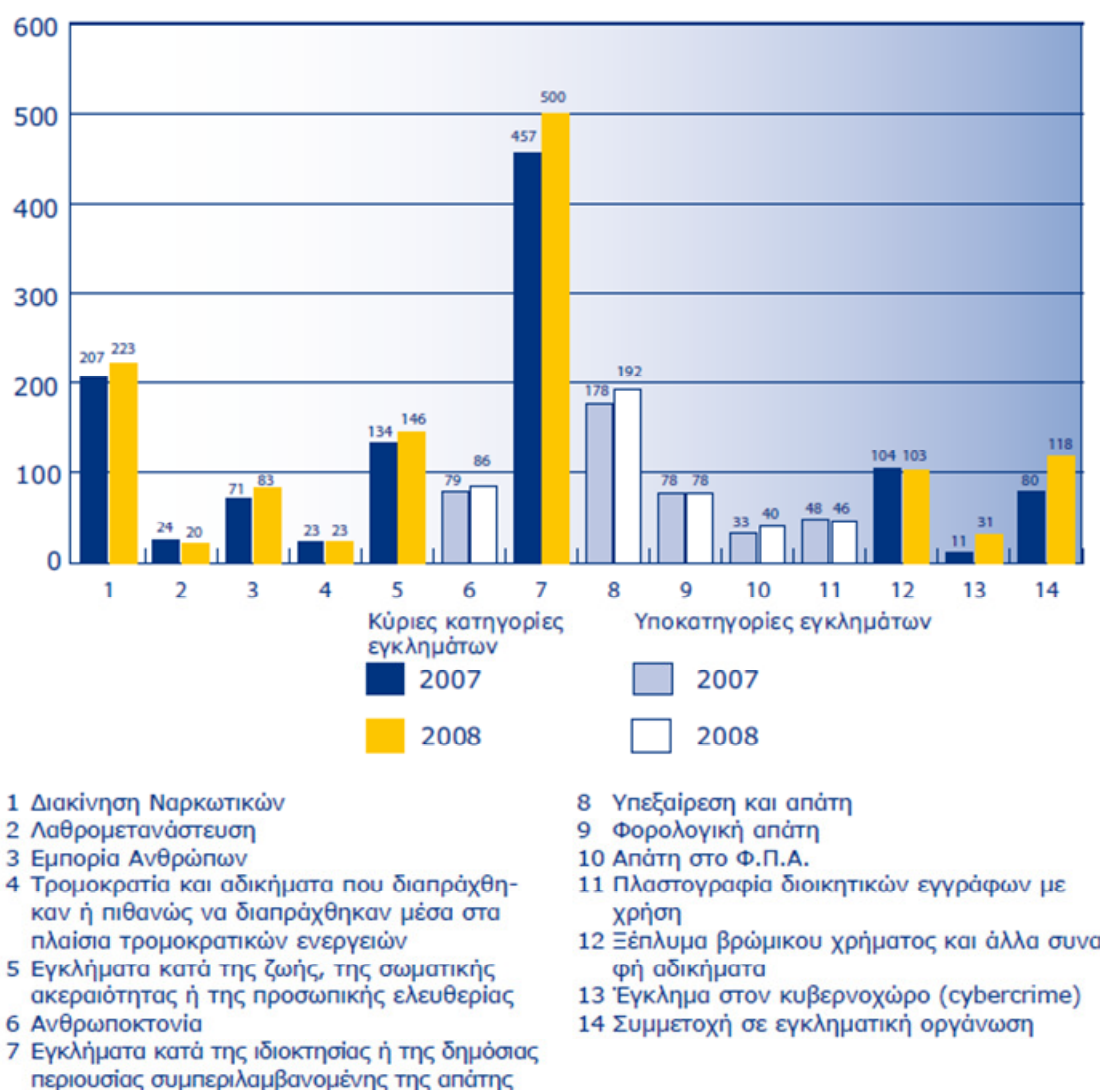
Αναφορικά με την εμπλοκή των εθνικών γραφείων της Μονάδας στη διαχείριση των υποθέσεων, και στην ανάληψη πρωτοβουλίας για εγγραφή κάποιας υπόθεσης, η Βουλγαρία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, η Κύπρος, η Μάλτα,

³¹ Για όλα τα στοιχεία που ακολουθούν σχετικά με τη φύση των υποθέσεων βλ. Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2008, σσ. 12-18, και 23-28.

και η Αυστρία σημείωσαν αύξηση 50% ή και περισσότερο στην εγγραφή υποθέσεων, ενώ από τα εθνικά γραφεία που δέχθηκαν αιτήματα για παροχή συνδρομής, η Λετονία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα, και η Σλοβενία παρουσίασαν αύξηση κατά 50% περίπου.

Οι εγκληματικές δραστηριότητες που απασχόλησαν τη Eurojust το 2008 δημιουργούν ένα τοπίο παρόμοιο με εκείνο των προηγούμενων ετών. Γενικά, αυξήθηκαν οι παραπομπές όλων των κατηγοριών εγκλημάτων. Οι υποθέσεις που καταχωρήθηκαν στην Μονάδα σχετίζονταν με 50 διαφορετικά είδη εγκληματικής δραστηριότητας, εκ των οποίων η διακίνηση ναρκωτικών και τα εγκλήματα κατά της περιουσίας και των δημοσίων αγαθών, συμπεριλαμβανομένης της απάτης, αποτέλεσαν και πάλι το μεγαλύτερο ποσοστό. Πιο συγκεκριμένα, η Eurojust ασχολήθηκε με 500 υποθέσεις εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας και της δημόσιας περιουσίας, συμπεριλαμβανομένης της απάτης, 223 υποθέσεις διακίνησης ναρκωτικών, 192 υποθέσεις υπεξαίρεσης και απάτης, 146 υποθέσεις εγκλημάτων κατά της ζωής, 118 υποθέσεις συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, 103 υποθέσεις ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, 86 υποθέσεις ανθρωποκτονίας, 83 υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων, 78 υποθέσεις φορολογικής απάτης, 46 υποθέσεις πλαστογραφίας, 40 υποθέσεις απάτης του Φ.Π.Α., 31 υποθέσεις εγκλημάτων στον κυβερνοχώρο, 23 υποθέσεις τρομοκρατίας, και 20 υποθέσεις λαθρομετανάστευσης.

Πίνακας 7 : Κύριες κατηγορίες εγκλημάτων κατά το έτος 2008 (συγκριτικά με το έτος 2007)

Στο πεδίο της τρομοκρατίας, η Μονάδα κατέγραψε 39 νέες υποθέσεις. Από αυτές, 23 αφορούσαν σε αδικήματα που διαπράχθηκαν ή είναι πιθανό να διαπραχθούν στα πλαίσια τρομοκρατικών δραστηριοτήτων, 8 αφορούσαν στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και 8 σε άλλες μορφές τρομοκρατίας. Παρά το γεγονός ότι ο αριθμός των υποθέσεων ήταν σταθερός, συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, εντούτοις, αυξήθηκαν οι υποθέσεις χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η Ισπανία, η Γαλλία και το

Ηνωμένο Βασίλειο ήταν οι χώρες που δέχτηκαν τα περισσότερα αιτήματα. Στις υποθέσεις που παραπέμφθηκαν στην Μονάδα, οι έρευνες αφορούσαν κυρίως σε ομάδες φονταμενταλιστών και ομάδες αυτονομιστών. Η τάση αυτή επιβεβαιώθηκε και από πληροφορίες για ετυμηγορίες σε υποθέσεις τρομοκρατίας, που εστάλησαν στην Μονάδα, στο πλαίσιο της Απόφασης του Συμβουλίου της 20^{ης} Σεπτεμβρίου 2005, για την ανταλλαγή πληροφοριών και τη συνεργασία σχετικά με αδικήματα τρομοκρατίας (2005/671/ΔΕΥ). Οι μισές ετυμηγορίες (190 από τις 384) σχετίζονταν με τρομοκρατικές ομάδες φονταμενταλιστών, ενώ 148 ετυμηγορίες αναφέρονταν κυρίως σε ομάδες αυτονομιστών. Μόνο δέκα κράτη μέλη ανέφεραν ετυμηγορίες από τη δικαστική εξέλιξη τέτοιων υποθέσεων, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι μεγάλα ποσοστά καταδικών καταγράφηκαν στη Γερμανία, τη Γαλλία, και την Ιταλία. Επιπλέον, το 2008 η Μονάδα προσέφερε τη συνδρομή της στην «Αναφορά για την κατάσταση και τις τάσεις της τρομοκρατίας» της Eurropol, και εξέδωσε τα πρώτα τεύχη της «Παρακολούθησης των καταδικών για την τρομοκρατία», που συγκεντρώνει πληροφορίες για καταδίκες και αθωώσεις σε υποθέσεις τρομοκρατίας, και εμπεριέχει αναλυτικά και στατιστικά στοιχεία.

Ο αριθμός των υποθέσεων παραχάραξης, που καταχώρησε η Μονάδα, συνέχισε να αυξάνεται και κατά το 2008, φτάνοντας τις 108 (από 94 που ήταν το 2007). Από αυτές, 50 αφορούσαν σε παραχάραξη χαρτονομισμάτων, 46 σε πλαστογραφία διοικητικών εγγράφων, και 12 σε παραχάραξη και «πειρατεία» προϊόντων. Αντίστοιχα, αυξήθηκε και ο αριθμός των συντονιστικών συναντήσεων που οργανώθηκαν για την παραχάραξη, από 4 το 2007, σε 15 το 2008. Η Eurojust συμμετείχε σε δύο

Αναλυτικούς Φακέλους της Europol με θέμα την παραχάραξη, γεγονός που οδήγησε στη συμμετοχή της σε συναντήσεις ειδικών στις εγκαταστάσεις της Europol, καθώς και στη συμμετοχή της Europol σε αρκετές σύνθετες επιχειρησιακές υποθέσεις της Μονάδας.

Η εξάλειψη της πλειοψηφίας των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την έχει καταστήσει μια ελκυστική αγορά για τη διακίνηση ναρκωτικών ουσιών. Το 2008, οι χώρες που δέχτηκαν τα περισσότερα αιτήματα για τέτοιες υποθέσεις ήταν η Ισπανία, η Ολλανδία, η Γερμανία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και το Βέλγιο. Τα εθνικά γραφεία της Ολλανδίας και της Ιταλίας αύξησαν τον όγκο των υποθέσεων που διαχειρίστηκαν, ως αιτούσες χώρες, και ενέτειναν τις επαφές τους με τη Eurojust. Αναφορικά με συγκεκριμένες, περίπλοκες υποθέσεις, η διαχείρισή τους από την Μονάδα κατέδειξε αύξηση της εμπλοκής νιγηριανών εγκληματικών ομάδων. Κατά τη διάρκεια το έτους, διπλασιάστηκε και ο αριθμός των συντονιστικών συναντήσεων, που οργανώθηκαν από την Μονάδα, γεγονός που καταδεικνύει ότι οι υποθέσεις διακίνησης ναρκωτικών γίνονται ολοένα και πιο πολύπλοκες, και απαιτούν καλύτερο συντονισμό μεταξύ των εθνικών αρχών των εμπλεκόμενων χωρών.

Με εξαίρεση το 2006, ο αριθμός των υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων, που παραπέμπεται στη Eurojust, αυξάνεται, κάθε χρόνο, κατά έναν μέσο όρο 17 υποθέσεων, συγκριτικά με τον προηγούμενο χρόνο. Το 2008, αυτό το είδος εγκληματικής δραστηριότητας αντιπροσώπευσε το 6,9% των υποθέσεων που διαχειρίστηκε η Μονάδα, με συνολικά 83 υποθέσεις, η πλειοψηφία των οποίων αφορούσε στην εμπορία για

σκοπούς σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Τσεχία ήταν οι χώρες που υπέβαλαν τα περισσότερα αιτήματα, ενώ η Ιταλία και η Ισπανία αυτές που δέχτηκαν τα περισσότερα αιτήματα. Στη Βουλγαρία, η εγγραφή υποθέσεων εμπορίας αυξήθηκε δραματικά το 2008, ενώ η Ρουμανία ήταν και πάλι η χώρα με τον μεγαλύτερο αριθμό υποθέσεων σε αυτήν την κατηγορία εγκληματικής δραστηριότητας. Κατά τη διάρκεια του έτους, η Μονάδα πραγματοποίησε συνολικά 8 συναντήσεις συντονισμού, και μια στρατηγική συνάντηση για την εμπορία και την προστασία μαρτύρων, στόχος της οποίας ήταν η κατανόηση των μηχανισμών και των πρακτικών, που έχουν θεσμοθετηθεί και εφαρμόζονται για την προστασία των θυμάτων κατά τη διάρκεια των ερευνών και διώξεων.

Η ανοδική τάση που παρουσίαζαν οι παραπομπές υποθέσεων ξεπλύματος βρώμικου χρήματος κατά τα προηγούμενα χρόνια, δεν συνεχίστηκε και το 2008. Συνολικά, εγγράφηκαν 103 υποθέσεις, αριθμός που αποτελεί το 8,5% του συνόλου των υποθέσεων που διαχειρίστηκε η Μονάδα. Οι χώρες που ενέγραψαν τις περισσότερες υποθέσεις ήταν η Πορτογαλία και η Ολλανδία, με 17 και 14 υποθέσεις αντίστοιχα, ενώ οι χώρες που δέχτηκαν τα περισσότερα αιτήματα ήταν η Ισπανία και η Γαλλία, με 22 και 18 υποθέσεις αντίστοιχα. Η Eurojust συμμετείχε και σε έναν Αναλυτικό Φάκελο Εργασίας της Europol για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της, η πλειοψηφία των υποθέσεων που καταγράφει η Eurojust αφορούν στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της δημόσιας περιουσίας, συμπεριλαμβανομένης της απάτης. Το 2008,

η Eurojust ενέγραψε συνολικά 500 τέτοιες υποθέσεις. Οι περισσότερες από αυτές αφορούσαν και σε υποκατηγορίες εγκλημάτων, όπως η οργανωμένη ληστεία, η παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών, αρχαίων και έργων τέχνης, η υπεξαίρεση και η απάτη, ο χρηματισμός και εκβιασμός, η παραχάραξη και παράνομη διακίνηση παραποιημένων προϊόντων/πειρατεία, η πλαστογραφία διοικητικών εγγράφων, η παραχάραξη χαρτονομισμάτων, και η διαφθορά. Η υπεξαίρεση και η απάτη αποτέλεσαν την μεγαλύτερη υποκατηγορία αυτού του τύπου εγκλήματος. Από το 2004, οι υποθέσεις υπεξαίρεσης και απάτης, συμπεριλαμβανομένης της φορολογικής απάτης, της απάτης με υπολογιστή, της υπεξαίρεσης σε βάρος εταιρικής περιουσίας και της απάτης Φ.Π.Α., έχουν αυξηθεί κατά 40 υποθέσεις ετησίως. Το 2008, αυτή η υποκατηγορία αποτέλεσε το 16% των υποθέσεων που διαχειρίστηκε η Μονάδα, καθώς σχετίστηκε με 192 υποθέσεις. Η Eurojust οργάνωσε 15 συντονιστικές συναντήσεις, ενώ συμμετείχε και σε έναν Αναλυτικό Φάκελο Εργασίας της Europol για απάτη τύπου «καρουσέλ».

Το 2008, παραπέμφθηκαν στην Μονάδα 31 νέες υποθέσεις εγκλήματος στον κυβερνοχώρο (cybercrime), αριθμός που ισοδυναμεί με σημαντική αύξηση συγκριτικά με το 2007 (11 υποθέσεις). Τον Οκτώβριο του ίδιου έτους, η Eurojust οργάνωσε ένα στρατηγικό συνέδριο για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο, με στόχο την ενημέρωση για την ταχεία ανάπτυξη και εξέλιξη αυτού του τύπου εγκλήματος, την παρουσίαση του έργου της στον τομέα αυτό, και την παροχή πληροφοριών για την ύπαρξη, τη δομή και τους σκοπούς του δικτύου «24/7», που αποτελεί το πιο σημαντικό διεθνές, αστυνομικό δίκτυο συνεργασίας.

Αναφορικά με τις υποθέσεις που αφορούν σε παιδιά, η εμπλοκή της Eurojust, το χρόνο αυτό, αυξήθηκε σταθερά, καταγράφοντας 25 υποθέσεις σεξουαλικής, κυρίως, εκμετάλλευσης³². Οι πιο συνήθεις κατηγορίες εγκλημάτων ήταν η σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων, με ποσοστό 25%, η παιδική πορνογραφία, με ποσοστό 24%, και η εμπορία ανηλίκων, με ποσοστό 20%. Οι χώρες που υπέβαλαν τα περισσότερα αιτήματα συνδρομής ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιταλία, η Ρουμανία και η Σουηδία, ενώ οι χώρες που δέχτηκαν τα περισσότερα αιτήματα ήταν η Ιταλία, η Ολλανδία, η Γαλλία και η Γερμανία. Το Σημείο Επαφής της Μονάδας εντατικοποίησε τη συνεργασία του με τη Europol, την Interpol και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και δημιούργησε στενές επαφές με το Συνασπισμό Φορέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενάντια στην εμπορική σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων στο διαδίκτυο.

³² Για την έννοια της σεξουαλικής εκμετάλλευσης βλ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Οργανωμένο έγκλημα και τρομοκρατία-Σύγχρονες εξελίξεις στην ευρωπαϊκή και ελληνική έννομη τάξη*, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, σ. 222 : Το περιεχόμενο της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των ανηλίκων προσδιορίζεται με μάλλον ταυτόσημο τρόπο με αυτό της εμπορίας στα πρόσφατα διεθνή κείμενα. Στην έννοια αυτή υπάγονται πράξεις εκπόρνευσης ατόμων κάτω των 18 ετών, χρησιμοποίησης των ατόμων αυτών για την παραγωγή πορνογραφικού υλικού ή για πορνογραφικές παραστάσεις, καθώς και πράξεις παρότρυνσης ή εξαναγκασμού τους σε οποιαδήποτε σεξουαλική δραστηριότητα.

6. Συνεργασία της Eurojust με ευρωπαϊκούς οργανισμούς.

Η συνεργασία της Μονάδας με άλλους ευρωπαϊκούς οργανισμούς, και συγκεκριμένα με τη Europol, την Olaf και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ), προβλέπεται στο άρθρο 26 της Απόφασης του Συμβουλίου για τη σύστασή της.

6α. Συνεργασία της Eurojust με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol).

Η Europol³³ ιδρύθηκε με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 26^{ης} Ιουλίου 1995. Πρόκειται για ένα όργανο ευρωπαϊκής συνεργασίας σε αστυνομικό επίπεδο, που έχει ως στόχο τη βελτίωση της συνεργασίας των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών για την πρόληψη και καταπολέμηση της τρομοκρατίας, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, και άλλων σοβαρών μορφών της διεθνούς εγκληματικότητας.³⁴

Στα καθήκοντα της Europol εντάσσονται, ειδικότερα, η διευκόλυνση της διεξαγωγής ερευνών και της ανταλλαγής πληροφοριών, η συλλογή, σύνθεση και ανάλυση στοιχείων και πληροφοριών, καθώς και η τήρηση αυτοματοποιημένων συλλογών πληροφοριών (αυτοματοποιημένο Σύστημα Πληροφοριών της Europol).³⁵ Με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ του 1997, αποφασίστηκε η σημαντική διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της

³³ Σύμβαση για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Συνεργασίας – Europol (ΕΕ C 316 της 27.11.1995).

³⁴ Αναλυτικά για το σκοπό της Europol βλ. άρθρο 2 της Σύμβασης για την ίδρυση της Europol.

³⁵ Αναλυτικά για τις αρμοδιότητες της Europol βλ. άρθρο 3 της Σύμβασης για την ίδρυση της Europol.

Europol, με την ανάθεση σε αυτήν καθηκόντων και επιχειρησιακού χαρακτήρα, όπως η υποστήριξη των επιχειρησιακών δράσεων των εθνικών αρχών, αλλά και η δυνατότητά της να ζητά από τις εθνικές αρχές τη διεξαγωγή και το συντονισμό των ερευνών για συγκεκριμένες υποθέσεις, που αυτή υποδεικνύει.³⁶ Αμέσως μετά το τρομοκρατικό χτύπημα στις Η.Π.Α., το Σεπτέμβριο του 2001, αποφασίστηκε η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ της Europol, των υπηρεσιών πληροφοριών και των αστυνομικών αρχών σε θέματα τρομοκρατίας, ενώ με την Απόφαση του Συμβουλίου της 22-1-2003 θεσμοθετήθηκε η υποχρέωση κάθε κράτους να διαμορφώσει ειδική υπηρεσία, η οποία θα συγκεντρώνει όλες τις πληροφορίες σχετικά με τρομοκρατικές πράξεις, και θα τις διαβιβάζει στη Europol.³⁷

Στο άρθρο 26 παρ. 1 της Απόφασης για τη σύσταση της Eurojust προβλέπεται ότι η Μονάδα μπορεί να συνάπτει και να διατηρεί στενή συνεργασία με τη Europol³⁸, στο βαθμό που χρειάζεται για την άσκηση των καθηκόντων της, και για την επίτευξη των στόχων της, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να αποφεύγεται περιττή αλληλοεπικάλυψη. Η διάταξη αυτή έχει σκοπό να κάνει πράξη τη θέση περί στενής συνεργασίας των δύο οργάνων, που εξαγγέλλεται ήδη στο προοίμιο (στοιχείο 12) της Απόφασης για την ίδρυση της Eurojust. Σε αυτήν τη στενή συνεργασία αποσκοπεί και το άρθρο 7 της Απόφασης, όπου, κατά την πρόβλεψη της εκτέλεσης των

³⁶ Άρθρο 30 παρ. 2 ΣΕΕ. Σε εκτέλεση του συγκεκριμένου κανόνα υιοθετήθηκε Πρωτόκολλο που τροποποίησε τη Σύμβαση για την ίδρυση της Europol το 2002 (ΕΕ C 312 της 16.12.2002).

³⁷ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Οι πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος*, ΠοινΔικ 2/2004, σ. 192.

³⁸ Για την περιγραφή των αρμοδιοτήτων της Europol βλ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Οι πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος*, ΠοινΔικ 2/2004, σσ. 191-192.

καθηκόντων της Μονάδας ως Συλλογικού Οργάνου, ορίζεται, αφενός, ότι αυτό βασίζεται κυρίως στις αναλύσεις της Europol, προκειμένου να βελτιώσει τη συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών (άρθρο 7δ'), και, αφετέρου, ότι αυτό συνδράμει τη Europol, παρέχοντάς της ιδίως γνώμες, βασιζόμενες στις αναλύσεις της (άρθρο 7στ').

Το 2002, βασική επιδίωξη των δύο οργανισμών ήταν η εκμετάλλευση των πόρων τους, για την αντιμετώπιση, με συντονισμένο τρόπο, των μορφών εγκληματικότητας που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές τους, καθώς και για την ανάπτυξη κοινών στρατηγικών ενάντια στο οργανωμένο έγκλημα, με την αποφυγή οποιασδήποτε περιττής αλληλοεπικάλυψης. Τόσο η Europol, όσο και η Eurojust, έχουν δεσμευτεί, ώστε να εξασφαλίσουν ότι αμφότερες θα καλούνται, όταν χρειάζεται, να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις που πραγματοποιούνται για υποθέσεις που τις αφορούν.

Το 2003, οι δύο οργανισμοί εξακολούθησαν να αναπτύσσουν στενές σχέσεις συνεργασίας. Εκπρόσωποι της Europol συμμετείχαν σε αρκετές συναντήσεις κοινού ενδιαφέροντος (για υποθέσεις που αφορούσαν στην τρομοκρατία, την απάτη σε χρονομεριστικές επενδύσεις και την εμπορία ανθρώπων), και προσέφεραν τις γνώσεις και την εμπειρία τους. Στο τέλος του 2003, μετά από μακρές διαπραγματεύσεις, η Eurojust συνήψε ένα σχέδιο συμφωνίας με τη Europol, για την ενδυνάμωση και διευκόλυνση της συνεργασίας τους, το οποίο υπεβλήθη στο Συμβούλιο προς έγκριση, το Δεκέμβριο του 2003. Παρά το γεγονός ότι οι διαπραγματεύσεις αυτές διεξήχθησαν με περισσότερες γραφειοκρατικές διαδικασίες απ' ότι επιθυμούσε η Μονάδα (εξαιτίας κυρίως των διαφορετικών δομών των δύο

οργανισμών), και δεν κατέληξαν σε ένα πιο ουσιαστικό αποτέλεσμα, εντούτοις, το σχέδιο αυτό αποτέλεσε ένα πρώτο ουσιαστικό βήμα προσέγγισης, το οποίο, μεσοπρόθεσμα, οδήγησε σε μια πολύ πιο φιλόδοξη συμφωνία.³⁹

Οι σχέσεις μεταξύ της Μονάδας και της Europol ενδυναμώθηκαν και κατά τη διάρκεια του 2004. Οι μακρές διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνίας ολοκληρώθηκαν, η συμφωνία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο την άνοιξη του 2004, και τον Ιούνιο του 2004 υπογράφηκε επισήμως από τον Πρόεδρο του Συλλογικού Οργάνου και το Διευθυντή της Europol. Με τη συμφωνία αυτή, όχι μόνο ισχυροποιήθηκαν οι δεσμοί μεταξύ των δύο οργανισμών, αλλά άνοιξε και ο δρόμος για την ανάπτυξη μιας ισχυρότερης και ουσιαστικότερης μελλοντικής συμφωνίας. Οι τακτικές συναντήσεις, η κοινή προσέγγιση στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά και η ικανοποίηση ενός αιτήματος της Μονάδας προς τη Europol, για τη χρησιμοποίηση ενός Αναλυτικού Φακέλου Εργασίας, είναι στοιχεία που χαρακτήρισαν τη συνεργασία τους κατά το 2004, και αποτέλεσαν ατράνταχτη απόδειξη της προθυμίας τους να συνεργαστούν ακόμη πιο στενά και ουσιαστικά σε πρακτικό επίπεδο.

Στο πλαίσιο αυτής της καλής συνεργασίας, πολλά εθνικά μέλη έδραξαν της ευκαιρίας να αναπτύξουν μια κοινή προσέγγιση με τους εθνικούς αστυνομικούς ομολόγους τους στη Europol σε συγκεκριμένες υποθέσεις. Προβληματισμό, ωστόσο, δημιούργησε το γεγονός ότι ορισμένα εθνικά μέλη εξακολούθησαν να συναντούν εμπόδια στην ανάπτυξη στενών σχέσεων με τους ομολόγους τους στη Europol, εξαιτίας

³⁹ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2003, σ. 11.

των εθνικών νομικών συστημάτων τους, και των διαφορετικών αρμοδιοτήτων και σχέσεων της αστυνομίας και του δικαστικού σώματος.⁴⁰

Κατά τη διάρκεια του 2005, η Ομάδα Europol της Eurojust συνεργάστηκε με τη Europol στην εφαρμογή της συμφωνίας, που υπεγράφη από τους δύο οργανισμούς το 2004. Ιδιαίτερα ενθαρρυντικό ήταν και το γεγονός ότι οι δύο οργανισμοί αντάλλαξαν ακόμη μεγαλύτερο αριθμό πληροφοριών, μέσω ειδικά καθορισμένων σημείων επαφής. Για τη διευκόλυνση αυτής της ανταλλαγής, η Μονάδα προσπάθησε να εξασφαλίσει μια ασφαλή ηλεκτρονική διασύνδεση με τη Europol, δυστυχώς, όμως, η προσπάθεια αυτή δεν προχώρησε όσο γρήγορα θα επιθυμούσε. Επιπλέον, οι δύο οργανισμοί συμμετείχαν και έκαναν παρουσιάσεις για διάφορα θέματα, σε αρκετές στρατηγικές και επιχειρησιακές συναντήσεις που διοργάνωσαν αμφότεροι, ενώ συνεργάστηκαν και σε αρκετές επιχειρησιακές υποθέσεις σχετικά με την τρομοκρατία, τη διακίνηση ναρκωτικών, την εμπορία ανθρώπων, την παιδική πορνογραφία, την παραχάραξη νομισμάτων και την απάτη. Η Μονάδα ασχολήθηκε, επίσης, με το συντονισμό υποθέσεων που σχετίζονταν με τους 8 από τους 17 Αναλυτικούς Φακέλους Εργασίας της Europol. Ωστόσο, το νομικό πλαίσιο της Europol δεν επέτρεψε στην Μονάδα να συνεργαστεί μαζί της τόσο στενά, όσο θα επιθυμούσε.⁴¹

Το 2006, τα εθνικά μέλη της Μονάδας διατήρησαν την πολύ αποδοτική σχέση τους με τα εθνικά τους γραφεία στη Europol. Οι προτεραιότητες της Μονάδας, αναφορικά με τη συνεργασία της με τη Europol, δεν άλλαξαν. Βασικοί στόχοι της παρέμειναν η βελτίωση των

⁴⁰ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2004, σσ. 14-15.

⁴¹ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005, σσ. 19-20.

δυνατοτήτων της στην λήψη πληροφοριών και στην καλύτερη επιχειρησιακή συνεργασία από τους Αναλυτικούς Φακέλους Εργασίας της Eurropol, καθώς και η εγκατάσταση ενός ασφαλούς δικτύου στους δύο οργανισμούς, για την αμεσότερη και ασφαλέστερη ανταλλαγή πληροφοριών. Ενέργειες έγιναν και από τη Eurropol, προκειμένου να επιλυθούν τα τυπικά προβλήματα που αντιμετώπιζε η Eurojust στην λήψη πληροφοριών από τους Αναλυτικούς Φακέλους Εργασίας της, χωρίς, όμως, ικανοποιητικά αποτελέσματα. Βασικό εμπόδιο αποτέλεσε το γεγονός ότι το Πρωτόκολλο της Δανίας στη Σύμβαση της Eurropol, το οποίο παρέχει ευκολότερη πρόσβαση, δεν είχε ακόμα επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη. Παρ' όλα αυτά, η Eurojust συμμετείχε στη διαχείριση 12 υποθέσεων που συνδέονταν με τους Αναλυτικούς Φακέλους, σε θέματα όπως η τρομοκρατία, η διακίνηση ναρκωτικών, η εμπορία ανθρώπων, καθώς και σοβαρές μορφές απάτης.⁴²

Το 2007 υπήρξε έτος σημαντικής προόδου για τη συνεργασία μεταξύ της Eurojust και της Eurropol. Αναφορικά με τους Αναλυτικούς Φακέλους Εργασίας, το Πρωτόκολλο της 23^{ης} Νοεμβρίου 2003, τροποποιώντας τη Σύμβαση της Eurropol, έδωσε στον οργανισμό τη δυνατότητα να προσθέσει στην ομάδα ανάλυσης και ορισμένους ειδικούς από τρίτες χώρες και άλλους οργανισμούς. Στο πλαίσιο αυτό, η Eurojust υπέγραψε, τον Ιούνιο του ίδιου έτους, έξι συμφωνίες με τη Eurropol, και όρισε τα εθνικά μέλη που θα συμμετείχαν στους Αναλυτικούς Φακέλους Εργασίας ως εμπειρογνώμονες από την Μονάδα. Οι δύο οργανισμοί δημιούργησαν μια κοινή ομάδα εργασίας, προκειμένου να εξετάσουν τις νομικές και

⁴² Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2006, σ. 17.

πρακτικές δυσκολίες που ανέκυπταν κατά την ανάπτυξη της Eurojust στους Αναλυτικούς Φακέλους Εργασίας. Επιπλέον, καθορίστηκε ένας ασφαλής σύνδεσμος επικοινωνίας για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των δύο οργανισμών, ο οποίος τέθηκε σε πλήρη λειτουργία τον Ιούνιο του 2008, ενώ συνεχίστηκαν και οι διαπραγματεύσεις για την αντιστοιχία των διαφόρων επιπέδων κατηγοριοποίησης ασφάλειας, που θα επέτρεπε την μεταξύ τους ανταλλαγή ευαίσθητων πληροφοριών.⁴³

Σημαντική πρόοδος σημειώθηκε στην επιχειρησιακή και στρατηγική συνεργασία της Μονάδας με τη Europol κατά τη διάρκεια του 2008. Μετά την υπογραφή του Μνημονίου Συνεννόησης για την ισοδυναμία τους, τον Σεπτέμβριο του 2008, άρχισε να λειτουργεί ένα σύστημα ασφαλούς σύνδεσης για την επικοινωνία μεταξύ των δύο οργανισμών, μέσω του οποίου η Μονάδα έλαβε από τη Europol, κατά τη διάρκεια του έτους, 140 μηνύματα. Επιπλέον, η Eurojust αύξησε τη συμμετοχή της στους Αναλυτικούς Φακέλους Εργασίας της Europol, συμμετέχοντας σε 6 ακόμα Φακέλους. Μάλιστα, για την υποβοήθηση των πρακτικών όρων συνεργασίας στο πεδίο αυτό, συμφωνήθηκε και δημιουργήθηκε από τους δύο οργανισμούς ένα έγγραφο, που ονομάστηκε «Συχνές ερωτήσεις για τη συμμετοχή στους Αναλυτικούς Φακέλους Εργασίας». Τέλος, η Μονάδα συνέχισε να αναπτύσσει και τη συνεργασία της με τη Europol στη διαχείριση συγκεκριμένων υποθέσεων, με τη συμμετοχή της τελευταίας σε συνολικά 30 υποθέσεις. Αποτέλεσμα αυτής της συνεργασίας ήταν η πραγματοποίηση ορισμένων πετυχημένων και από κοινού συντονισμένων επιχειρήσεων στα κράτη μέλη, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την

⁴³ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2007, σσ. 47-48.

εξάρθρωση δικτύων λαθρομετανάστευσης.⁴⁴

6β. Συνεργασία της Eurojust με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (Olaf).

Η αντιμετώπιση των οικονομικών εγκλημάτων, που διαπράττονται εις βάρος του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αποτελεί βασική προτεραιότητα για την Επιτροπή. Αρμόδια, στο πεδίο αυτό, είναι η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (Olaf), η οποία εντάσσεται στον Πρώτο Πυλώνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με εξειδίκευση στα οικονομικά εγκλήματα που διαπράττονται σε βάρος των συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.⁴⁵ Η Olaf μπορεί να διενεργεί, με αυτονομία και επιχειρησιακή ανεξαρτησία, «εσωτερικές» έρευνες, σχετικές με τη χρηματοδότηση και διαχείριση των οργάνων και οργανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και «εξωτερικές», υπό μορφή επιτόπιου ελέγχου στα κράτη μέλη. Στις περιπτώσεις, δε, που ανακύπτουν, κατά τη διάρκεια αυτών των ερευνών, στοιχεία τέλεσης αξιόποινης πράξης,

⁴⁴ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2008, σσ. 41-42.

⁴⁵ Για την ίδρυση της Olaf βλ. Δ. Παπαγιάννης, *Ο ευρωπαϊκός χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης-Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, αστυνομική και δικαστική συνεργασία, Schengen και Europol*, Αντ. Ν. Σάκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2001, σσ. 303-304 : Το άρθρο 280 της Συνθήκης προβλέπει την υποχρέωση της Κοινότητας και των κρατών μελών να καταπολεμούν την απάτη ή οποιαδήποτε άλλη παράνομη δραστηριότητα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα, τα οποία θα έχουν αποτρεπτικό χαρακτήρα και θα προσφέρουν αποτελεσματική προστασία στα κράτη μέλη. Ήδη από το 1989 είχε ιδρυθεί, στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η UCLAF, στην οποία ανατέθηκε ο έλεγχος και γενικά οι έρευνες για απάτες κυρίως σε επιχειρήσεις των κρατών μελών, με στόχο την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Για την καλύτερη οργάνωση των συνολικών ελέγχων και ερευνών, ιδρύθηκε το 1999, με τον Κανονισμό 1073/99, η Olaf (Office de la lutte AntiFraude), με αρμοδιότητες να διεξάγει ελέγχους και έρευνες, τόσο εξωτερικές (σε επιχειρήσεις), όσο και εσωτερικές (στο διοικητικό μηχανισμό των Κοινοτήτων), για τη διαπίστωση εγκλημάτων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας.

σύμφωνα με το δίκαιο του εκάστοτε κράτους, τα αποστέλλει στις αρμόδιες εθνικές αρχές για την άσκηση ποινικής δίωξης.⁴⁶

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, η Eurojust είναι ρητώς αρμόδια για τον συγκεκριμένο τομέα και έχει περιλάβει αυτή τη μορφή απάτης στις προτεραιότητές της. Επιπλέον, στο άρθρο 26 παρ. 3 της Απόφασης για τη σύστασή της προβλέπεται η στενή συνεργασία της με την Olaf, όσον αφορά στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας, είτε κατόπιν δικής της πρωτοβουλίας, είτε κατόπιν αιτήσεως της Olaf.

Στο πλαίσιο αυτό, η Eurojust επεδίωξε, από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της, να αναπτύξει στενές επαφές με την Olaf και την μονάδα δικαστών της, προς όφελος των ανακριτών και εισαγγελέων που χειρίζονται αυτή τη μορφή εγκλήματος στα κράτη μέλη. Προκειμένου, μάλιστα, να προωθηθεί αυτή η συνεργασία, συμφωνήθηκε, το 2002, σχέδιο Μνημονίου μεταξύ της Olaf και της Eurojust, με την πρόβλεψη να υπογραφεί μέσα στο 2003.⁴⁷

Κατά τη διάρκεια του 2003, η Μονάδα διαπίστωσε με ικανοποίηση ότι πολλά κράτη μέλη άρχισαν να επεξεργάζονται τα νομοθετικά τους κείμενα, προκειμένου να εφαρμόσουν το άρθρο 26 παρ. 4 της Απόφασης για τη σύσταση της Eurojust, το οποίο διασφαλίζει ότι τα εθνικά της μέλη θα θεωρούνται αρμόδια για έρευνες της Olaf. Στις 14 Απριλίου υπεγράφη μεταξύ της Eurojust και της Olaf ένα Μνημόνιο Συνεργασίας, ούτως ώστε να καταστεί αποτελεσματικότερη η ισχύς του άρθρου 26 παρ. 3 της Απόφασης, το οποίο προβλέπει ότι οι δύο φορείς θα πρέπει να συνάψουν

⁴⁶ Α. Καμπανάρη, Δ. Ζημιανίτης, *Δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κεκτημένο-Προβλήματα-Προοπτικές*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2006, σ. 97.

⁴⁷ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2002, σ. 26.

και να διατηρήσουν στενή επιχειρησιακή συνεργασία. Αμέσως μετά την υπογραφή του Μνημονίου, η Μονάδα και η Olaf συνεργάστηκαν επιτυχώς σε μερικές υποθέσεις λαθρεμπορίας, στις οποίες εμπλέκονταν η Ισπανία, η Πορτογαλία, το Βέλγιο και η Σουηδία.⁴⁸

Παρά το γεγονός ότι το 2003 η Eurojust και η Olaf υπέγραψαν Μνημόνιο Συνεργασίας, με στόχο την πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση των αρμοδιοτήτων τους στον τομέα της αντιμετώπισης της απάτης σε βάρος του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εντούτοις, μετά την υπογραφή, ελάχιστη πρόοδος σημειώθηκε. Ούτε και η πρωτοβουλία που έλαβαν, το 2004, το Συλλογικό Όργανο και ο Διευθυντής της Olaf, για τη σύσταση μιας κοινής ομάδας εργασίας, προχώρησε περαιτέρω. Η εξέλιξη των σχέσεων των δύο οργανισμών παρέμεινε ένα από τα λίγα απογοητευτικά σημεία του έργου της Μονάδας κατά τη διάρκεια του έτους αυτού.⁴⁹

Κατά τη διάρκεια του 2005, οι σχέσεις της Eurojust με την Olaf αναπτύχθηκαν σημαντικά. Τον Ιανουάριο ξεκίνησε τις εργασίες της και η Ομάδα της Olaf, στην οποία συμμετείχαν τέσσερα μέλη του Συλλογικού Οργάνου της Μονάδας. Η ομάδα αυτή καθιέρωσε συχνές συναντήσεις, κάθε μήνα, με το δικαστικό τμήμα της Olaf, κατά τη διάρκεια των οποίων έλαβε σύντομα ιστορικά για 11 υποθέσεις της Olaf, και ενημερώθηκε από τα εθνικά μέλη της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ισπανίας, της Ιταλίας και της Ιρλανδίας, κυρίων εμπλεκομένων χωρών, για την πρόοδο των ερευνών στις υποθέσεις αυτές. Την ίδια χρονιά πραγματοποιήθηκε και η πρώτη επίσκεψη ορισμένων εθνικών μελών της Μονάδας στις

⁴⁸ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2003, σ. 12.

⁴⁹ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2004, σ. 17.

εγκαταστάσεις της Olaf, κατά τη διάρκεια της οποίας τα μέλη είχαν την ευκαιρία, όχι μόνο να ανταλλάξουν εμπειρίες με ανώτερους λειτουργούς της Olaf και να ενημερωθούν σχετικά με τις επιχειρήσεις και τις έρευνες του οργανισμού, αλλά και να ενισχύσουν την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο φορέων.⁵⁰

Η συνεργασία της Μονάδας με την Olaf συνέχισε να αναπτύσσεται και το 2006. Το Μνημόνιο Συνεργασίας, που υπεγράφη το 2005 και ρύθμιζε τις σχέσεις των δύο οργανισμών, παρέχοντάς τους πρακτικές οδηγίες, ήταν μια ένδειξη της πρόθεσής τους να διοργανώσουν τακτικές συναντήσεις και να εξετάσουν το ενδεχόμενο μιας πιο επίσημης συμφωνίας. Μιας συμφωνίας που θα περιλάμβανε επιχειρησιακά θέματα, αλλά και μια σαφέστερη νομική βάση για την ανταλλαγή των προσωπικών δεδομένων, στο πλαίσιο της συνεργασίας σε υποθέσεις που αφορούν σε απάτες εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁵¹

Η Eurojust και η Olaf συνέχισαν, και το 2007, τις ουσιαστικές τους προσπάθειες για πιο αποδοτική συνεργασία. Οι σχέσεις τους ενισχύθηκαν με τριμηνιαίες συναντήσεις, ενώ η Ομάδα της Olaf έπαιξε κεντρικό ρόλο σε υποθέσεις αμοιβαίου ενδιαφέροντος, που παραπέμφθηκαν στα εμπλεκόμενα εθνικά μέλη της Μονάδας. Τον Μάρτιο του 2007, πραγματοποιήθηκε η πρώτη κοινή διάσκεψη, με τη συμμετοχή εισαγγελέων, εφοριακών και τελωνιακών υπαλλήλων, όπου δόθηκε έμφαση στην ουσιαστική βοήθεια που προσφέρουν οι δύο οργανισμοί στις εθνικές αρχές για την καταπολέμηση των εγκληματικών δραστηριοτήτων που πλήττουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

⁵⁰ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005, σ. 22.

⁵¹ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2006, σ. 18.

Κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, πραγματοποιήθηκαν εκατέρωθεν επισκέψεις από αξιωματούχους και των δύο φορέων, χωρίς, ωστόσο, να καταστεί δυνατή η ολοκλήρωση μιας επίσημης συμφωνίας για την περαιτέρω διευκόλυνση μιας μελλοντικής συνεργασίας.⁵²

Τον Σεπτέμβριο του 2008, υπεγράφη η πρακτική συμφωνία συνεργασίας μεταξύ της Μονάδας και της Olaf. Η συμφωνία περιλάμβανε τους όρους για την επιχειρησιακή συνεργασία των δύο οργανισμών ενάντια στην απάτη, τη διαφθορά και άλλα συναφή εγκλήματα, που επηρεάζουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, καθώς και διατάξεις για την ανταλλαγή γενικών και προσωπικών στοιχείων. Η Olaf συμμετείχε σε 5 υποθέσεις της Μονάδας, και παρακολούθησε 4 συντονιστικές συναντήσεις, που οργανώθηκαν από αυτήν.⁵³

6γ. Συνεργασία της Eurojust με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ).

Το ποινικό δίκαιο αποτελεί ένα μόνο βήμα προς την λύση των νομικών προβλημάτων, που ανακύπτουν κατά την αντιμετώπιση των διεθνών εγκλημάτων, και κατά τη διενέργεια των ερευνών γι' αυτά. Διευκολύνει τη δικαστική συνεργασία, εντούτοις, όμως, η παραδοσιακή αμοιβαία δικαστική συνδρομή αποδεικνύεται, συχνά, μια αρκετά γραφειοκρατική και αργή διαδικασία. Το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ) δημιουργήθηκε⁵⁴ προκειμένου να ξεπεραστούν οι πρακτικής φύσεως δυσκολίες που επιβραδύνουν τη δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της

⁵² Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2007, σ. 49.

⁵³ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2008, σσ. 42-43.

⁵⁴ Κοινή Δράση 98/428/ΔΕΥ της 29.6.1998 (ΕΕ L 191, 7/7/1998).

Ένωσης, στον τομέα της αντιμετώπισης του σοβαρού εγκλήματος με διεθνικό χαρακτήρα, όπως είναι το οργανωμένο έγκλημα και η τρομοκρατία.

Το ΕΔΔ λειτουργεί ως ένα αποκεντρωμένο δίκτυο επαγγελματιών, που προσπαθούν να βοηθήσουν τους εισαγγελείς και δικαστές να κατανοήσουν καλύτερα τα διαφορετικά νομικά συστήματα στην Ευρώπη, και να βρουν τους κατάλληλους συνδέσμους για τις αιτήσεις δικαστικής συνδρομής που θέλουν να υποβάλουν στα κράτη μέλη.⁵⁵ Πρόκειται, στην ουσία, για ένα όργανο άμεσης επίλυσης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι δικαστικές αρχές, η λειτουργία του οποίου χαρακτηρίζεται από την ταχύτητα και τη δυνατότητα άτυπης επικοινωνίας.

Η Απόφαση για τη σύσταση της Eurojust δίνει ιδιαίτερη έμφαση στον συμπληρωματικό χαρακτήρα των δραστηριοτήτων των δύο οργανισμών. Οι ρόλοι της Μονάδας και του ΕΔΔ, αν και παρόμοιοι από πολλές απόψεις, δεν είναι ίδιοι.⁵⁶ Άμεση προτεραιότητα και των δύο είναι η σαφής κατανόηση των καθηκόντων τους, η εξασφάλιση καλής συνεργασίας, βασισμένης στη συμπληρωματικότητα και την αμοιβαία υποστήριξη, η αποφυγή περιττής αλληλοεπικάλυψης, και η τακτική μεταβίβαση σωστών πληροφοριών μεταξύ τους.

Στις προνομιακές σχέσεις της Eurojust με το ΕΔΔ αναφέρεται το

⁵⁵ Λ. Πατσαβέλλας, *Οι νομοθετικές και επιχειρησιακές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες-Οι νεότερες εξελίξεις*, Ποινικά Χρονικά ΝΣΤ/2006, σελ. 378.

⁵⁶ Βλ. Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, *Ο ρόλος της Eurojust στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003, σ. 88 : Το ΕΔΔ ασχολείται αποκλειστικά με τη συνεργασία, ενώ η Eurojust και με τον συντονισμό, το ΕΔΔ ενεργεί σε διμερές επίπεδο, ενώ η Eurojust χειρίζεται υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται περισσότερα από δύο κράτη μέλη, το ΕΔΔ είναι ένας μηχανισμός εθνικός, αφού τα σημεία επαφής δεν μετακινούνται από την έδρα του, ενώ η Eurojust υπερεθνικός, και μάλιστα με νομική προσωπικότητα και προϋπολογισμό, το ΕΔΔ λειτουργεί και δίνει λύσεις σε εν εξελίξει ζητήματα δικαστικής συνεργασίας, ενώ η Eurojust μπορεί και να προλαμβάνει τη δημιουργία τέτοιων ζητημάτων.

άρθρο 26 της Απόφασης. Σύμφωνα με αυτό, η Μονάδα έχει πρόσβαση στις πληροφορίες που συλλέγονται σε κεντρικό επίπεδο από το ΕΔΔ, και στο δίκτυο τηλεπικοινωνιών (παρ. 2α), τα εθνικά της μέλη μπορούν να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις του ΕΔΔ, κατόπιν προσκλήσεώς του, και τα σημεία επαφής του ΕΔΔ μπορούν να καλούνται στις συνεδριάσεις της Eurojust (παρ. 2γ), ενώ η γραμματεία του ΕΔΔ τοποθετείται εντός της Γραμματείας της Eurojust, και έχει στη διάθεσή της τα μέσα της Μονάδας που της είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του έργου του ΕΔΔ (παρ. 2β).

Το 2003, η εξαιρετική και προνομιούχα σχέση μεταξύ Eurojust και ΕΔΔ ενδυναμώθηκε. Κατά τη διάρκεια του έτους, η γραμματεία του ΕΔΔ εγκαταστάθηκε στο κτίριο της Μονάδας στη Χάγη, και ξεκίνησε τακτικές συναντήσεις με τη διοίκηση και το Συλλογικό Όργανο, ενδυναμώνοντας, έτσι, ακόμη περισσότερο τη σχέση αλληλοσυμπάρστασης των δύο οργανισμών. Τα μέλη του Συλλογικού Οργάνου συνεργάστηκαν με τα σημεία επαφής του ΕΔΔ σε πολλές υποθέσεις. Περίπου 25 διμερείς υποθέσεις παραπέμφθηκαν στο ΕΔΔ από τα εθνικά μέλη της Eurojust, και παρόμοιος αριθμός διαβιβάστηκε από τα σημεία επαφής του ΕΔΔ στη Eurojust.⁵⁷

Η εξαιρετική συνεργασία μεταξύ της Μονάδας και του ΕΔΔ συνεχίστηκε και το 2004. Ο Γραμματέας του ΕΔΔ πραγματοποίησε τακτικές συναντήσεις με τα μέλη του Συλλογικού Οργάνου, ενώ αρκετοί αναπληρωτές και βοηθοί των εθνικών μελών της Μονάδας χρησιμοποιήθηκαν ως σημεία επαφής του ΕΔΔ.⁵⁸

Το 2005 ήταν ο πρώτος χρόνος λειτουργίας της Ομάδας του ΕΔΔ και

⁵⁷ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2003, σσ. 10-11.

⁵⁸ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2004, σ. 13.

των Δικαστών-Συνδέσμων, η οποία ιδρύθηκε από το Συλλογικό Όργανο. Τα μέλη της Ομάδας συμμετείχαν τακτικά στις συναντήσεις του ΕΔΔ, με ιδιαίτερη έμφαση στις δύο ολομέλειες, στο Λουξεμβούργο, τον Ιούνιο, και στο Εδιμβούργο, το Δεκέμβριο του 2005. Οι συναντήσεις αυτές έδωσαν την ευκαιρία στα μέλη της Ομάδας να ενισχύσουν ακόμη περισσότερο τη σχέση της Μονάδας με το ΕΔΔ, και να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο των δραστηριοτήτων τους. Επιπλέον, τον Νοέμβριο του ίδιου έτους, η Ομάδα διοργάνωσε, στις εγκαταστάσεις της Eurojust, μια συνάντηση για όλους τους Δικαστές-Συνδέσμους των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι συμμετέχοντες μοιράστηκαν τις εμπειρίες τους για τη συνεργασία σε διμερές επίπεδο, και για τις δραστηριότητες της Eurojust σε πολυμερές επίπεδο, ιδιαίτερα μετά τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ οι Δικαστές-Σύνδεσμοι είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για το έργο της Μονάδας, να συζητήσουν για τα προβλήματα που σχετίζονται με τις διασυνοριακές ανακρίσεις και διώξεις, και να χαράξουν στρατηγικές για τη βελτίωση της υποστήριξης των εθνικών αρχών στον αγώνα κατά του οργανωμένου εγκλήματος.⁵⁹

Τον Οκτώβριο του 2008, η Μονάδα οργάνωσε μια συνάντηση με εκπροσώπους του ΕΔΔ, με σκοπό την έναρξη ανεπίσημων συζητήσεων για το κοινό μέλλον των δύο οργανισμών (ενόψει των Αποφάσεων του Συμβουλίου για την ενίσχυση της Μονάδας και για το ΕΔΔ), τη θεσμοθέτηση ενός εθνικού συντονιστικού συστήματος της Μονάδας στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και τις κοινές αρμοδιότητες των δύο οργανισμών. Στις 16 Δεκεμβρίου, το Συμβούλιο υιοθέτησε την Απόφαση

⁵⁹ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005, σ. 18.

2008/976/ΔΕΥ για το ΕΔΔ, με την οποία ενισχύθηκε η δομή του και η συμπληρωματικότητά του σε σχέση με τη Eurojust.⁶⁰

⁶⁰ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2008, σ. 41.

7. Συνεργασία της Eurojust με τρίτες χώρες.

Η Απόφαση για τη σύσταση της Eurojust προσφέρει στην Μονάδα την νομική βάση για την οικοδόμηση επίσημων σχέσεων και τη συνεργασία με κράτη εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα πλαίσια της οποίας είναι δυνατή η ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και η αποστολή συνδέσμων ή δικαστικών λειτουργών από τα κράτη αυτά στην Μονάδα.⁶¹

7α. Συνεργασία με κράτη εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκτός Ευρώπης.

Από την έναρξη της λειτουργίας της, η Eurojust κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια προκειμένου να αυξήσει το επίπεδο ενημέρωσης για το έργο και της δυνατότητές της στη διευκόλυνση της συνεργασίας και του συντονισμού, τόσο σε χώρες που δεν ανήκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και σε χώρες εκτός των ορίων της Ευρώπης. Ήδη, τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της, οι Η.Π.Α., ο Καναδάς, η Νορβηγία, η Ελβετία, και το Λιχτενστάιν όρισαν τους συνδέσμους τους (αρκετοί από τους οποίους διατήρησαν τακτικές επαφές με τη Eurojust), προκειμένου να επιλύσουν προβλήματα επί συγκεκριμένων υποθέσεων, και να βοηθήσουν στο συντονισμό των ερευνών και των διώξεων. Αλλά και αρκετές χώρες της Λατινικής Αμερικής, που συμμετείχαν σε μια συνεδρίαση της Eurojust, όρισαν συνδέσμους για την ανάπτυξη επαφών με την Μονάδα.

⁶¹ Βλ. άρθρο 27 της Απόφασης του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ της 28.2.2002 για τη σύσταση της Eurojust : Η Eurojust δύναται να συνάπτει συμφωνίες συνεργασίας, εγκρινόμενες από το Συμβούλιο, με τρίτα κράτη (παρ. 3), και να διαβιβάζει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στις αρχές των κρατών αυτών, μόνο όταν εξασφαλίζεται ανάλογος επαρκής βαθμός προστασίας των δεδομένων.

Το 2003, το Συλλογικό Όργανο διοργάνωσε μια συντονιστική συνεδρίαση για την τρομοκρατία και τη χρηματοδότησή της, στην οποία συμμετείχαν εμπειρογνώμονες από όλα τα κράτη μέλη, αλλά και ειδήμονες από τις αρμόδιες αρχές της Ελβετίας, του Λιχτενστάιν και των Η.Π.Α. Διοργάνωσε, επίσης, μια συνάντηση με θέμα τις ευρωπαϊκές δραστηριότητες γύρω από τη χρηματοδότηση τρομοκρατικών δράσεων στην Μέση Ανατολή, όπου συμμετείχαν Ευρωπαίοι ερευνητές και ένας Ισραηλινός εκπρόσωπος. Τον ίδιο χρόνο, η Μονάδα επιχείρησε να προσεγγίσει τη Ρωσική Ομοσπονδία, καθώς τη θεωρούσε σημαντικό μελλοντικό εταίρο στην καταπολέμηση του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος. Μετά, δε, από σχετικό αίτημα και επίσκεψη αντιπροσωπείας της στις εγκαταστάσεις της Μονάδας, η Ρωσική Ομοσπονδία διόρισε, το Δεκέμβριο του 2003, ένα σημείο επαφής στη Eurojust.⁶²

Η υπογραφή της πρώτης επίσημης συμφωνίας συνεργασίας της Μονάδας με τρίτη χώρα, και συγκεκριμένα με το Βασίλειο της Νορβηγίας, κατά τη διάρκεια του 2004, αποτέλεσε ένα ουσιαστικό βήμα στην προσπάθειά της για διεύρυνση των δραστηριοτήτων της και ανάπτυξη της συνεργασίας της με τρίτες χώρες. Επόμενοι στόχοι της στο πεδίο αυτό ήταν η ανάπτυξη συνεργασίας με κάποιες υπό ένταξη χώρες, όπως η Ρουμανία, καθώς και με τα κράτη των Δυτικών Βαλκανίων (δεδομένου ότι αρκετά από αυτά αποτελούν διαμετακομιστικούς σταθμούς ή κράτη εκκίνησης ομάδων οργανωμένου εγκλήματος, που δραστηριοποιούνται στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων και απαγορευμένων προϊόντων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης), η εδραίωση της συνεργασίας της με τη Ρωσική

⁶² Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2003, σσ. 40-42.

Ομοσπονδία, μέσω του διορισμένου, από το 2003, σημείου επαφής της, αλλά και η ανάπτυξη και εδραίωση μιας συνεργασίας μεταξύ των εισαγγελικών αρχών των Η.Π.Α. και του Δικτύου ανακριτών και εισαγγελέων της Eurojust σε θέματα τρομοκρατίας. Μέχρι τα τέλη του 2004, είχαν διορίσει σημεία επαφής για συνεργασία με την Μονάδα η Αλβανία, η Αργεντινή, η Βουλγαρία, ο Καναδάς, η Κροατία, η Ιαπωνία, το Λιχτενστάιν, η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, η Νορβηγία, το Μαυροβούνιο, η Ρουμανία, η Ρωσική Ομοσπονδία, η Σερβία, η Ελβετία, η Τουρκία, η Ουκρανία και οι Η.Π.Α.⁶³

Με το σκεπτικό ότι το διασυνοριακό έγκλημα δε σταματά ούτε στα εθνικά σύνορα, ούτε και στα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Eurojust συνέχισε, και το 2005, την προσπάθειά της για τη δημιουργία ισχυρών δεσμών με σημαντικές χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκτός Ευρώπης, και για τη διεύρυνση του καταλόγου των ανεπίσημων σημείων επαφής στις χώρες αυτές. Η συμφωνία συνεργασίας με την Νορβηγία υπογράφηκε στις 28 Απριλίου 2005, και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Αυγούστου του ίδιου έτους. Ολοκληρώθηκαν, επίσης οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών συνεργασίας με τη Ρουμανία και την Ιρλανδία, οι οποίες υπογράφηκαν στις 2 Δεκεμβρίου. Επίσημες διαπραγματεύσεις με τις Η.Π.Α. συνεχίστηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, οι διαφορές, όμως, στα νομικά συστήματα, και ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, δημιούργησαν σημαντικά εμπόδια. Επιπλέον, η Μονάδα είχε τις πρώτες επαφές με την κυβέρνηση της Κροατίας, και τακτικές επαφές με την Τουρκία και τη Βουλγαρία. Οι επαφές με τα κράτη

⁶³ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2004, σσ. 50-52.

της Λατινικής Αμερικής, μέσω του οργανισμού IberRed, συνεχίστηκαν και το 2005, ειδικά σε συγκεκριμένες υποθέσεις, στις οποίες είχαν ανάμειξη χώρες της κεντρικής και νότιας Αμερικής. Η IberRed αποδείχθηκε χρήσιμη δίοδος για τις αρμόδιες αρχές των χωρών αυτών, γεγονός που προέτρεψε την Μονάδα να εξετάσει τη δυνατότητα μιας επίσημης συμφωνίας μεταξύ των δύο φορέων. Τέλος, η Ομάδα Δυτικών Βαλκανίων της Eurojust συνέχισε την προσπάθεια ανάπτυξης μιας υψηλής ποιότητας συνεργασίας με τις εθνικές ανακριτικές και διωκτικές αρχές των κρατών αυτής της περιοχής, και συγκεκριμένα με την Κροατία, την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Σερβία-Μαυροβούνιο και την Αλβανία.⁶⁴

Και το 2006, η Eurojust ενέτεινε τις προσπάθειές της για στενότερες σχέσεις με χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, ακόμα και εκτός Ευρώπης. Η πιο σημαντική, ίσως, επιτυχία της, στο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων, ήταν η σύναψη επίσημης συμφωνίας συνεργασίας με τις Η.Π.Α., η οποία υπεγράφη στις 6 Νοεμβρίου, στην Ουάσιγκτον. Οι διαπραγματεύσεις αποδείχτηκαν ιδιαιτέρως ενδιαφέρουσες, παρά τις δυσκολίες που προέκυψαν στον τομέα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Η συμφωνία τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2007, και σχεδόν αμέσως ξεκίνησε να εργάζεται στη Eurojust ένας εισαγγελέας-σύνδεσμος των Η.Π.Α. Θετικά αποτελέσματα είχε και η συμφωνία συνεργασίας με τη Ρουμανία, η οποία διόρισε στην Μονάδα έναν Δικαστή-Σύνδεσμο, με αποτέλεσμα να αυξηθούν αμέσως οι υποθέσεις που προέρχονταν από τη χώρα αυτή. Την ίδια χρονιά ξεκίνησαν και οι

⁶⁴ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005, σσ. 72-74.

διαπραγματεύσεις για μια συμφωνία με τη Ρωσική Ομοσπονδία, οι οποίες δεν κατέληξαν σε συγκεκριμένα αποτελέσματα, λόγω της νομοθεσίας της Ρωσίας στον τομέα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Παρόμοια προβλήματα προέκυψαν και κατά τις διαπραγματεύσεις της Μονάδας με την Ουκρανία. Οι επαφές με τα κράτη της Λατινικής Αμερικής, μέσω της IberRed, έγιναν εντονότερες κατά τη διάρκεια του έτους, και υπήρξαν αρκετές επιχειρησιακές υποθέσεις, για τις οποίες ήταν απαραίτητη η συμμετοχή κάποιων χωρών της κεντρικής και νότιας Αμερικής στις συναντήσεις συντονισμού. Εμπόδιο στην εδραίωση συμφωνίας αποτέλεσε το γεγονός ότι η IberRed δεν είχε νομική υπόσταση, και δεν εκπροσωπούσε κράτη. Τέλος, αυξήθηκε αισθητά το επιχειρησιακό έργο με τα σημεία επαφής της Μονάδας στις χώρες των δυτικών Βαλκανίων, με ορισμένα από αυτά να εμφανίζονται περισσότερο δραστήρια από άλλα. Το 2006, επισκέφτηκαν την Μονάδα εκπρόσωποι της Κροατίας, της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και της Αλβανίας, οι οποίοι εξέφρασαν το ενδιαφέρον τους για μια συμφωνία συνεργασίας.⁶⁵

Το 2007, η Eurojust συνέχισε να αυξάνει τον αριθμό των σημείων επαφής της με κράτη εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, με αποτέλεσμα να μετράει πλέον 31 σημεία επαφής από 23 χώρες εντός και εκτός Ευρώπης. Οι χώρες αυτές ήταν οι : Αλβανία, Αργεντινή, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Καναδάς, Κροατία, Αίγυπτος, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ισλανδία, Ισραήλ, Ιαπωνία, Λιχτενστάιν, Μολδαβία, Μογγολία, Μαυροβούνιο, Νορβηγία, Ρωσική Ομοσπονδία, Σερβία, Σιγκαπούρη,

⁶⁵ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2006, σσ. 52-54.

Ελβετία, Ταϊλάνδη, Τουρκία, Ουκρανία, και Η.Π.Α.

Η Μονάδα υπέγραψε, όπως αναφέραμε πιο πάνω, συμφωνία συνεργασίας με την Νορβηγία, τον Απρίλιο του 2005. Από τότε, η συνεργασία τους έγινε σταδιακά πιο ουσιαστική, ενώ το 2007 η Νορβηγία υπέβαλε 27 νέες υποθέσεις στο Συλλογικό Όργανο. Το Δεκέμβριο του 2005, η Μονάδα υπέγραψε συμφωνία συνεργασίας και με τη Δημοκρατία της Ισλανδίας, έπρεπε, όμως, να περάσουν δύο χρόνια, προκειμένου να ασχοληθεί για πρώτη φορά με υποθέσεις που αφορούσαν στη χώρα αυτή. Ιδιαίτερα σημαντική για τη Eurojust ήταν και η ενίσχυση της συνεργασίας της με τις Η.Π.Α. Το 2007, οι Η.Π.Α. ενεπλάκησαν σε 30 υποθέσεις της Μονάδας, αριθμός που δηλώνει σημαντική αύξηση σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, κατά τη διάρκεια του οποίου το Συλλογικό Όργανο είχε καταγράψει μόνο 6 υποθέσεις. Τον Μάιο του ίδιου έτους, ξεκίνησαν και οι επίσημες διαπραγματεύσεις με την Κροατία, οι οποίες κατέληξαν σε επίσημη συμφωνία. Η συμφωνία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων τον Νοέμβριο του 2007, αλλά δεν τέθηκε αμέσως σε ισχύ. Διαπραγματεύσεις συνεχίστηκαν και με την Ελβετία, τη Ρωσική Ομοσπονδία και την Ουκρανία, χωρίς, όμως, επιτυχή κατάληξη. Τέλος, η Eurojust συνέχισε, και το 2007, την προσπάθεια ανάπτυξης των δεσμών της με χώρες των δυτικών Βαλκανίων, ενώ συνεισέφερε σε περιφερειακά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορούσαν στην περιοχή αυτή.⁶⁶

Το 2008, η Μονάδα δεν αύξησε τα σημεία επαφής της σε τρίτες χώρες, συνεργάστηκε, όμως, σε τακτική βάση, με αυτά, για υποθέσεις που

⁶⁶ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2007, σσ. 52-54.

αφορούσαν στις χώρες προέλευσής τους. Ο Νορβηγός εισαγγελέας-σύνδεσμος ενέγραψε συνολικά 30 υποθέσεις, από τις οποίες οι 29 ήταν επιχειρησιακές, και οργάνωσε 5 συντονιστικές συναντήσεις, ενώ η Ισλανδία συμμετείχε σε 2 υποθέσεις της Μονάδας. Από τον Νοέμβριο του 2006, μήνα κατά τον οποίο η Eurojust υπέγραψε συμφωνία συνεργασίας με τις Η.Π.Α., η συνεργασία αυτή βελτιώθηκε σημαντικά. Το 2008, οι Η.Π.Α. ενεπλάκησαν σε 27 υποθέσεις της Μονάδας, και παρακολούθησαν 11 συντονιστικές συναντήσεις. Τον Νοέμβριο του 2008 υπεγράφη και η συμφωνία συνεργασίας με την Ελβετία, η οποία παρείχε τη δυνατότητα απόσπασης ενός Ελβετού εισαγγελέα-συνδέσμου στην Μονάδα. Η συμφωνία αυτή δεν έχει τεθεί ακόμα σε ισχύ, και γι' αυτό η συνεργασία με τη χώρα αυτή συνεχίζεται μέσω των σημείων επαφής. Κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, η Ελβετία ενεπλάκη σε 26 υποθέσεις και συμμετείχε σε 10 συντονιστικές συναντήσεις. Ως υποψήφια προς ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρα, η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας ήταν στην λίστα προτεραιοτήτων της Μονάδας για συμφωνία μέσα στο 2008. Οι διαπραγματεύσεις είχαν ήδη ξεκινήσει από τα προηγούμενα έτη, και ολοκληρώθηκαν με την υπογραφή της συμφωνίας τον Νοέμβριο του 2008. Τον ίδιο μήνα, η Eurojust πραγματοποίησε μια τακτική συνάντηση με τις χώρες της Μεσογείου-MEDA (Αλγερία, Αίγυπτος, Ισραήλ, Ιορδανία, Λίβανος, Μαρόκο, Παλαιστίνη, Συρία και Τυνησία), για τη βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας και την ενθάρρυνση των χωρών αυτών να ορίσουν σημεία επαφής για την Μονάδα.⁶⁷

⁶⁷ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2008, σσ. 44-47.

7β. Συνεργασία με τα υπό ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση κράτη.

Εκτός από τις χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανάμεσα στις προτεραιότητες της Μονάδας ήταν, επίσης, η ενίσχυση της συνεργασίας της με τις υποψήφιες για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρες. Το 2002, αρκετά εθνικά μέλη της Eurojust συνεργάστηκαν με τις υποψήφιες για ένταξη χώρες (οι σύνδεσμοι των οποίων παρείχαν πολύτιμη βοήθεια), ενώ οι διμερείς επαφές για συγκεκριμένες υποθέσεις αύξησαν τις προσδοκίες και συνέβαλαν στο να καλλιεργηθεί, από την αρχή, ένα καλό κλίμα συνεργασίας, να δημιουργηθεί αμοιβαία εμπιστοσύνη και να ενισχυθούν οι σχέσεις με τις χώρες αυτές.⁶⁸

Κατά τη διάρκεια του 2003, η Eurojust συνέχισε να εργάζεται σκληρά, προκειμένου να διασφαλίσει την ομαλή προσαρμογή της στην, προγραμματισμένη για τον Μάιο του 2004, διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για το σκοπό αυτό, εισήχθη στην Μονάδα ένα σύστημα σύνδεσης των υποψηφίων προς ένταξη κρατών με τα εθνικά της μέλη, το οποίο βασιζόταν σε ιστορικές, γεωγραφικές και πολιτιστικές σχέσεις, και διευκόλυνε το Συλλογικό Όργανο να υποδεχτεί καλύτερα τους νέους εταίρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, τον Μάιο του 2003, το Συλλογικό Όργανο συναντήθηκε με τα σημεία επαφής των υποψηφίων προς ένταξη κρατών στις εγκαταστάσεις του στη Χάγη. Η συνάντηση αυτή ενδυνάμωσε τις ήδη στενές σχέσεις που είχε αναπτύξει από το προηγούμενο έτος η Μονάδα, και αποτέλεσε μια καλή ευκαιρία για το Συλλογικό Όργανο και τα σημεία επαφής να εκτιμήσουν καλύτερα, αφενός, την αφομοίωση του κερκτημένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα

⁶⁸ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2002, σσ. 31-32.

Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, και αφετέρου, τα πρακτικά προβλήματα που θα ανέκυπταν στο μέλλον στα πλαίσια της συνεργασίας αυτής. Επιπλέον, το Δεκέμβριο του ίδιου έτους, ο Πρόεδρος της Eurojust απευθύνθηκε εγγράφως σε όλους τους Υπουργούς Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων των υπό ένταξη κρατών, προσκαλώντας τους να διορίσουν άμεσα τα εθνικά τους μέλη στην Μονάδα.

8. Ο ρόλος της Eurojust στην εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Εντάλματος

Σύλληψης (ΕΕΣ).

Ύστερα από τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 στις Η.Π.Α., η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διέκρινε την άμεση ανάγκη να προχωρήσει σε αλλαγή του παραδοσιακού, δυσκίνητου συστήματος έκδοσης και στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης (ΕΕΣ). Το Συμβούλιο κατέληξε σε πολιτική συμφωνία, μετά την πρόταση της Επιτροπής, στις 14 Δεκεμβρίου 2001, και τελικά η Απόφαση-Πλαίσιο⁶⁹ εγκρίθηκε στις 13 Ιουνίου 2002. Βασικός στόχος της Απόφασης αυτής ήταν η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δικαστικής συνεργασίας, καθώς και η επίσπευση των διαδικασιών έκδοσης.

Η Απόφαση-Πλαίσιο για το ΕΕΣ προσδίδει στη Eurojust δύο ειδικούς επιχειρησιακούς ρόλους για την επίλυση ζητημάτων που αφορούν στην πρακτική εφαρμογή της νέας διαδικασίας. Συγκεκριμένα, δυνάμει του άρθρου 16 παρ. 2 της Απόφασης-Πλαίσιο, η Eurojust οφείλει να γνωμοδοτεί (όταν αυτό της ζητείται) σε υποθέσεις πολλαπλών αιτημάτων για το ίδιο πρόσωπο . Από πολλές απόψεις, η ευθύνη αυτή της Μονάδας

⁶⁹ Βλ. Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, *Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση-Η Μονάδα Eurojust*, Αντ. Ν. Σακούλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2003, σσ. 48-50 : Σύμφωνα με την Απόφαση αυτή, σκοπός του ΕΕΣ είναι η επιβαλλόμενη μεταφορά ενός ατόμου από ένα κράτος μέλος σε ένα άλλο. Η διαδικασία εκτέλεσης του ΕΕΣ, που αντικαθιστά την παραδοσιακή διαδικασία έκδοσης, είναι αμιγώς δικαστική, και έτσι δεν απαιτείται πια πολιτική απόφαση για την παράδοση ενός ατόμου. Ο μηχανισμός βασίζεται στην αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων και λειτουργεί αυτόματα, πράγμα που σημαίνει ότι η απόφαση ή η κρίση της δικαστικής αρχής θα αναγνωρίζεται και θα εκτελείται δίχως περαιτέρω αξίωση σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το ΕΕΣ δεν περιορίζεται σε ορισμένα αδικήματα. Το άρθρο 2 της Απόφασης περιέχει κατάλογο με 32 είδη εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένων της τρομοκρατίας, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, της διαφθοράς κ.α., για τα οποία τα κράτη μέλη δεν απαιτούν πλέον διπλή ποινική ευθύνη.

αποτελεί φυσική επέκταση του ρόλου της στη διευκόλυνση της δικαστικής συνεργασίας. Είναι ένα καθήκον παράλληλο με την αρμοδιότητά της να υποβάλει αίτημα προς ένα κράτος μέλος, προκειμένου αυτό να παραιτηθεί από οποιαδήποτε δράση προς όφελος ενός άλλου κράτους, που βρίσκεται σε πλεονεκτικότερη θέση ως προς την ανάκριση ή τη δίωξη. Άλλωστε, τέτοιες περιπτώσεις ανταγωνιστικών προτεραιοτήτων και συντρέχουσας δικαιοδοσίας χρήζουν συντονισμού (ούτως ώστε να εξασφαλιστεί ότι ένα άτομο δεν θα διώκεται για τις ίδιες πράξεις σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη), και έτσι εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της Μονάδας. Επιπλέον, στο άρθρο 17 παρ. 7 της Απόφασης-Πλαίσιο αναφέρεται ότι, όταν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να τηρήσει τα αυστηρά χρονικά όρια έκδοσης ενός εντάλματος σύλληψης, θα πρέπει να ενημερώνει την Eurojust, αιτιολογώντας την καθυστέρηση.

Η Eurojust μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην εκτέλεση του ΕΕΣ με τη συμβουλευτική της ικανότητα. Μπορεί να ενθαρρύνει τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να κάνουν αυτό το σημαντικό βήμα, όταν οι ίδιες αισθάνονται απρόθυμες ή αβέβαιες στο νέο αυτό πεδίο. Μπορεί να δρα ως μεσολαβητής, για να διευκολύνει την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των αρχών, να συμβάλει στην αμοιβαία αναγνώριση αποφάσεων, και τελικά στην καλύτερη συνεργασία μεταξύ των αρχών των κρατών μελών.⁷⁰

Το 2002, πρώτο έτος λειτουργίας της Eurojust, αλλά και εφαρμογής του ΕΕΣ, η Μονάδα διοργάνωσε παρουσιάσεις, όπου τα εθνικά της μέλη παρείχαν οδηγίες για τον τρόπο λειτουργίας και χρησιμοποίησης του νέου

⁷⁰ Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, *Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση-Η Μονάδα Eurojust*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2003, σ. 52.

αυτού μέσου, αλλά και για τις πιθανές λύσεις που μπορεί να προσφέρει η Μονάδα, σε περίπτωση εκτέλεσης ταυτόχρονων ενταλμάτων από τα κράτη μέλη.⁷¹

Κατά τη διάρκεια του 2004, 24 από τα 25 κράτη μέλη (η Ιταλία αποτέλεσε την μοναδική εξαίρεση) ενσωμάτωσαν την Απόφαση-Πλαίσιο για το ΕΕΣ στο εθνικό τους δίκαιο. Τον Οκτώβριο του ίδιου έτους, η Eurojust πραγματοποίησε μια στρατηγική συνάντηση για την εφαρμογή του ΕΕΣ. Βασικοί στόχοι της συνάντησης ήταν ο προσδιορισμός των νομικών και πρακτικών εμποδίων στην εφαρμογή της Απόφασης-Πλαίσιο για το ΕΕΣ, και ο καθορισμός των κριτηρίων, σε περιπτώσεις περισσότερων ΕΕΣ για το ίδιο πρόσωπο.⁷² Μάλιστα, κατά τη διάρκεια του έτους, ζητήθηκε για πρώτη φορά η συνδρομή της Μονάδας στην επίλυση ενός ζητήματος συντρέχουσας δικαιοδοσίας σε μια υπόθεση απάτης, όπου είχαν εκδοθεί εντάλματα σύλληψης από τις γερμανικές και τις βελγικές αρχές για τον ίδιο ύποπτο.⁷³

Το 2005 αναφέρθηκαν στη Eurojust 53 υποθέσεις υπέρβασης του εύλογου χρόνου εκτέλεσης του ΕΕΣ, αριθμός εξαιρετικά μικρός, συγκριτικά με το συνολικό αριθμό ΕΕΣ που εκδόθηκαν το έτος αυτό (πάνω από 2.500). Η Μονάδα αντιμετώπισε πολλές δυσκολίες στην λήψη των σχετικών πληροφοριών, γεγονός που οφείλεται σε δύο κυρίως λόγους : πρώτον, οι εθνικές αρχές των κρατών μελών φάνηκαν απρόθυμες να αιτιολογήσουν στην Μονάδα τους λόγους καθυστέρησης έκδοσης ενός ΕΕΣ, και δεύτερον, η Eurojust δεν είχε καμία δικαιοδοσία στη συλλογή

⁷¹ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2002, σ. 26.

⁷² Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2004, σ. 80.

⁷³ Βλ. Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2004, παρουσίαση υποθέσεων, σ. 38.

δεδομένων για τον αριθμό των ΕΕΣ που εκδόθηκαν.⁷⁴

Τα χρόνια που ακολούθησαν, η Eurojust ενέτεινε τις προσπάθειές της για καλύτερη εφαρμογή του ΕΕΣ στα κράτη μέλη. Κατά τη διάρκεια του 2008, εγγράφηκαν στο αρχείο της 237 υποθέσεις για τη διευκόλυνση εκτέλεσης του ΕΕΣ, αρμοδιότητα που προβλέπεται στο άρθρο 3 της Απόφασης για τη σύστασή της. Ορισμένες από αυτές τις υποθέσεις απαιτούσαν συντονισμό στην εκτέλεση των ΕΕΣ, ιδίως όταν υπήρχε σύγκρουση με τα εθνικά εντάλματα σύλληψης για κάποιες κατηγορίες εγκλημάτων, ενώ άλλες, απαιτούσαν διασφάλιση της κατάλληλης χρήσης των προαιρετικών περιθωρίων για μη εκτέλεση των ΕΕΣ, ιδίως σε υποθέσεις παράλληλων ερευνών και διώξεων για το ίδιο αδίκημα. Επιπλέον, η Μονάδα ασχολήθηκε με 4 υποθέσεις ΕΕΣ που συγκρούονταν μεταξύ τους (3 υποθέσεις εγγράφηκαν από το Βέλγιο και 1 από την Τσεχία), καθώς και με 28 υποθέσεις υπέρβασης των χρονικών ορίων. Ο βασικός λόγος, για τον οποίο τα κράτη μέλη δεν κατόρθωσαν να εκτελέσουν τα ΕΕΣ εντός των χρονικών ορίων που ορίζει το άρθρο 17 της Απόφασης-Πλαίσιο για το ΕΕΣ, ήταν το γεγονός ότι ζητήθηκαν από την εκάστοτε εκδίδουσα αρχή πρόσθετες πληροφορίες, και η διαδικασία αυτή (λήψη του αιτήματος, εξαγωγή των πληροφοριών από τα αρχεία και μεταφράσεις) καθυστέρησε ακόμη περισσότερο τις διαδικασίες έκδοσης.⁷⁵

⁷⁴ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005, σσ.33-34.

⁷⁵ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2008, σσ. 20, 22.

9. Η συμβολή της Eurojust στη σύσταση Κοινών Ομάδων Έρευνας (ΚΟΕ).

Η συντονιστική δράση του Συλλογικού Οργάνου της Eurojust, όπως αναλύθηκε παραπάνω, είναι στενά συνδεδεμένη με μια σχετικά καινούρια πραγματικότητα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας στα ποινικά ζητήματα, τις Κοινές Ομάδες Έρευνας (ΚΟΕ).

Με την Απόφαση-Πλαίσιο⁷⁶ του Συμβουλίου 2002/465/ΔΕΥ της 13-6-2002 προβλέπεται η σύσταση, με αμοιβαία συμφωνία των αρμοδίων αρχών δύο ή περισσότερων κρατών, κοινής ομάδας έρευνας, για τη διενέργεια ποινικής έρευνας, με ορισμένο σκοπό και διάρκεια, ιδίως σε περιπτώσεις που απαιτείται συντονισμένη και εναρμονισμένη δράση σε περισσότερα κράτη μέλη, ή πρόκειται για υποθέσεις με υψηλό βαθμό δυσκολίας. Οι έρευνες διέπονται από το δίκαιο του κράτους μέλους της διενέργειάς τους, μπορούν να παρίστανται, δε, σε αυτές και μέλη της κοινής ομάδας προερχόμενα από άλλα κράτη μέλη, ή και άλλα πρόσωπα, κατόπιν συμφωνίας.⁷⁷

Τα πλεονεκτήματα των ΚΟΕ είναι ευρέως γνωστά. Παρέχουν μια βάση για τη συνεργασία των ανακριτικών και εισαγγελικών αρχών των κρατών

⁷⁶ Βλ. Γ. Νικολόπουλος, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής. Το «πρόγραμμα της Χάγης» και η εφαρμογή του*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σσ. 209-210 : Σύμφωνα με το σκεπτικό της Απόφασης-Πλαίσιο του Συμβουλίου 2002/465/ΔΕΥ της 13^{ης} Ιουνίου 2002, «για την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της διεθνούς εγκληματικότητας και για να καταπολεμηθούν τα εγκλήματα που διαπράττονται από τρομοκράτες, ενδείκνυται να θεσπιστεί στο επίπεδο της Ένωσης μια ειδική δεσμευτική πράξη για τις ΚΟΕ, η οποία θα ισχύει για τις κοινές διερευνήσεις περιπτώσεων λαθρεμπορίας ναρκωτικών, εμπορίας ανθρώπων, καθώς και τρομοκρατίας».

⁷⁷ Α. Καμπανάρη, Δ. Ζημιανίτης, *Δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κεκτημένο-Προβλήματα-Προοπτικές*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2006, σ. 97.

μελών, και επιτρέπουν τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων εντός νομικών πλαισίων. Εντούτοις, υπάρχουν αρκετοί παράγοντες που εμποδίζουν τη δημιουργία μιας ΚΟΕ, και οι οποίοι σχετίζονται, συνήθως, με την απουσία σχετικής νομοθεσίας στα κράτη που επιθυμούν τη σύστασή της. Για να μπορέσει να γίνει το εργαλείο αυτό πλήρως λειτουργικό στα χέρια των διωκτικών αρχών και των εφαρμοστών του δικαίου, θα πρέπει τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν το κατάλληλο νομικό περιβάλλον (ο παράγοντας-κλειδί για τη σύσταση μιας ΚΟΕ είναι η θέσπιση από τα κράτη μέλη νομοθετικών μέτρων για την εξασφάλιση της νομικής βάσης που θα επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές να συστήσουν ΚΟΕ), και να το προσαρμόσουν στις ιδιαιτερότητές τους. Υπάρχουν, ωστόσο, και άλλες δυσκολίες, που αφορούν στην περιπλοκότητα της συμφωνίας που θα πρέπει να οριστικοποιηθεί, στην έλλειψη αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των διωκτικών και δικαστικών αρχών στα κράτη μέλη, καθώς και στο κόστος σύστασης μιας τέτοιας ομάδας.

Η Απόφαση για τη σύσταση της Eurojust εξουσιοδοτεί, είτε τα εθνικά μέλη, είτε το Συλλογικό Όργανο, να ζητήσουν από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών τη σύσταση ΚΟΕ.⁷⁸ Από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της,

⁷⁸ Βλ. Λ. Πατσαβέλλας, *Κοινές Ομάδες Έρευνας : Ένα νέο, νομικό και επιχειρησιακό εργαλείο για την αντιμετώπιση του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, ΠοινΔικ 7/2008, σσ. 920-921 : Στο άρθρο 6 εδ. α' στοιχ. in της Απόφασης για την ίδρυση της Eurojust, προβλέπεται ότι η μονάδα δύναται, όταν ενεργεί μέσω των οικείων εθνικών μελών της, να καλεί τις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών να εξετάζουν το ενδεχόμενο να συστήσουν ΚΟΕ, ενώ στο άρθρο 7 εδ. α' στοιχ. in αναφέρεται ότι η μονάδα, όταν ενεργεί ως συλλογικό όργανο σε σχέση με συγκεκριμένες μορφές εγκληματικότητας και αξιόποινες πράξεις, μπορεί να ζητεί αιτιολογημένα από τις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών να συστήσουν ΚΟΕ. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι τίποτα δεν εμποδίζει κάθε κράτος μέλος να ορίσει το εθνικό του μέλος στην Eurojust ως αρμόδιο να συμμετάσχει σε ΚΟΕ και ως δικαστική αρχή που ενεργεί με βάση το εθνικό εσωτερικό δίκαιο. Στην περίπτωση αυτή, το εθνικό μέλος δεν θα εκπροσωπεί την Eurojust στην ΚΟΕ, αλλά το κράτος μέλος από το οποίο προέρχεται. Η συμμετοχή στις ΚΟΕ προβλέπεται και στο Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ της μονάδας και της Olaf, που υπεγράφη στις 14-4-2003 στις Βρυξέλλες, και στο Πρόγραμμα της Χάγης, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 4-5-2004, όπου αναφέρεται ότι η Europol και η Η υποσημείωση συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα.

τα εθνικά μέλη της Eurojust συμμετείχαν σε σεμινάρια και επιμορφωτικά τμήματα στα κράτη μέλη, προκειμένου να βοηθήσουν τις αρμόδιες αρχές να κατανοήσουν και να χρησιμοποιήσουν τις ΚΟΕ ως μέσο για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Και, παρά το γεγονός ότι σε αρκετά κράτη μέλη οι αρμόδιες αρχές προέβησαν σε διαπραγματεύσεις για τη σύσταση ΚΟΕ (σε μια υπόθεση εμπορίας ανθρώπων, όπου εμπλέκονταν πολλά κράτη μέλη και ένα μη κράτος μέλος), και σε κάποια εθνικά μέλη διαβιβάστηκαν οι θέσεις των κρατών τους σχετικά με την πιθανότητα δημιουργίας μιας ΚΟΕ, μέχρι το τέλος του 2003 δεν είχε δημιουργηθεί επισήμως καμία ΚΟΕ.⁷⁹

Είναι χαρακτηριστικό ότι, ενώ η Απόφαση-Πλαίσιο για την ανάπτυξη της ικανότητας των αρμοδίων αρχών να συστήσουν μια ΚΟΕ συμφωνήθηκε το 2002, η πρώτη ΚΟΕ συστάθηκε μόλις τον Νοέμβριο του 2004, όταν το Ηνωμένο Βασίλειο και οι Κάτω Χώρες δημιούργησαν μια ομάδα για την αντιμετώπιση ενός δικτύου διακίνησης ναρκωτικών.⁸⁰

Η πρακτική εμπειρία και η συνειδητοποίηση της σπουδαιότητας των ΚΟΕ αυξήθηκαν σταθερά τα χρόνια που ακολούθησαν, χωρίς όμως θεαματικά αποτελέσματα. Μια σφυγμομέτρηση, που έγινε το 2007 σε όλα τα κράτη μέλη, έδειξε ότι ένας μικρός μόνο αριθμός είχε προτείνει τη σύσταση μιας ΚΟΕ, ενώ από τα εθνικά μέλη μόνο ένα μικρό ποσοστό είχε προχωρήσει σε μια ανεπίσημη πρόταση. Ο κύριος λόγος της απροθυμίας αυτής ήταν το γεγονός ότι οι ΚΟΕ δεν θεωρούνταν απαραίτητες, καθώς υπήρχαν άλλες μορφές συνεργασίας, που, σύμφωνα με την εκτίμηση των

Eurojust θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη χρήση των ΚΟΕ και τη συμμετοχή τους σε αυτές.

⁷⁹ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2003, σ. 14.

⁸⁰ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2004, σ. 16.

κρατών μελών, ήταν πιο αποτελεσματικές.⁸¹ Μέχρι το 2007, στο Σύστημα Διαχείρισης Υποθέσεων της Eurojust είχαν καταγραφεί 12 υποθέσεις, για τις οποίες τα εθνικά μέλη σκέφτηκαν τη σύσταση μιας ΚΟΕ. Από τις υποθέσεις αυτές, οι 2 καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια του 2006, και οι υπόλοιπες 10 κατά τη διάρκεια του 2007. Οι μορφές εγκλημάτων που απαιτούσαν τη σύσταση μιας ΚΟΕ ήταν η διακίνηση ναρκωτικών, η απάτη, το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, η τρομοκρατία, η εμπορία ανθρώπων, η παραχάραξη και οι οργανωμένες ληστείες.⁸²

Το 2008, η Eurojust έλαβε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα επιχορήγηση για τη συγχρηματοδότηση των ΚΟΕ, στα πλαίσια του προγράμματος της Επιτροπής «Πρόληψη και καταπολέμηση του εγκλήματος». Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, τα εθνικά μέλη της Μονάδας ζήτησαν από τις εθνικές τους αρχές να εξετάσουν το ενδεχόμενο σύστασης ΚΟΕ σε 21 υποθέσεις.⁸³

Το νέο νομικό εργαλείο των ΚΟΕ εισάγει στο νομικό μας πολιτισμό μια πρωτοτυπία, την οποία δεν είχαμε συνηθίσει μέχρι τώρα στην κλασσική δικαστική συνδρομή : Με τη συμμετοχή αντιπροσώπων, προερχομένων τόσο από τις διωκτικές, όσο και από τις δικαστικές αρχές, περισσότερων κρατών, αποτελεί ένα *sui generis* τύπο διεθνούς συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, με την οποία απομακρυνόμαστε από την καθαρά δικαστική διάσταση της συνδρομής, όπως την ξέραμε έως τώρα. Η λειτουργία των ΚΟΕ, που αποτελούν ένα σημαντικό νομικό εργαλείο στρατηγικής στην αντιμετώπιση του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος, δημιουργεί

⁸¹ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2007, σ. 59.

⁸² Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2007, σ. 25.

⁸³ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2008, σ. 22.

πολλά ζητήματα που αφορούν, σε τελική ανάλυση, στην ανάπτυξη ενός κοινού διαδικαστικού παρονομαστή συνεργασίας, στη βάση των κοινά αποδεκτών δικαιοϊκών αρχών για τις ανάγκες και τους σκοπούς της ανακριτικής έρευνας.⁸⁴

⁸⁴ Λ. Πατσαβέλλας, *Κοινές Ομάδες Έρευνας : Ένα νέο, νομικό και επιχειρησιακό εργαλείο για την αντιμετώπιση του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Ποιν Δικ 7/2008, σ. 924.

10. Προβλήματα και αδυναμίες που εντοπίζει η Eurojust κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της.

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, αποτέλεσμα της δημιουργίας της Eurojust, στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, της διεθνοποίησης της εγκληματικότητας και της νέας αντεγκληματικής στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήταν η αποδυνάμωση της κρατικής κυριαρχίας και της ποινικής εξουσίας των κρατών, η κάμψη της αποκλειστικής αρμοδιότητάς τους στο πεδίο της αντεγκληματικής πολιτικής, και η εκχώρηση εθνικών, παραδοσιακά, εξουσιών σε έναν υπερκρατικό, ευρωπαϊκό οργανισμό. Η εκχώρηση, βέβαια, αυτή δεν θα μπορούσε να γίνει χωρίς καθυστερήσεις και προβλήματα, που προκύπτουν από τη διστακτικότητα και τη δυσπιστία των κρατών απέναντι σε αυτή τη νέα πραγματικότητα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας.

Αποτελεί συνήθη πρακτική των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μην ανταποκρίνονται πάντα, ή εγκαίρως, στην υποχρέωση για ορθή μεταφορά, στην εθνική τους νομοθεσία, των υιοθετούμενων από το Συμβούλιο νομικών πράξεων, και να εμφανίζονται απρόθυμα να αναλάβουν υποχρεώσεις τους συναρτώμενες με την εξασφάλιση της επιχειρησιακής και λειτουργικής ικανότητας σε φορείς και όργανα συσταθέντα στους κόλπους της Ένωσης. Επιπλέον, η απουσία συστήματος ελέγχου και κυρώσεων για μη σεβασμό, εκ μέρους των κρατών μελών, των υποχρεώσεων που τους ανατίθενται από τις Συνθήκες, αλλά και οι χρονοβόρες διαδικασίες κατά την τροποποίηση των εθνικών νομοθεσιών, που συχνά απαιτούνται προκειμένου να ενσωματωθούν οι

πράξεις σύστασης των ευρωπαϊκών οργάνων στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών, δυσχεραίνουν την κατάσταση.⁸⁵

Η περίπτωση της Eurojust δεν θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση, καθώς αρκετά από τα κράτη μέλη καθυστέρησαν να ενσωματώσουν και να εφαρμόσουν την Απόφαση για τη σύστασή της (η οποία έπρεπε να υιοθετηθεί έως την 6^η Σεπτεμβρίου 2003). Η καθυστέρηση αυτή ψήφισης των κατάλληλων νομοθετικών μέτρων συνεπάγεται, πρώτον, ότι οι αρμόδιες αρχές δεν έχουν την επίσημη νομική βάση για να παραπέμπουν τις υποθέσεις τους στο αντίστοιχο εθνικό μέλος της Μονάδας και να ζητήσουν τη συνδρομή της, και δεύτερον, ότι αυτό το εθνικό μέλος δεν έχει τη δυνατότητα να δράσει με τον τρόπο που προβλέπεται στην Απόφαση. Παρ' όλα αυτά, οι ανακριτικές και διωκτικές αρχές των περισσότερων χωρών στερούνται της επιβαλλόμενης, από τον νόμο, υποχρέωσης να παραπέμπουν σοβαρές υποθέσεις διασυνοριακού εγκλήματος στην Μονάδα, ή ακόμα και να ενημερώνουν τα εθνικά τους μέλη για τέτοιες υποθέσεις.

Η Eurojust έρχεται, συχνά, αντιμέτωπη και με προβλήματα που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες και τις εξουσίες των εθνικών της μελών. Οι αρμοδιότητες κάθε εθνικού μέλους πρέπει να στηρίζονται σε απόλυτα σαφείς και διαφανείς διατάξεις, ρητά ενσωματωμένες στο εθνικό δίκαιο του κράτους από το οποίο προέρχονται. Για ορισμένα εθνικά μέλη, όμως, δεν υπάρχουν ακόμα αυτές οι προϋποθέσεις, με αποτέλεσμα η δράση τους, εντός του κράτους τους, να είναι περιορισμένη. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που ορισμένα εθνικά μέλη δέχτηκαν ελάχιστες υποθέσεις από

⁸⁵ Α. Καμπανάρη, Δ. Ζημιανίτης, *Δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2006, σ. 99.

τις αρμόδιες εθνικές αρχές τους, και αυτό οφείλεται, κυρίως, στην έλλειψη σχετικής νομοθεσίας. Το γεγονός αυτό περιορίζει την ικανότητα των εθνικών μελών να είναι αποτελεσματικά και να αποδίδουν το μέγιστο των δυνατοτήτων τους, και αυτό, εν συνεχεία, περιορίζει τη δραστηριότητα ολόκληρης της Μονάδας.

Είναι, επομένως, απαραίτητο να δοθεί προτεραιότητα στο αναγκαίο νομοθετικό πλαίσιο, που θα παρέχει στα εθνικά μέλη της Μονάδας την απαραίτητη εξουσιοδότηση δράσεως, σύμφωνα με την Απόφαση, καθώς μόνο έτσι θα μπορέσει το Συλλογικό Όργανο να επιτύχει την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα που προσδοκούσαν οι Υπουργοί Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, όταν συνέλαβαν την ιδέα της Μονάδας στη Διάσκεψη κορυφής του Τάμπερε το 1999.

Επιπλέον, οι αρμοδιότητες, που εκχωρούν τα κράτη μέλη στα εθνικά τους μέλη στην Μονάδα, διαφέρουν ουσιωδώς, καθώς δεν υπάρχει καμία συμφωνία που να προβλέπει και να καθορίζει το εύρος και την έκταση των αρμοδιοτήτων αυτών. Η άμεση επαφή ενός εθνικού μέλους με τις αρμόδιες αρχές του κράτους προέλευσής του, καθώς και η λειτουργική σύνδεσή του με το εισαγγελικό σύστημα αυτού, είναι στοιχεία απαραίτητα για την ταχεία και αποτελεσματική δράση τόσο του ίδιου, όσο και της Eurojust. Είναι, επίσης, σημαντικό για τα εθνικά μέλη να έχουν πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται για την άσκηση των καθηκόντων τους. Πολλά εθνικά μέλη δεν έχουν άμεσο έλεγχο των ανακρίσεων και των διώξεων. Συχνά, δεν έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν το στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης, προανάκρισης ή ανάκρισης, κι έτσι δεν μπορούν να παρέμβουν ή να προωθήσουν μια διασυννοριακή προσέγγιση,

όταν λαμβάνονται αποφάσεις σε αυτό το στάδιο. Σε αρκετές περιπτώσεις, τα εθνικά μέλη μπορούν μόνο να μεταβιβάσουν αιτήματα, αλλά δεν έχουν την εξουσία να λαμβάνουν αποφάσεις για αυτά. Κατά συνέπεια, οι δυνατότητές τους στο χειρισμό υποθέσεων εξαρτώνται από την προθυμία και την καλή θέληση των εθνικών τους αρχών.⁸⁶ Είναι, λοιπόν, σαφές ότι η συνολική δύναμη της Μονάδας είναι στενά συνδεδεμένη με τις εξουσίες των εθνικών μελών που τους παρέχονται από τις χώρες τους.⁸⁷

Ένα ακόμη εμπόδιο, που δεν επιτρέπει στην Μονάδα να λειτουργήσει όπως θα επιθυμούσε, συνίσταται στο γεγονός ότι πολλά κράτη μέλη δεν έχουν ακόμα εφαρμόσει τη Σύμβαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 29^{ης} Μαΐου 2000, για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ούτε και το Πρωτόκολλο της 16^{ης} Οκτωβρίου 2001, για την αμοιβαία συνεργασία για τραπεζικές πληροφορίες. Η καθυστέρηση αυτή είναι απογοητευτική και υπονομεύει, σε μεγάλο βαθμό, την αποτελεσματική αμοιβαία δικαστική συνδρομή και τη διεθνή συνεργασία εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση των σοβαρών μορφών διασυνοριακού εγκλήματος.

Η Eurojust έρχεται, συχνά, αντιμέτωπη και με την απροθυμία των εθνικών αρχών να απευθυνθούν σε αυτή. Η απροθυμία αυτή έγκειται στο γεγονός ότι οι εθνικές αρχές δεν έχουν ακόμα αντιληφθεί πως όλες σχεδόν οι υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα.

⁸⁶ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005, σ. 112.

⁸⁷ Βλ. ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005, σ. 26 : Το 2005 πολλά εθνικά μέλη επεσήμαναν τις εξουσίες που πιστεύουν ότι πρέπει να τους παρασχεθούν. Οι κυριότερες από αυτές τις εξουσίες είναι οι εξής : 1) έκδοσης αιτημάτων αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, 2) εκτέλεσης αιτημάτων αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, 3) λήψης αποφάσεων και δυνατότητα ερευνών και διώξεων (και όχι μόνο συστάσεων), για ενέργειες αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, 4) λήψης αποφάσεων και έγκρισης ελεγχόμενων παραδόσεων σε επείγουσες περιπτώσεις, και λήψης αποφάσεων για άλλα θέματα ερευνών (π.χ. άρση του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών και μυστικές επιχειρήσεις), σε επείγουσες περιπτώσεις.

Συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν το διασυνοριακό έγκλημα σαν εθνικό εγκληματικό φαινόμενο, και έτσι δεν πιστεύουν ότι χρειάζεται να εμπλέξουν την Μονάδα.⁸⁸ Αντιθέτως, προτιμούν να χρησιμοποιούν τους παλιούς, παραδοσιακούς διαύλους επικοινωνίας με τις αντίστοιχες εθνικές αρχές των άλλων κρατών μελών, ενώ ορισμένες αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές προτιμούν να χρησιμοποιούν διμερείς επαφές, ακόμα και στις πολυμερείς υποθέσεις, από το να χρησιμοποιούν έναν πολυμερή οργανισμό σαν τη Eurojust.⁸⁹ Η στάση αυτή των εθνικών αρχών επηρεάζει, αναμφίβολα, τα εθνικά μέλη, τα οποία διστάζουν να ενεργήσουν ενάντια στις επιθυμίες των κρατών μελών τους. Είναι γεγονός ότι πολλά εθνικά μέλη αισθάνονται και λειτουργούν περισσότερο σαν πρεσβευτές των εθνικών τους αρχών, παρά σαν υποστηρικτές της ιδέας της διασυνοριακής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.⁹⁰

Ένα ακόμη πρόβλημα, που σχετίζεται με τα κίνητρα χρησιμοποίησης της Eurojust, συνίσταται στο γεγονός ότι η ύπαρξη μιας πολυμερούς, διασυνοριακής προσέγγισης στην έρευνα και τη δίωξη ενός εγκλήματος προϋποθέτει δαπάνη χρημάτων και ανθρωπίνων πόρων. Είναι, συχνά, ευκολότερο, και πιο οικονομικό, για την αστυνομία και τους εισαγγελείς να ασχολούνται με το έγκλημα και τους δράστες του σε εθνικό μόνο επίπεδο, μέσα στα όρια της χώρας τους.⁹¹

Πέρα από τα προβλήματα και τις δυσκολίες που αφορούν αποκλειστικά στην λειτουργία της, η Eurojust, ως οργανισμός αμιγώς δικαστικός, έχει επιχειρήσει, από τα πρώτα της βήματα, να καταγράψει και

⁸⁸ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005, σσ. 109-110.

⁸⁹ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005, σ. 110.

⁹⁰ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005, σ. 111.

⁹¹ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005, σ. 109.

τα εμπόδια που εντοπίζονται γενικότερα στο χώρο της δικαστικής συνεργασίας, τα κυριότερα από τα οποία αναφέρονται επιγραμματικά :

- Συχνές και υπερβολικές καθυστερήσεις στην εκτέλεση των δικαστικών παραγγελιών και των αιτήσεων συνδρομής.
- Έλλειψη συντονισμού, μεταξύ των αρμόδιων αρχών, στο στάδιο των ερευνών και διώξεων, καθώς και των ανακριτικών πράξεων.
- Χρονοβόρες διαδικασίες στην αμοιβαία δικαστική συνδρομή.
- Δυσκίνητες διαδικασίες διεκπεραίωσης διεθνών αιτήσεων συνδρομής.
- Προβλήματα που συνδέονται με την κατανόηση των διαφορετικών νομικών συστημάτων και νομοθεσιών εντός της ΕΕ, και γλωσσικά εμπόδια που οδηγούν σε καθυστερήσεις, δισταγμούς και παρανοήσεις.
- Διαφορές στη διαδικασία της κτήσης και κατά συνέπεια στην αξιοποίηση των αποδεικτικών στοιχείων.
- Έλλειψη οικονομικών μέσων, που εμποδίζει συχνά την επικοινωνία μεταξύ των αρχών που πρέπει να συνεργαστούν.
- Έλλειψη κατάλληλου τεχνολογικού εξοπλισμού.
- Ελλιπής γνώση των ποινικών διαδικασιών και των δομών ποινικής δικαιοσύνης σε άλλα κράτη μέλη.
- Κανόνες εμπιστευτικότητας και κοινοποίησης σε ορισμένα κράτη μέλη, που εμποδίζουν την ανταλλαγή πληροφοριών.
- Δικονομικές διαφορές που σχετίζονται με τις κατ' οίκον έρευνες, ή άλλου είδους έρευνες.
- Διαφορές στην αντιπρομοκρατική νομοθεσία.
- Έλλειψη της αναγκαίας εμπειρίας (καθώς πολλοί από τους εμπλεκόμενους ασχολούνται σπάνια με θέματα δικαστικής συνδρομής),

που οδηγεί σε αβεβαιότητα σχετικά με τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθηθούν κ.α.

**11. Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα - Ανταλλαγή
πληροφοριών - Το Πρόγραμμα E-POC - Το Ηλεκτρονικό Σύστημα
Διαχείρισης Υποθέσεων (Case Management System).**

Η πιο σημαντική, ίσως, προϋπόθεση για να είναι αποτελεσματική η Eurojust, είναι η πρόσβαση των εθνικών της μελών σε πληροφορίες για τα εγκλήματα και τις υποθέσεις που επεξεργάζεται, συμπεριλαμβανομένων και των προσωπικών δεδομένων των ατόμων που υπόκεινται σε έρευνες και ποινικές διώξεις για συγκεκριμένα αδικήματα.

Για την πραγματοποίηση των στόχων της, η Μονάδα δύναται, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, να επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα⁹² με αυτοματοποιημένα μέσα, ή σε μη αυτοματοποιημένα διαρθρωμένα αρχεία (άρθρο 14, παρ. 1). Τα δεδομένα αυτά πρέπει να είναι πρόσφορα, συναφή και όχι υπέρμετρα, σε σχέση με τους σκοπούς της επεξεργασίας, και η επεξεργασία τους πρέπει να γίνεται από την Μονάδα κατά τρόπο θεμιτό και σύννομο (άρθρο 14, παρ. 3).

Εκτός από τον τρόπο επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων, η Απόφαση για τη σύσταση της Eurojust προβλέπει και τη δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών ανάμεσα στα εθνικά της μέλη και στα κράτη μέλη. Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών δύνανται να ανταλλάσσουν με

⁹² Βλ. Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, *Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η μονάδα Eurojust*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2003, σσ. 122-123 : Η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων αποτελεί την πιο συχνή αλλά και πιο σημαντική ανακριτική πράξη που διενεργείται στον ενιαίο ανακριτικό χώρο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτής της ανακριτικής πράξης, ως δεδομένο νοείται κάθε πληροφορία που καταχωρίζεται για συγκεκριμένο σκοπό και είναι δεκτική αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, ενώ ως προσωπικό δεδομένο νοείται κάθε πληροφορία με την προαναφερθείσα έννοια, που αφορά συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο ή φυσικό πρόσωπο δυνάμενο να ταυτοποιηθεί.

την Μονάδα κάθε πληροφορία αναγκαία για την εκτέλεση των καθηκόντων της (άρθρο 13, παρ. 1). Όλες οι πληροφορίες που ανταλλάσσονται μεταξύ της Eurojust και των κρατών μελών, διοχετεύονται μέσω των εθνικών της μελών (άρθρο 9, παρ. 2), τα οποία έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες που περιέχονται στο εθνικό ποινικό μητρώο ή σε οποιοδήποτε άλλο μητρώο των κρατών μελών τους, όπως ακριβώς προβλέπει το εθνικό τους δίκαιο για τους εισαγγελείς, δικαστές ή αξιωματικούς της αστυνομίας με ισοδύναμες προνομίες (άρθρο 9, παρ. 4).

Για να διασφαλίζεται και να ελέγχεται ότι η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα γίνεται με ορθό τρόπο, έχει προβλεφθεί η δημιουργία ενός ανεξάρτητου Κοινού Εποπτικού Οργάνου⁹³, το οποίο εξετάζει τις ατομικές προσφυγές των προσώπων που θεωρούν ότι θίγονται από τις αποφάσεις της Μονάδας, αλλά και η σύσταση ενός καινοτόμου θεσμού, του Ανεξάρτητου Υπαλλήλου Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων⁹⁴, ο οποίος λειτούργησε για πρώτη φορά τον Νοέμβριο του 2003.

Έχοντας ως δεδομένο ότι η κύρια δραστηριότητά της είναι η διαχείριση υποθέσεων, η Μονάδα ξεκίνησε, κατά τη διάρκεια του 2003, εργασίες για τη δημιουργία ενός ηλεκτρονικού συστήματος αρχειοθέτησης υποθέσεων, συμμετέχοντας σε ένα πρόγραμμα λογισμικού, γνωστό ως E-POC. Στόχος του συστήματος αυτού ήταν η παροχή μιας γενικής εικόνας της φύσης και της έκτασης των διασυνοριακών εγκλημάτων και ερευνών, που διαβιβάζονταν στην Μονάδα, και η συγκέντρωση αυτών των στοιχείων σε

⁹³ Βλ. άρθρο 23 της Απόφασης του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ της 28.2.2002 για τη σύσταση της Eurojust.

⁹⁴ Βλ. άρθρο 17 της Απόφασης του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ της 28.2.2002 για τη σύσταση της Eurojust.

μια εύκολα προσβάσιμη βάση δεδομένων.⁹⁵

Επιπλέον, για την ασφαλή καταχώρηση των υποθέσεων, άρχισε να λειτουργεί, από το έτος 2004, εντός της Eurojust, και σε όλα τα γραφεία των εθνικών της μελών, το Ηλεκτρονικό Σύστημα Διαχείρισης Υποθέσεων (Case Management System – CMS)⁹⁶, στο οποίο καταχωρούνται όλες οι υποθέσεις που εγγράφονται στο «μητρώο» υποθέσεων της Μονάδας. Με τον τρόπο αυτό, δημιουργείται μια βάση δεδομένων ευρωπαϊκών υποθέσεων, που αφορούν στη δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις, καθώς και στη διευκόλυνση της εκτέλεσης ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης. Ταυτόχρονα, λαμβάνεται πρόνοια για την προστασία των προσωπικών δεδομένων που είναι καταχωρημένα εντός του συστήματος αυτού.

Το 2005, άρχισε να εφαρμόζεται το Πρόγραμμα E-POC II, ως συνέχεια του Προγράμματος E-POC του 2004, το οποίο ήταν η πρώτη προσωρινή έκδοση του Συστήματος Διαχείρισης Υποθέσεων της Eurojust. Η δεύτερη αυτή έκδοση διέθετε νέα χαρακτηριστικά, που υποστήριζαν την έρευνα σε υποθέσεις τρομοκρατίας, διακίνησης ναρκωτικών και εμπορίας ανθρώπων, αλλά και τις αρμοδιότητες της Μονάδας σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης, τους εξελιγμένους μηχανισμούς, που αναγνωρίζουν συνδέσμους μεταξύ των διαφορετικών υποθέσεων, καθώς και εξελιγμένες στατιστικές εκθέσεις. Επιπρόσθετα, το πρόγραμμα αυτό παρείχε μια μελέτη εφαρμοσιμότητας, προκειμένου να διευκολυνθεί η ανταλλαγή πληροφοριών των εθνικών μελών με τις αντίστοιχες εθνικές

⁹⁵ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2004, σ. 9.

⁹⁶ Λ. Πατσαβέλλας, *Ο ρόλος της Eurojust στη δικαστική συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση- Η συνεργασία με τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης*, ΠοινΔικ 6/2006, σ. 783.

αρχές τους.⁹⁷

Το 2006, η Μονάδα ολοκλήρωσε με επιτυχία το Πρόγραμμα E-POC II. Τα κύρια ζητήματα που πραγματευόταν το νέο αυτό πρόγραμμα ήταν η βελτίωση και απλοποίηση της διαδικασίας ανταλλαγής πληροφοριών, η προώθηση ενός κοινού μοντέλου δεδομένων και μιας κοινής επιχειρησιακής προσέγγισης στην ανταλλαγή πληροφοριών με αυτοματοποιημένα μέσα, καθώς και η ανάπτυξη αναλυτικών εργαλείων, ιδιαίτερα για τις ανακρίσεις και τις διώξεις που σχετίζονταν με εγκληματικές οργανώσεις.⁹⁸

Κατά τη διάρκεια του 2007, το Σύστημα Διαχείρισης Υποθέσεων αναπτύχθηκε ακόμη περισσότερο, μέσα στα πλαίσια του Προγράμματος E-POC III, με έμφαση στις πρόσθετες λειτουργίες που θα επέτρεπαν τη συμβατή ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των διαφόρων συστημάτων των κρατών μελών που είχαν ενταχθεί στο πρόγραμμα αυτό. Επιπλέον, το Δεκέμβριο του ίδιου έτους η Eurojust συνδέθηκε με το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (S.I.S.)⁹⁹, και τα εθνικά της μέλη απέκτησαν πρόσβαση σε πληροφορίες που έως τότε δεν μπορούσαν να

⁹⁷ Ετήσια έκθεση για τη Eurojust για το έτος 2005, σ. 11.

⁹⁸ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2006, σ. 12.

⁹⁹ Βλ. Έ. Λαμπροπούλου, *Οι συμφωνίες Schengen και η «εσωτερική» ασφάλεια*, ΠοινΔικ 1/2001, σσ. 59, 62 : Η Συμφωνία Schengen (14-6-1985) για την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και η Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας (19-6-1990), στοχεύουν στην ίδρυση μιας εσωτερικής ευρωπαϊκής αγοράς χωρίς σύνορα, στον εσωτερικό χώρο της οποίας θα επιτυγχάνεται η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων για την οικονομική και πολιτισμική ανάπτυξη των λαών της Ευρώπης. Το πιο επίμαχο σημείο της Σύμβασης Schengen είναι το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (Schengen Information System-SIS). Το SIS αποτελείται από τα εθνικά συστήματα πληροφοριών των συμβαλλομένων μερών και το κεντρικό σύστημα. Το σύστημα παρέχει τη δυνατότητα στις αρχές που ορίστηκαν από τα συμβαλλόμενα μέρη, χάρη σε μια αυτόματη διαδικασία υποβολής ερωτήσεων, να έχουν στη διάθεσή τους πίνακες καταχωρήσεως προσώπων και αντικειμένων κατά τη διενέργεια συνοριακών ελέγχων, καθώς και άλλων αστυνομικών και τελωνειακών ελέγχων που πραγματοποιούνται στο εσωτερικό των χωρών.

χρησιμοποιήσουν.¹⁰⁰

Το 2008, δεδομένης της διεύρυνσης της Ομάδας Διαχείρισης Υποθέσεων, το Σύστημα Διαχείρισης Υποθέσεων ενισχύθηκε, βάσει των αποτελεσμάτων του Προγράμματος E-POC III. Εγκαταστάθηκε, επίσης, μια νέα έκδοση του συστήματος, και ξεκίνησε ένα νέο πρόγραμμα, το E-POC III +, με σκοπό τη βελτίωση της χρηστικότητας του νέου συστήματος. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του έτους, τα εθνικά μέλη της Μονάδας έκαναν εκτεταμένη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν, διατυπώνοντας συνολικά 229 ερωτήματα.¹⁰¹

¹⁰⁰ Βλ. Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2008, σ. 39 : Το SIS παρέχει πληροφορίες σχετικά με υποθέσεις, για τις οποίες έχουν εκδοθεί δύο ή περισσότερα Ευρωπαϊκά Εντάλματα Σύλληψης (ΕΕΣ) εναντίον του ίδιου στόχου. Οι πληροφορίες αυτές είναι πολύ χρήσιμες, καθώς διευκολύνουν τα δικαστήρια στην επιλογή του ΕΕΣ που πρέπει τελικά να εφαρμοστεί. Επιπλέον, το SIS είναι πολύ χρήσιμο στη διεξαγωγή μιας γρήγορης έρευνας, χωρίς την ανάγκη υποβολής επίσημων αιτημάτων σε άλλα εθνικά μέλη. Μόνο το 2008, η Μονάδα υπέβαλε στο σύστημα 229 ερωτήματα.

¹⁰¹ Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2008, σ. 10.

12. Προστασία και κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της λειτουργίας της Eurojust.

Η κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο ακολουθεί ένα «δυϊστικό», διπολικό σύστημα, κατά το οποίο, αφενός, το Συμβούλιο της Ευρώπης, με εργαλείο την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), αναπτύσσει τη δραστηριότητά του στις χώρες που την έχουν κυρώσει, αφετέρου, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναπτύσσεται αντίστοιχη δραστηριότητα στο πεδίο του Τίτλου VI της Συνθήκης («Αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις»). Στο πεδίο αυτό αναπτύσσουν δραστηριότητα οργανισμοί όπως η Europol, η Eurojust η Olaf κ.α., οι οποίοι, κατά καιρούς, παρουσιάζουν κενά και ελλείμματα στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών, δεδομένου ότι ο δικαστικός έλεγχος των πράξεων και των παραλείψεων των οργάνων αυτών παραμένει εσωτερική υπόθεση των κρατών μελών, χωρίς να υφίσταται ανάλογη αρμοδιότητα του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ). Στην περίπτωση της Eurojust, βέβαια, η έλλειψη δικαστικού ελέγχου αποτελεί, όπως θα διαπιστώσουμε, ένα μόνο παράγοντα αποδυνάμωσης της κατοχύρωσης των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των ατόμων, κατά το στάδιο επεξεργασίας των προσωπικών τους δεδομένων. Προηγούνται αρκετές ακόμα παραλείψεις, παρατυπίες και γενικεύσεις στους κανόνες που ρυθμίζουν την λειτουργία της Μονάδας, που δέχονται πολλές επικρίσεις και χρήζουν διερεύνησης.

Το δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, ως

ειδικότερο του δικαιώματος της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του άρθρου 8 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ), έχει οριοθετηθεί, κατά κύριο λόγο, από την Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24^{ης} Οκτωβρίου 1995 «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών»¹⁰². Η Οδηγία, όμως, αυτή και, κατ' επέκταση, όλες οι σχετικές κοινοτικές πράξεις, δεν εφαρμόζονται στα πλαίσια της διακυβερνητικής συνεργασίας (Τρίτος Πυλώνας), καθώς, στο άρθρο 3, η Οδηγία εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής της την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις¹⁰³. Έτσι, στον τομέα αυτό, η προστασία ρυθμίζεται ad hoc από τις διατάξεις των οργανισμών, οι οποίοι προσπαθούν να μεταφέρουν τις κοινοτικές ρυθμίσεις στην επιμέρους λειτουργία τους.

Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας εντάσσεται και το γεγονός ότι στις ιδρυτικές πράξεις όλων των νέων οργανισμών, συμπεριλαμβανομένης της Eurojust (άρθρο 14 παρ. 2 της Απόφασης για τη σύστασή της), γίνεται ρητή αναφορά στη διασφάλιση ενός επιπέδου προστασίας τουλάχιστον ισοδύναμου με αυτό που προκύπτει από την εφαρμογή των άρθρων της Σύμβασης¹⁰⁴ 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης της 28-1-1981. Εντούτοις,

¹⁰² Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, *Ο ρόλος της Eurojust στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003, σσ. 61-62.

¹⁰³ Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, *Ο ρόλος της Eurojust στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003, σ. 63.

¹⁰⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 5 στ. β' της Σύμβασης, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα Η υποσημείωση συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα.

στην περίπτωση της Μονάδας, δημιουργείται ένα κενό, που προκύπτει από την ιδιαιτερότητά της αναφορικά με το σύστημα τροφοδότησης πληροφοριών, το οποίο δεν προβλέπεται να είναι ρητά καθορισμένο, αυτοματοποιημένο, και με τροφοδότηση απ' ευθείας από τα κράτη μέλη (όπως στην περίπτωση της Eurropol). Έτσι, λοιπόν, ενώ αυτή μπορεί να επεξεργάζεται προσωπικά δεδομένα, τα οποία δεν είναι σε αυτοματοποιημένη μορφή, δεν αναφέρεται ρητά στο άρθρο 14 και η ανάγκη εφαρμογής των αρχών προστασίας της Σύμβασης 108 και για τα μη αυτοματοποιημένα αρχεία. Επιπλέον, δεν απαντώνται στην Απόφαση για τη σύσταση της Eurojust, διατάξεις σαν εκείνες των άρθρων 10 (προβλεπόμενες κυρώσεις), και 11 (πρόβλεψη, σε εθνικό επίπεδο, ευρύτερου πεδίου προστασίας του ατόμου) της Σύμβασης.

Η δραστηριότητα του θεσμού της Eurojust δημιουργεί μια σειρά ερωτημάτων, σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων των θιγόμενων από τις εκκρεμείς έρευνες προσώπων, τις οποίες αυτή διευκολύνει ή συντονίζει. Η αοριστία που καταγράφεται, σε αρκετές περιπτώσεις, αναφορικά με το εύρος των αρμοδιοτήτων της, η υποχρέωση στενής συνεργασίας της με άλλους ευρωπαϊκούς οργανισμούς, όπως η Eurropol και η Olaf, και το περιεχόμενο αυτής, φαίνεται να ακολουθούν την λογική της ταχύτητας και της αποτελεσματικότητας της δικαστικής συνεργασίας, χωρίς παράλληλα να εξασφαλίζουν το πλαίσιο εκείνο των κανόνων, που θα την οριοθετήσουν. Το γεγονός αυτό καθιστά το υφιστάμενο πλαίσιο αναγνώρισης και προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων έναντι της

οφείλουν να καταχωρίζονται για ορισμένους και νόμιμους σκοπούς και να μην χρησιμοποιούνται κατά τρόπο ασυμβίβαστο.

δραστηριότητας της μάλλον ανεπαρκές.¹⁰⁵

Επιπλέον, οι διατάξεις της Απόφασης που αφορούν στην επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, την εμπιστευτικότητα και την ευθύνη τήρησής τους, θα πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής, καθώς θέτουν μεν κάποιους περιορισμούς, αλλά ταυτόχρονα δίνουν τη δυνατότητα στην Μονάδα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να υπερβεί τους περιορισμούς αυτούς.¹⁰⁶

Προκειμένου να αποκλειστεί η απεριόριστη επεξεργασία οποιουδήποτε προσωπικού δεδομένου, που θα μπορούσε εν δυνάμει να θεωρείται συναφές, προβλέπονται στην Απόφαση για τη σύσταση της Eurojust ad hoc περιορισμοί στην επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, με ιδιαίτερη έμφαση στα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα.¹⁰⁷ Όταν, δε, η επεξεργασία αφορά σε πρόσωπα που θεωρούνται μάρτυρες ή θύματα των αξιόποινων πράξεων, τότε είναι σαφώς πιο περιοριστική.¹⁰⁸ Στην τελευταία αυτή περίπτωση, δεν πρόκειται μεν για ανακριτική πράξη, δεν γίνεται, ωστόσο, σαφές στην Απόφαση για ποιον ειδικότερα λόγο διατηρούνται από την Μονάδα τα προσωπικά δεδομένα τρίτων προσώπων.

Παρ' όλα αυτά, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η Μονάδα μπορεί επίσης να επεξεργάζεται, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, και άλλα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία αφορούν στις περιστάσεις μιας

¹⁰⁵ Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, *Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η μονάδα Eurojust*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2003, σ. 68.

¹⁰⁶ Βλ. άρθρο 15, παρ. 3 και 4 της Απόφασης του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ της 28.2.2002 για τη σύσταση της Eurojust.

¹⁰⁷ Βλ. άρθρο 15 παρ. 1 της Απόφασης του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ της 28.2.2002 για τη σύσταση της Eurojust.

¹⁰⁸ Βλ. άρθρο 15 παρ. 2 της Απόφασης του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ της 28.2.2002 για τη σύσταση της Eurojust.

αξιόποινης πράξης, εφόσον παρουσιάζουν άμεσο ενδιαφέρον και είναι αναγκαία για τις διενεργούμενες εθνικές έρευνες, στο συντονισμό των οποίων συμβάλλει η Eurojust.¹⁰⁹

Έκτος από τους περιορισμούς και τις προστατευτικές ρυθμίσεις στην επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, στην Απόφαση για τη σύσταση της Eurojust προβλέπεται και μια δεύτερη κατηγορία ρυθμίσεων, που περιλαμβάνουν τις διατάξεις των συμπληρωματικών εγγυήσεων, οι οποίες θεμελιώνουν δικαιώματα εναντίωσης του καθ' ου η επεξεργασία.¹¹⁰ Και αυτές, όμως, περιορίζονται, και συχνά αποδυναμώνονται ολοσχερώς, λόγω του προανακριτικού χαρακτήρα της επεξεργασίας των πληροφοριών από τους οργανισμούς αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας.¹¹¹ Ειδικά όσον αφορά στον περιορισμό του δικαιώματος ενημέρωσης, όταν ενδέχεται να απειληθούν δικαιώματα και ελευθερίες τρίτων, αξίζει να λεχθεί ότι είναι τόσο γενικός και ευρύς, ώστε εύλογα μπορεί κανείς να υποθέσει ότι θα συντρέχει πάντα ο σχετικός κίνδυνος, κυρίως όταν διενεργούνται μυστικές ανακριτικές έρευνες, κατά τις οποίες τίθενται, σχεδόν εξ ορισμού, σε κίνδυνο έννομα αγαθά των προσώπων που ενεργούν υπό μυστική ιδιότητα¹¹². Τέλος, οι αποφάσεις για τις προσφυγές των άρθρων 19 παρ.8 (δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα) και 20 παρ.2 (διόρθωση και διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα), έχουν ανατεθεί στο Κοινό Εποπτικό Όργανο (αρ. 23), το οποίο δεν παρέχει

¹⁰⁹ Βλ. άρθρο 15, παρ. 3 και 4 της Απόφασης του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ της 28.2.2002 για τη σύσταση της Eurojust.

¹¹⁰ Βλ. άρθρα 19 και 20 της Απόφασης του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ της 28.2.2002 για τη σύσταση της Eurojust.

¹¹¹ Βλ. άρθρο 19 παρ. 4 της Απόφασης του Συμβουλίου 2002/187/ΔΕΥ της 28.2.2002 για τη σύσταση της Eurojust.

¹¹² Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, *Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η μονάδα Eurojust*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2003, σ. 127.

τις εγγυήσεις δικαστικού οργάνου, ούτε η ενώπιόν του διαδικασία περιβάλλεται με τις εγγυήσεις μιας δίκαιης ένδικης διαδικασίας.¹¹³

Το έλλειμμα που εντοπίζεται, σε κοινοτικό επίπεδο, στην προστασία των ατομικών δικαιωμάτων, παρατηρείται, δυστυχώς, και στην αντιμετώπιση της προσβολής των δικαιωμάτων αυτών, τα οποία θίγουν, κατά την εκτέλεση του έργου τους, τόσο η Eurojust, όσο και άλλοι ευρωπαϊκοί οργανισμοί. Το κενό αυτό θα μπορούσε, πιθανώς, να καλυφθεί με την βελτίωση της πρόσβασης του πολίτη στη δικαιοσύνη, επί παραβίασεως θεμελιώδους δικαιώματός του εκ μέρους οργάνου αστυνομικής ή δικαστικής συνεργασίας, μέσω της θέσπισης ενός ειδικού ενδίκου βοηθήματος «ατομικής συνταγματικής προσφυγής», την προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ΕΣΔΑ, καθώς και με την ενσωμάτωση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στις Συνθήκες ή σε ένα μελλοντικό Ευρωπαϊκό Σύνταγμα.

Το έλλειμμα στην προστασία των ατομικών δικαιωμάτων μεγαλώνει ακόμα περισσότερο, δεδομένου ότι η κοινοτική έννομη τάξη, στην προσπάθειά της να αντιμετωπίσει το σοβαρό και οργανωμένο εγκληματικό φαινόμενο, επεκτείνει το ρυθμιστικό της πεδίο σε τομείς, στους οποίους μέχρι πρόσφατα τα κράτη μέλη ασκούσαν την κυριαρχική τους εξουσία. Το στοιχείο της διεθνικότητας της αντεγκληματικής πολιτικής συνίσταται στο ότι ο σχεδιασμός, η διαμόρφωση και η εφαρμογή της αντεγκληματικής πολιτικής των κρατών δεν προέρχονται μόνο από το εσωτερικό του κοινωνικού σχηματισμού στον οποίο κυριαρχούν, αλλά αποτελούν πλέον διαδικασίες που εμπλέκουν, επηρεάζονται και περιορίζονται, σε ολόένα και

¹¹³ Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, *Ο ρόλος της Eurojust στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003, σ. 59.

μεγαλύτερη ένταση και συχνότητα, από φορείς «πάνω» και «πέρα» από τα παραδοσιακά όρια της κρατικής εξουσίας. Αυτό οφείλεται κυρίως στην ένταση των κρατών σε διεθνείς οργανισμούς, όπως η Eurojust, και στην προσχώρησή τους σε διεθνή συμβατικά κείμενα, που προβλέπουν τη δυνατότητα υπερκρατικών και διακρατικών παρεμβάσεων στο πεδίο του κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος, και περιορίζουν σημαντικά την αποκλειστικότητα του κράτους (πλήγματα που δέχεται η κανονιστική ηγεμονία του κράτους «από πάνω»).

¹¹⁴ Αυτό συμβαίνει και με την λειτουργία της Eurojust, στα πλαίσια της οποίας μεταβιβάζονται «περιοχές κυριαρχίας» από τα κράτη μέλη προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, με αποτέλεσμα να βρίσκονται πλέον σε κίνδυνο τα ατομικά δικαιώματα και οι εγγυήσεις που παρέχει το κράτος δικαίου στους πολίτες του (ανταλλαγή «ευαίσθητων» πληροφοριών για ύποπτα άτομα, διεκπεραιωτική διαδικασία έκδοσης κατηγορουμένων κ.λπ.). Με άλλα λόγια, η διαδικασία «εξευρωπαϊσμού», που αναπτύσσεται στο πεδίο της αντεγκληματικής πολιτικής, επικεντρώνεται στο ζήτημα της ασφάλειας και στην αντιμετώπισή του όχι ως εθνικού, αλλά ως κατεξοχήν ευρωπαϊκού ζητήματος, που επιβάλλει συνεργασίες και κοινές πρωτοβουλίες, οδηγώντας σε υπέρβαση των ορίων της χωρικής αρμοδιότητας του κράτους, και επιτρέποντας παρεμβάσεις και ελέγχους από βαθμίδες εξουσίας που βρίσκονται έξω από τα όρια της εθνικής κυριαρχίας.

¹¹⁵

Μπορεί, επομένως, τα θεσμικά κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αναφέρονται πάντοτε στο τρίπτυχο «ελευθερία - ασφάλεια - δικαιοσύνη», η

¹¹⁴ Γ. Νικολόπουλος, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής. Το «πρόγραμμα της Χάγης» και η εφαρμογή του*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σσ. 28-29.

¹¹⁵ Γ. Νικολόπουλος, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής. Το «πρόγραμμα της Χάγης» και η εφαρμογή του*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σσ. 36-37.

δυναμική, ωστόσο, των οργάνων της (νομοπαρασκευαστική, εκτελεστική και δικαστική) φαίνεται να έχει σαν βασικό της στόχο την προσφορά, στους Ευρωπαίους πολίτες, ενός συστήματος ασφάλειας, με ό,τι αυτό μπορεί να συνεπάγεται για τις ατομικές τους ελευθερίες. Και όπως έχει, εύστοχα, ειπωθεί «προβλέπεται τόση ελευθερία ώστε να μη θίγεται η ασφάλεια, και τόση δικαιοσύνη ώστε να εξυπηρετείται πρωτίστως η ασφάλεια». Δίχως άλλο, η ασφάλεια είναι το μόνο στοιχείο του τριπτύχου «ελευθερία-ασφάλεια-δικαιοσύνη», που επιδιώκεται να εξασφαλιστεί με έμφαση και ένταση, σαν αυτοσκοπός. Συμβάσεις, αποφάσεις-πλαίσια, ψηφίσματα, κοινές δράσεις, δίκτυα αστυνομικής και ποινικής συνεργασίας των κρατών-μελών, ενοποιημένα συστήματα πληροφοριών και πανοπτικές ηλεκτρονικές παρακολουθήσεις, μέσα ελέγχου, ξένα προς την ευρωπαϊκή φιλελεύθερη παράδοση, υπηρετούν το πρόσταγμα της ασφάλειας και της καταπολέμησης της εγκληματικότητας, παραβλέποντας και, συχνά, καταπατώντας θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες.

Το κατά πόσο, και σε ποιο βαθμό, συμβάλλει η λειτουργία της Eurojust στη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου κατοχύρωσης θεμελιωδών δικαιωμάτων, ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, όπως τον έχει οραματιστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι ένα ερώτημα που δεν έχει εύκολη απάντηση. Μπορεί για τους 27 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο νέος αυτός υπερεθνικός θεσμός να οδηγεί σε έναν ενιαίο ευρωπαϊκό δικαστικό χώρο, και κατ' επέκταση στην ταχύτερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, για τους «ευρωσκεπτικιστές», όμως, οδηγεί σε περιορισμό των ατομικών ελευθεριών και δικαιωμάτων. Και τούτο, διότι η αυστηρή ισορροπία ανάμεσα στην απαίτηση για

προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών, και στην απαίτηση για αποτελεσματικότητα στην πάταξη της οργανωμένης εγκληματικότητας, δείχνει, τις περισσότερες φορές, να «κλείνει» υπέρ της δεύτερης και σε βάρος της πρώτης.

Περισσότερο ανησυχητικό και επικίνδυνο από την επιθυμία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καταπολεμήσει το οργανωμένο έγκλημα, περιστέλλοντας, όταν κρίνει πως απαιτείται, τις ατομικές ελευθερίες των πολιτών της, είναι το γεγονός ότι οι ίδιοι οι πολίτες εμφανίζονται πλέον έτοιμοι να παραιτηθούν από τις ελευθερίες αυτές, καθώς έχουν πλέον πιστέψει ότι η περιστολή των ατομικών τους ελευθεριών είναι μονόδρομος, προκειμένου να αισθάνονται περισσότερο ασφαλείς και προστατευμένοι.

Μια ακόμη παράμετρος, που διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στην υποβάθμιση της προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων, είναι η αναφορά, που γίνεται σε όλες τις κοινοτικές πράξεις που αφορούν στην αστυνομική και δικαστική συνεργασία, στην ιδιαίτερη βαρύτητα του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, καθώς και στις διαστάσεις που έχουν λάβει, τα τελευταία ειδικά χρόνια, οι δραστηριότητες γύρω από αυτά. Ας μην λησμονούμε ότι και η Eurojust ιδρύθηκε προκειμένου να καταστεί αποτελεσματικότερη η καταπολέμηση αυτών των μορφών εγκλήματος.

Στα κείμενα των ευρωπαϊκών οργάνων ως βασική αιτία για την ανάπτυξη της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος θεωρούνται η κατάργηση των συνόρων μεταξύ των κρατών μελών, η οποία επιτρέπει την ελεύθερη κίνηση πολιτών, αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και η ποικιλία και, κυρίως, οι σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των εθνικών ποινικών συστημάτων, τόσο σε ό,τι αφορά στην έννοια των εγκλημάτων

και τις απειλούμενες κυρώσεις, όσο και σε σχέση με την προβλεπόμενη διαδικασία δίωξης και έκδοσης των δραστών. Έτσι, ως πρόσφορα μέτρα για την αντιμετώπιση αυτών των μορφών εγκλήματος αναδεικνύονται, προφανώς, εκείνα που τείνουν στην εναρμόνιση των εθνικών συστημάτων ποινικής δίωξης, ξεκινώντας από την προσέγγιση των ορισμών των σχετικών εγκλημάτων και των προβλεπόμενων κυρώσεων, και καταλήγοντας στη διασφάλιση της δικαστικής συνεργασίας, σε ευρωπαϊκό πλέον επίπεδο. Με τον τρόπο, αυτό τα συγκεκριμένα μέτρα έχουν αναχθεί σε αυτονόητα πλέον προαπαιτούμενα για την αποτελεσματική δίωξη του εγκλήματος, εμφανιζόμενα, έτσι, ως ειδικές ρυθμίσεις για την προάσπιση της ελευθερίας και της δημοκρατικής κοινωνίας.

Εντούτοις, πολύ συχνά, η επίκληση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, όχι μόνο υποκρύπτει περιορισμό των ατομικών ελευθεριών για έναν ευρύτατο αριθμό ατόμων, που δεν έχουν οποιαδήποτε σχέση με αυτά, αλλά συνιστά και την νομιμοποιητική βάση για μια ουσιαστική και γενικευμένη περιστολή των δικαιωμάτων και ελευθεριών όλων των πολιτών.¹¹⁶

Το οργανωμένο έγκλημα και η τρομοκρατία αποτελούν απλώς το πρόσχημα για την εγκαθίδρυση, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενός ευρύτατου μηχανισμού ελέγχου και επεξεργασίας πληροφοριών και προσωπικών δεδομένων. Αν σ' αυτό συνυπολογίσουμε τα εξελιγμένα, τεχνολογικά μέσα και τις δυνατότητες συλλογής πληροφοριών, που διαθέτουν τα σύγχρονα κράτη και οι ευρωπαϊκοί και διεθνείς φορείς, μπορεί να γίνει κατανοητός ο φόβος που εκφράζεται από πολλές πλευρές ότι ολόκληρη η ανθρωπότητα

¹¹⁶ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Ο ορισμός της τρομοκρατίας*, ΠοινΔικ 1/2002, σ. 61.

έχει μετατραπεί σε όμηρο ασφάλειας απέναντι στο οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία.

Η αναφορά, λοιπόν, στο οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία έχει σημαντικότερες επιπτώσεις στα δικαιώματα και τις ελευθερίες των πολιτών. Όχι μόνο γιατί επιτρέπει την προσβολή ατομικών ελευθεριών από αστυνομικούς μηχανισμούς, ήδη στο στάδιο της πρόληψης του εγκλήματος (ενώ είναι γνωστό ότι στα πλαίσια ενός κοινωνικού κράτους δικαίου η πρόληψη πρέπει κατά βάση να ασκείται με την ανάπτυξη μιας κοινής πολιτικής, και πάντως δεν δικαιολογεί παρεμβάσεις στην προσωπική ελευθερία των πολιτών¹¹⁷), αλλά και γιατί συνιστά την ενεργοποίηση μηχανισμών αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, όπως η Eurojust, στη διάθεση των οποίων βρίσκονται, πλέον, θεμελιώδη συνταγματικά δικαιώματα, όπως είναι το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα του ιδιωτικού βίου και της πληροφορικής αυτοδιάθεσης, ακόμη και ατόμων που δεν είναι καν ύποπτα για τέλεση ή έστω σχεδιασμό οποιουδήποτε εγκλήματος.

Το βασικό πρόβλημα από την μέχρι σήμερα αντιμετώπιση του οργανωμένου και της τρομοκρατίας βρίσκεται στην έλλειψη σχεδιασμού, με αποτέλεσμα την προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων, και την μαζική υπέρβαση των παραδοσιακών εγγυήσεων με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην απειλούνται πια μόνο τα ατομικά δικαιώματα, αλλά και θεμελιώδεις αρχές και βάσεις της δημοκρατίας.¹¹⁸

Με βάση όλα τα παραπάνω, καθίσταται σαφές ότι η ανάγκη

¹¹⁷ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Οι πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος*, ΠοινΔικ 2/2004, σ. 195.

¹¹⁸ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *Οι πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος*, ΠοινΔικ 2/2004, σ. 200.

παράλληλης άρθρωσης ενός εγγυητικού πλαισίου για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων έναντι της δράσης των κοινοτικών οργάνων είναι, στις μέρες μας, περισσότερο επιτακτική από ποτέ. Δεν πρέπει να ξεχνάμε, άλλωστε, ότι ευρωπαϊκοί θεσμοί όπως η Eurojust, αντλούν την νομιμοποίησή τους από τις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, και δεν μπορούν να νοηθούν παρά στο πλαίσιο της εμπέδωσης και της προστασίας των θεμελιωδών, κοινών στον ευρωπαϊκό νομικό πολιτισμό, δικαιωμάτων. Για τον λόγο αυτό, η λειτουργία τους πρέπει να σχεδιάζεται και να υλοποιείται με γνώμονα, όχι μόνο την αποτελεσματικότητα στον αγώνα για την καταπολέμηση του εγκλήματος, αλλά κυρίως τη συνέπεια στο ευρωπαϊκό κεκτημένο στο πεδίο μιας ευρωπαϊκής ανθρωπιστικής πολιτικής, που ασφαλώς συναρτάται στενά με τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων αυτών.¹¹⁹ Το γεγονός ότι η Eurojust, καθώς και άλλοι κοινοτικοί οργανισμοί, αποτελούν το βασικό μηχανισμό της Ευρώπης στον αγώνα της κατά των διαφόρων μορφών της εγκληματικότητας, δεν δικαιολογεί, σε καμία περίπτωση, τυχόν παραβιάσεις και προσβολές των ατομικών ελευθεριών.

¹¹⁹ Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, *Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση-Η Μονάδα Eurojust*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2003, σ. 74.

13. Προτάσεις – Συμπεράσματα.

Η δημιουργία της Eurojust συνδέεται απόλυτα με την νέα αντίληψη για τη δικαστική συνεργασία, μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία περιστρέφεται γύρω από το συντονισμό των ανακριτικών πράξεων και διώξεων, και τη διευκόλυνση της δικαστικής συνεργασίας από ένα όργανο υπερεθνικό, από τη φύση του προικισμένο με το προνόμιο της συνολικής θεώρησης της κατάστασης. Η ιδιαίτερη αξία της Eurojust έγκειται στην ταχύτητα και την αμεσότητα της συνεργασίας και της δράσης των εθνικών της μελών. Η ευελιξία αυτή οφείλεται στο ότι οι 27 Ευρωπαίοι δικαστικοί λειτουργοί, που την απαρτίζουν, εργάζονται δίπλα - δίπλα, σε καθημερινή βάση στον ίδιο χώρο, γύρω από το ίδιο τραπέζι, με αμοιβαία εμπιστοσύνη και αξιοπιστία, και με στόχο την από κοινού αντιμετώπιση των προβλημάτων διακρατικής συνεργασίας και συντονισμού σε υποθέσεις που τους αφορούν

Η εργασία αυτή κατέδειξε ότι η Eurojust αποτελεί ένα εκ των ων ουκ άνευ σημαντικό εργαλείο στον αγώνα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και τη δημιουργία ενός χώρου πραγματικής ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (όπως αντικατοπτρίζεται στο σχέδιο της Συνθήκης για την Ευρώπη). Ωστόσο, ορισμένα σοβαρά προβλήματα που ανακύπτουν στο πλαίσιο της αμοιβαίας δικαστικής και γενικότερα νομικής συνεργασίας, με σημαντικότερα τον κατακερματισμό του κοινοτικού δικαίου στον τομέα αυτό και την έλλειψη εναρμόνισης στα εθνικά ποινικά δίκαια των κρατών-μελών, έχουν ως αποτέλεσμα οι κοινοτικοί παράγοντες να μην έχουν τη δύναμη

να πετύχουν τους φιλόδοξους σκοπούς τους στον τομέα αυτό.

Επιπροσθέτως, η σοβαρότητα του οργανωμένου εγκλήματος, η ταχύτητα με την οποία αναπτύσσονται οι διάφορες μορφές του, ιδίως σε τομείς όπως η εμπορία ανθρώπων και ναρκωτικών, αλλά και ο καταμερισμός των καθηκόντων που διακρίνει συνήθως τα μέλη μιας οργάνωσης, έχουν προ πολλού καταδείξει ότι η μεμονωμένη αντιμετώπισή του δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική. Η αποσπασματική ανακριτική έρευνα και δίωξη τέτοιων εγκλημάτων, χωρίς τη διακρίβωση της νοηματικής συνάφειάς τους ως οργανωμένων εγκλημάτων, συνιστά ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια κατά την απονομή δικαιοσύνης στον τομέα αυτό. Η βελτίωση του συντονισμού των ανακριτικών ερευνών μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών και η ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους, πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητες. Η ίδρυση της Eurojust έρχεται να συμβάλλει αποτελεσματικά προς την κατεύθυνση αυτή.

Εν όψει, λοιπόν, της εντεινόμενης προσπάθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης να δημιουργήσει για τους πολίτες της μια περιοχή ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, άλλα και εν όψει της αύξησης της εγκληματικότητας στο διεθνές περιβάλλον, είναι επιτακτική ανάγκη να γίνουν ακόμη περισσότερες προσπάθειες για την επίτευξη και τη διευκόλυνση μιας πιο στενής και αποτελεσματικής αμοιβαίας δικαστικής συνεργασίας στον ευρωπαϊκό χώρο, με ταυτόχρονη πρόβλεψη εγγυήσεων για την κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών.

Ειδικά όσον αφορά την λειτουργία της Eurojust, το πρώτο και σημαντικότερο βήμα που πρέπει να γίνει είναι να αποσαφηνιστούν

περαιτέρω οι αρμοδιότητες της σε σχέση με τις αρμοδιότητες της Europol, της OLAF και των άλλων παραγόντων στο τομέα της αμοιβαίας νομικής συνδρομής, ώστε να ανοίξει ο δρόμος για αμοιβαίο σεβασμό και συνεργασία προς τον κοινό σκοπό, που είναι η αποτελεσματική δίωξη του εγκλήματος.

Επιπλέον, ο μηχανισμός της Eurojust, ως ο μόνος ενεργός άμεσος μηχανισμός για δικαστική συνεργασία, πρέπει να χρησιμοποιείται πιο συχνά από τις εθνικές αρχές κατά τη διενέργεια διεθνών ερευνών και διώξεων. Για να γίνει η δικαστική συνεργασία γόνιμη, αποδοτική και αποτελεσματική, πρέπει, πρώτα απ' όλα, να γίνει στέρεη πεποίθηση και κοινή αντίληψη όλων των συνεργαζομένων μερών ότι αυτό θα επιτευχθεί μόνο όταν τα καχύποπτα και παρελκυστικά προσχήματα, η απροθυμία και η κακοπιστία, δώσουν τη θέση τους στην καλόπιστη αμοιβαιότητα και στην εμπιστοσύνη που πρέπει να υπάρχει στη δικαστική συνεργασία, και όταν συνειδητά χαμηλώσουν οι άκρατοι εθνικισμοί και τα εθνικά σύνορα, και ψηλώσει αντίστοιχα η αντίληψη για αλληλεγγύη και αλληλοβοήθεια της διεθνούς κοινωνίας στον τομέα της καταπολέμησης του σοβαρού εγκλήματος, το οποίο, όπως φαίνεται, δεν γνωρίζει σύνορα.

Τέλος, ορισμένα πρακτικής φύσεως μέτρα, όπως η δημιουργία ειδικού λεξικού νομικών όρων, για την καλύτερη κατανόησή τους από τους εθνικούς δικαστές, η χρησιμοποίηση τηλε-συσκέψεων, επιβοηθούμενων από διερμηνείς, σαν ένα μέσο άμεσης επαφής ανάμεσα στις δικαστικές αρχές, η συνεχής επιμόρφωση των αρμόδιων εθνικών αρχών σχετικά με τις νομικές και πρακτικές εξελίξεις στον τομέα της αμοιβαίας νομικής βοήθειας, καθώς και η οργάνωση συναντήσεων, θα ενισχύσουν σημαντικά

την άμεση επαφή ανάμεσα στις δικαστικές αρχές των κρατών-μελών, και κατ' επέκταση την καλύτερη συνεργασία τους στα ποινικά ζητήματα¹²⁰.

Μόνο με την τήρηση των μέτρων αυτών θα μπορέσει η Eurojust, αλλά και όλοι οι οργανισμοί αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, να λειτουργήσουν αρμονικά και αποτελεσματικά προς την επίτευξη των στόχων τους, που είναι η αντιμετώπιση της εγκληματικότητας, χωρίς βέβαια να ξεχνούν ότι ζητούμενο στην προσπάθειά τους αυτή δεν μόνο, ούτε πρωτίστως, η ασφάλεια των πολιτών. Το ουσιώδες ζήτημα που τίθεται με τη λειτουργία των υπερκρατικών οργάνων στο χώρο της ποινικής καταστολής είναι τελικά ένα ζήτημα αποτελεσματικής προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών των πολιτών. Όσο υπάρχει ασυμμετρία ανάμεσα στην ασφάλεια και την ελευθερία και όσο τα δύο αυτά μεγέθη λειτουργούν αντιπαραθετικά, η προσπάθεια των οργάνων δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας να δημιουργήσουν έναν ενιαίο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, εντός των ορίων της ΕΕ, δεν θα μπορέσει να αποβεί αποτελεσματική.

¹²⁰ Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, *Ο ρόλος της Eurojust στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003, σ. 143.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, *Ο ρόλος της Eurojust στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003.
- Έκθεση Προσωρινής Μονάδας Δικαστικής Συνεργασίας (Pro-Eurojust) για το 2001, Ποινική Δικαιοσύνη, 5/2002, σσ. 485-490.
- Καϊάφα-Γκμπάντι Μ., *Η πρόταση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη δημιουργία Ευρωπαϊκής Εισαγγελικής Αρχής και το σχεδιασμό των εγκλημάτων κατά των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας στα πλαίσια του Α' Πυλώνα. Διάλογος με την Πράσινη Βίβλο*, Ποινική Δικαιοσύνη, 5/2002, σσ. 563-571.
- Καϊάφα-Γκμπάντι Μ., *Συντονιστικά όργανα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση : Από τον αστυνομικό (Eurpol) στον δικαστικό (Eurojust) συντονισμό. Η προοπτική της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων*, Ποινική Δικαιοσύνη, 2/2003, σσ. 165-177.
- Καμπανάρη Α., Ζημιανίτης Δ., *Δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κεκτημένο-Προβλήματα-Προοπτικές*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2006.
- Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, *Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η μονάδα Eurojust*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2003.
- Λαμπροπούλου Έ., *Οι συμφωνίες Schengen και η «εσωτερική ασφάλεια»*, Ποινική Δικαιοσύνη, 1/2001, σσ. 59-64.
- Μανωλεδάκης Ι., Prittwitz C., *Διεθνοποίηση του Ποινικού Δικαίου*,

Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003.

- Νικολόπουλος Γ., *Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής. Το «πρόγραμμα της Χάγης» και η εφαρμογή του*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008.
- Παπαγεωργίου Γ., *Ο ρόλος του τρίτου πυλώνα στη δημιουργία της Ένωσης. Το παράδειγμα του οργανωμένου εγκλήματος*, Ποινική Δικαιοσύνη, 4/2002, σσ. 435-437.
- Παπαγιάννης Δ., *Ο ευρωπαϊκός χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, αστυνομική και δικαστική συνεργασία, Schengen και Euroroi*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2001.
- Πατσαβέλλας Λ., *Οι νομοθετικές και επιχειρησιακές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Οι νεότερες εξελίξεις*, Ποινικά Χρονικά, ΝΣΤ/2006, σσ. 367-380.
- Πατσαβέλλας Λ., *Ο ρόλος της Eurojust στη δικαστική συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η συνεργασία με τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης*, Ποινική Δικαιοσύνη, 6/2006, σσ. 780-788.
- Πατσαβέλλας Λ., *Κοινές Ομάδες Έρευνας : Ένα νέο, νομικό και επιχειρησιακό εργαλείο για την αντιμετώπιση του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Ποινική Δικαιοσύνη, 7/2008, σσ. 911-924.
- Στεργιούλης Ε., *Eurojust : Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Δικαστικής Συνεργασίας*, Ποινική Δικαιοσύνη, 3/2001, σσ. 299-301.
- Συμεωνίδου-Καστανίδου Ε., *Ο ορισμός της τρομοκρατίας*, Ποινική

Δικαιοσύνη, 1/2002, σσ. 59-70.

- Συμεωνίδου-Καστανίδου Ε., *Οι πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος*, Ποινική Δικαιοσύνη, 2/2004, σσ. 191-201.
- Συμεωνίδου-Καστανίδου Ε., *Οργανωμένο έγκλημα και τρομοκρατία. Σύγχρονες εξελίξεις στην ευρωπαϊκή και ελληνική έννομη τάξη*, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005.
- Χλούπης Γ., *Διασυνοριακό και υπερεθνικό οργανωμένο έγκλημα*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2005.

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις

- Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2002 :
[www.eurojust.europa.eu/press annual report 2002](http://www.eurojust.europa.eu/press%20annual%20report%202002)
- Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2003 :
[www.eurojust.europa.eu/press annual report 2003](http://www.eurojust.europa.eu/press%20annual%20report%202003)
- Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2004 :
[www.eurojust.europa.eu/press annual report 2004](http://www.eurojust.europa.eu/press%20annual%20report%202004)
- Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2005 :
[www.eurojust.europa.eu/press annual report 2005](http://www.eurojust.europa.eu/press%20annual%20report%202005)
- Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2006 :
[www.eurojust.europa.eu/press annual report 2006](http://www.eurojust.europa.eu/press%20annual%20report%202006)
- Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2007 :
[www.eurojust.europa.eu/press annual report 2007](http://www.eurojust.europa.eu/press%20annual%20report%202007)
- Ετήσια έκθεση της Eurojust για το έτος 2008 :
[www.eurojust.europa.eu/press annual report 2008](http://www.eurojust.europa.eu/press%20annual%20report%202008)
- Προστασία των παιδιών : www.eurojust.europa.eu/childprotect
- Υποθέσεις : www.eurojust.europa.eu/childprotectcases